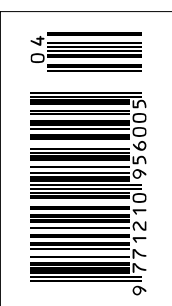

STAVBA

IV/15

časopis pro všechny, které baví stavění a architektura

Rekonstrukce fasád fasádní kazety Lindab

Zajímavé a neotřelé řešení pro rekonstrukce starých objektů. Ideální například pro rekonstrukce starších provětrávaných fasád, např. fasád z boletických panelů. Moderní provětrávané fasády na roštích Lindab dovolují začlenit staré budovy do nového prostředí a povýšit jejich vlastnosti na současnou požadovanou úroveň.

Charakteristické znaky:

- Rychlost rekonstrukce fasády s minimálním rušením okolního prostředí
- Možnost použití řady obkladových materiálů na bázi oceli, hliníku dřeva, různých cementových a plastových desek, kamene apod.
- Možnost zaizolování nové fasády

Lindab s.r.o.

Sídlo firmy

a výrobní závod Praha: Na Hůrce 1081/6, 161 00 Praha 6-Ruzyně
Tel: +420 233 107 200, Fax: +420 233 107 250

Výrobní závod Hustopeče: Javorová 1A/788, 693 01 Hustopeče
Tel: +420 519 360 181, Fax: +420 519 360 180

Pobočka Brno: Pražákova 510/51, 619 00 Brno
Tel.: +420 511 189 707

Specialista pro Lindab Stavby: tel.: 724 510 185, 606 660 371

www.lindab.cz | www.lindab-stavby.cz

Vydrží a ochrání.
Více, než si myslíte.

Porotherm T Profi cihly plněné minerální vatou

 extrémně odolný a trvanlivý - 100 % nehořlavý, netoxický, splňuje nejvyšší požadavky na požární ochranu domu a bezpečí rodiny, fasádní povrch domu je mechanicky pevný a odolný

 zcela přírodní - ekologicky čistý stavební materiál pro zdravé bydlení, neobsahuje žádné chemické látky ani škodlivá pojiva

 jedinečné tepelněizolační vlastnosti - zdívo z cihel Porotherm T Profi je zbytečně zateplovat

www.porotherm.cz

STAVBA

22. ročník 2015

MK ČR E 6688

ISSN 1210-9568 Vychází čtyřikrát ročně

Vydává:

Business Media CZ, s.r.o.,

Nádražní 32

150 00 Praha 5

tel.: +420 225 351 102

PŘEDPLATNÉ ČASOPISU

tel.: 840 306 090

e-mail: predplatne@predplatne.cz

A.L.L. production, s.r.o., P.O. Box 732,

111 21 Praha 1

Předplatné je vybíráno prostřednictvím
obchodní společnosti A.L.L. production, s.r.o.

ve prospěch vydavatele

Generální ředitel:

Tomáš Tkačik

Redakce:

Lidmila Burianová (šéfredaktorka)

lidmila.burianova@bmczech.cz

Mariana Pančíková

mariana.pancikova@bmczech.cz

Milena Sršňová

milena.srsnova@bmczech.cz

Překlady:

Milena Sršňová

Lay-out:

Jiří Přihoda, info@prihodadesign.com

Art director:

Matěj Kotrba, matej.kotrba@bmczech.cz

Inzerce:

Jiří Ladman – I. 340

Marketing:

Hana Kmecová – I. 220

Výroba:

Aleš Zita – I. 131

Reprodukce:

DTP studio, Business Media CZ, dtp@bmczech.cz

Tisk: Tiskárna TRIANGL, s. r. o.

Podávání novinových zásilek

povoleno Českou poštou, s. p.

Odštěpný závod Přeprava, č.j. 3084/95,

ze dne 25. 9. 1995

a OZSeč Ústí nad Labem, dne 21. 1. 1998,

j.zn. P-1012/98.

Stavba 4/2015 předána do tisku 11. 11. 2015

Za původnost příspěvků odpovídají autoři.

www.stavbaweb.dumabyt.cz

www.businessmedia.cz

obsah | STAVBA | 4.

Aktuality

4–5 Architekti Václav Babka, Radko Květ, Zdeněk Sendler. 15 let Klášterních zahrad v Litomyšli.

BOHUMIL CHALUPNÍČEK, KAREL DOLEŽAL

6 Pokoje – možnosti prostoru

MARCELA STEINBACHOVÁ,

BARBORA ŠKALOUDOVÁ

7 Cena Rudolfa Eitelbergera 2015

MARTINA MERTO VÁ

Teorie

8 Peter Eisenman a průzkum formy
v architektuře

JIRÍ TOUREK

8–11 K porozumění formě v architektuře

PETER EISENMAN

Architektura

12–23 Fakulty filozofická a informatiky
Masarykovy univerzity v Brně

PETR PELČÁK, MARIA TOPLČANSKÁ

24–34 Co se dnes děje v Líbezních

PROJEKTIL ARCHITEKTI, ATELIER

M1 ARCHITEKTI, MARTIN KUPKA,

MILENA SRŠŇOVÁ, ROSTISLAV ŠVÁCHA

35–40 Radnice Rapotín

PETR BENDA, EVA LETOVSKÁ,

KAROLÍNA VOJÁČKOVÁ

41 Radnice Rapotín – reference

MIJA-THERM

42–45 Dům na nároží v Brně

TOMÁŠ PILAŘ

46–49 Vila u Mladé Boleslavi

JAN LÍNEK

50–55 Revitalizace parku Komenského

ve Zlíně

VÁCLAV BABKA, PAVEL MUDŘÍK

Reference

56–57 Rekonstrukce a dostavba

renesančního zámku Valeč – WIENERBERGER

58–59 Administrativní budova AVIATICA

– SCHINDLER

60–61 Odvětrávaná fasáda v Proseči

u Pošné – KNAUF

62–63 Mateřská školka v Nové Bělé

– KM BETA

64–65 Rekonstrukce MŠ Brno Záhumenice

– KRATOCHVÍL PARKET PROFI

66–67 Vápenopískové systémy v praxi

– Ecocity Malešice v Praze – VAPIS

68 „Ztracený“ betonový nábytek

– TBG METROSTAV

69 Okna do plochých střech – FAKRO

70–71 Efektivní prosvětlení bungalovu.

Přes střechu. – VELUX

73 Hundai Tucson

Na titulní straně: Základní škola Líbeznice
Foto: Andrea Thiel Lhotáková

SKRYTÉ ZÁRUBNĚ

INSPIRACE PRO MODERNÍ ŘEŠENÍ

Vysoce designová novinka na trhu, která nabízí:

- absolutně čistý dveřní průchod bez obložek
- otevírání dveří k sobě i od sebe při dokonalém lícování se zdí
- použití pro posuvné i otočné dveře
- možnost atypické výšky dveří

Výrobce skrytých zárubní JAP:

- vyrábí v ČR
- garantuje krátké dodací lhůty

www.skrytazaruben.cz

Architekti Václav Babka, Radko Květ, Zdeněk Sendler. 15 let Klášterních zahrad v Litomyšli

Atelier Babka-Květ-Sendler na první pohled tvoří na několika frontách. Kancelář je plná rozpracovaných skic rozložených po stolech, stěny jsou plné projektů a grafického designu, který na ně upozorňuje. To vše společně s fotkami ze života a s kresbami. Depozitum je plné autorských originálů volné malby. Snahou expozice v Litomyšli je přiblížení k tomuto prostředí.

Všichni tři páni architekti často prezentují tvůrčí produkci jako týmový výsledek. Jsou však samostatnými subjekty a zároveň pracují jako tandem v tvůrčím partnerství s dalšími architekty. Mohu připomenout spolupráci s Jiřím Stříteckým – řešili spolu projekty takových měřítek, jako Velké egyptské muzeum u Gízy, Janáčkovu kulturní centrum v Brně, Národní knihovnu v Praze, divadelní laboratoř JAMU v Brně. Jiří Střítecký krátce působil na UMPRUM, nechal tam svoji výraznou stopu – a jak jsem jej znal – tak si všichni museli naprosto rozumět.

V současné struktuře atelieru lze nalézt tvůrčí těžiště Radka Květa v navrhování občanských a obytných staveb, včetně individuálního bydlení až naopak po urbanismus. U Zdeňka Sendlera a Václava Babky je to především

veřejný prostor – tedy prostranství, park, zahrada. Úspěch tvorby týmu předpokládá kvalitu tří individualit. Předpokládá však i společné proklamace. Jednu z nich bych rád zmínil. V práci architekta není něčím neobyčejným. Její vliv na konečný výsledek je však zde dost určující.

Řada jejich projektů vstupuje do již daného, mnohdy silně definovaného prostředí. Pochopení místa u nich není jen emocí, ale i sofistikovaným procesem. Je to studium jeho historie, autorství a charakteristika tvůrců, kteří tam vnikli již dříve a samozřejmě dosavadní vývoj – pozitiva, negativa, příčiny. Proto v některých projektech lze spatřit i renesanci původního konceptu, zdecimovaného až do nečitelnosti. Jeho možné uchopení společně s novým vkladem přináší vlídný, estetický, působivý, důstojný – vždy funkční výsledek. Z každého z těchto přívlastků lze dát to či ono maximum tomu či onomu projektu.

V případě pana architekta Květa jsou v desítkách projektů tímto vkladem nebo zcela novým počinem nejrůznější prostorové formy plnící danou funkci. Transparentní skleněná krychle s povědomím těžiště funkce prostoru pod zemí, velkorozponové nosníky a reminiscenční stély v písečných dunách, plné stěny v křivkách, nové odvážné vykonzolované kubusy ze stávající klasické architektury, interiéry

v interiérech, transparentní membrány na lehkých konstrukcích – které vás zvou do těžkých přírodních kleneb jeskynních komplexů, užití přírodnin pro volnou zastřešující konstrukci s odezvou až v Austrálii, vstup mysticismu do sepulkrální architektury. Pro rodinné domy vždy důležitá práce s terénem, urbanistické koncepty, často reagující na velkou vodní plochu, nebo dokonce rozkrývající původní římskou castru.

Jen krátce o jednom z projektů, o němž si myslím, že s ohledem na probíhající realizaci je aktuální radostí pana architekta. Prehistorické naleziště v Pavlově. Dočkal se úprav ve zcela novém, nebarákovém pojetí. Až vstoupíte pod zem, stále ve své úrovni, budete v jiném, pro Vás nalezeném světě. Terén nad Vámi bude jen několika výraznými stavebními signály oznamovat, že se zde – dnes pod ním – před tisíci a tisíci lety něco výrazného dělo. Tato hmota nad Vámi bude i připomínkou a symbolem oné dávnověkosti, která tuto lidskou stopu pohřbívala a konzervovala. Kontakt se současností připomíná jen fragmentární osvětlení, cílené na odkrytá naleziště. Vaše vnímání nebude atakováno drastickou změnou prostředí. Do areálu vstoupíte z přírody, do které se opět vrátíte. Do přírody, která nese svoji umělou modelaci a společně s betonem a kamenem vytváří architektonicko-sochařské krajinné dílo.

Jsme v Litomyšli a Klášterní zahrady – dílo těchto tří pánů architektů – slaví 15 let. Tato doba je jistě plně a s úspěchem prověřila po všech stránkách. Zcela uvolněný prostor monumentální terasy nad městem je další kvalitou se svojí širokou vedutou, ohraničenou dvěma neobvykle k sobě orientovanými kostely. Velmi zvažované proporce travnatých ploch vůči zpevněným komunikacím, vodní plocha, původní solitéry i nová zeleň s předpokladem přirozeného růstu, práce s úrovní terénu, připomínka původní funkce území v dochovaných epitafech, pavilon na vyhlídce – koncipovaný

v tom nejzákladnějším přesvědčivém principu spolu s širokým ramenem schodiště – to vše je novým harmonickým celkem, působícím naprosto samozřejmě.

Je to pár dnů, kdy jsme s paní magistrou Jiráňovou provázeli Zámeckým návrším tři zahraniční architektky, kteří přijeli do Prahy představit nový masterplan Skopje. Požádali mne, abych při nejbližší příležitosti tlumočil jejich hluboké uznání tomuto městu, jeho správě a tvůrcům těchto nových hodnot. Rád tak činím nyní, připojuji se a brněnskému ateliéru přeji nejen úspěch této expozice, ale další báječné úlohy i osobní radost ze života.

Přes složitost této profese jsou všichni tři optimisté a pro mne bylo ctí o jejich práci promluvit.

*Doc. akad. arch. Bohumil Chalupníček
Úvodní řeč k zahájení výstavy 2. 10. 2015.
Výstava proběhla v Regionálním muzeu v Litomyšli (<http://www.rml.cz>) od 2. 10. 2015 do 15. 11. 2015.*

Redakčně kráceno. Plná verze proslovu na stavbaweb.cz.

Karel Doležel o Radko Květovi

Už je tomu téměř šest let, kdy jsem sepsal první úvod k výstavě architektury a obrazů architekta a nedělního malíře (jak se sám označuje) ing. arch. Radko Květa. Tato letošní expozice v Litomyšli jen potvrzuje již tenkrát vyřčené. Leč od té doby došlo k jedné zásadní a hlavně smutné události. Zemřel náš společný přítel a především Radkův dlouholetý spolupracovník, ing. arch. Jiří Střítecký. Zemřel tak jak žil. Bohémsky. S doutníkem v jedné a s náustkem ke kyslíkové láhvi v druhé ruce. V Brně na Žlutém kopci na podzim roku 2013. Radko Květa byl do posledních chvil u toho. Následně, na nezapomenutelném pohřbu v Českých Budějovicích nesl rakev s dlouholetým přítelem a spolupracovníkem. Vím, jak na tento zážitek vzpomínal, bylo to těžké jak fyzicky, tak psychicky. Patrně tato událost se logicky promítla i do tematiky některých

plátén. Leč s architektem Stříteckým se znali i dnešní spolupracovníci autora, Václav Babka a Zdeněk Sendler. Architektonicko filmové pojednání kompozic obrazů s výraznými horizonty a strukturálně řešenými plochami dávají divákovi dostatečný prostor pro vlastní uchopení námětu. Jak platilo u předcházejících výstav, které byly občas kombinovány s jasnými architektonickými artefakty, tato kolekce je převážně architektonická s několika obrazy. Tak jako na jeho předešlých výstavách lze i na té letošní najít společné tematické i výtvarně formální postupy, které činí z Květových autorských postupů jednoznačně nezaměnitelná výtvarně kultivovaná díla. Jedná se především o vítězství v soutěži se spoluautory na tuto zahradu a následnou realizaci, což není v architektonické práci vůbec věc obvyklá, pak jde především o převody utilitárních technických výkresů situací do svébytné abstraktní barevné podoby, viz několik obrazů s motivy

ulic, ruin a docela konkrétního brněnského Římského náměstí. V daném případě jde hlavně o tvorbu architektonickou, kde dokončovaná realizace archeologického muzea v Pavlově na jižní Moravě snese i ta nejnáročnější měřítká soudobé architektury. Kdo viděl archeologické muzeum v Coa v Portugalsku, ví, o čem píší... Jde i o schopnost architekta prosadit kvalitu vůči konzervativnímu a často i přizemnímu nevkusu těch, kteří rozhodují. Jak dokazuje Litomyšl i Pavlov, snad se již jedno podařilo a druhé podaří vzápětí. Snad by se dalo říci, že s přibývajícím věkem autora se dílo uklidňuje jak kompozičně, tak v barevnosti, ale v žádném případě nelze mluvit o nějakém úbytku invence a citu a býčí krve v těle RK. Nechť si hmoty, objemy, barvy, struktury a kompozice prožije každý návštěvník dle svého gusta. Na shledanou v Pavlově.

V Brně 30. 9. 2015

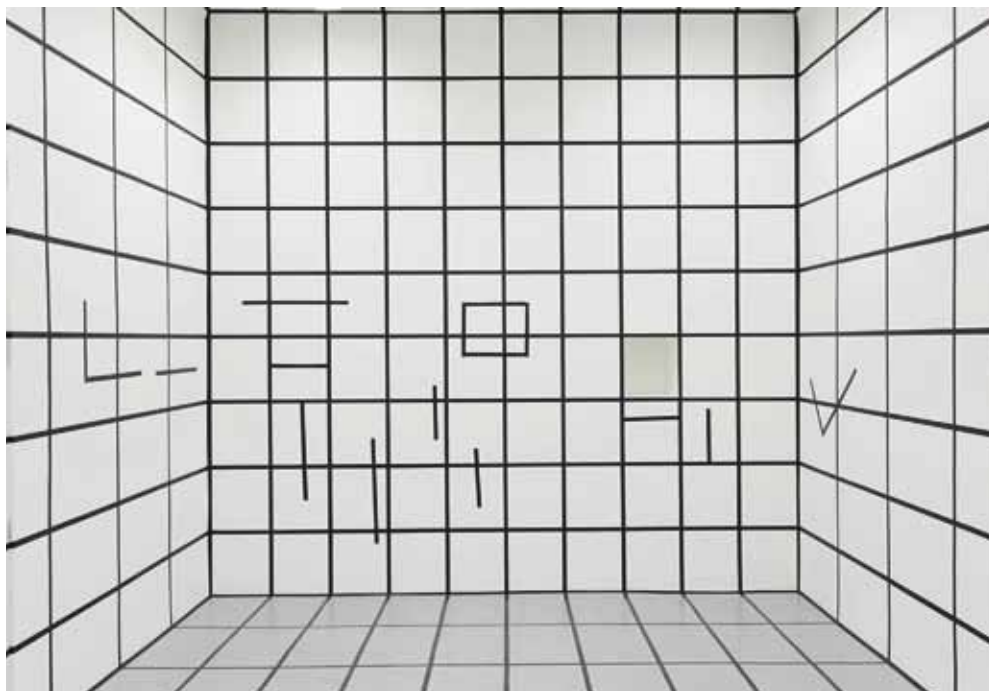

První interaktivní výstava o architektuře v Domě umění v Českých Budějovicích byla určena jak dětem, tak hravým dospělým. Záživnou formou bylo možné zažít a vnímat proměny vnitřního prostoru. V Pokojích bylo dovoleno dotýkat se, tvořit, měnit a prožívat po svém.

Autorkami výstavy jsou Marcela Steinbachová a Barbora Škaloudová. Galerie se nachází v bývalém obytném domě s výhledem na náměstí a konceptem se výstava soustředí na elementární pojetí prostoru a interiéru. Mapuje tato témata: barva, světlo, geometrie, konstrukce a vybavení, a to ve v zásadě totožných místnostech. Takto byla galerie upravena podle instalace Tomáše Džadoně k výstavě V. Stratila už v roce 2012, kdy zde vytvořil šestou místnost a zakryl okna sádko-kartonovou předstěnou. Bylo tím dosaženo téměř identických prostorů, bez vjemu oken. Místnosti jsou shodné svým půdorysem, ale v každé se otevírá jiné elementární téma. Pokoje jsou pojaty co nejvíce minimalisticky, tak aby každé téma působilo intenzivně a svébytně.

Skrze úvodní vstupní a studijní jednoduše pojatou místnost se návštěvník ponoří do témat dalších pěti pokojů. První je BARVA. Pomocí barevných světél s jednoduchým ovladačem může návštěvník proměňovat barevné působení prostoru a zkoumat působení barev na tělo či duši.

Navazuje pokoj SVĚTLO. Návštěvník se může dotýkat mobilních svítidel nainstalovaných v prostoru volně, na poličkách či na pohyblivých stojácích v bílé barvě. Vše je pohyblivé a proměnlivé. Může pozorovat působení umělého světla a porovnat ho se světlem denním, zkusit si vytvořit intimní atmosféru nebo zkoumat působení světla odrazem. Může také využít připravená stínítka k tvorbě různých

atmosfér. Za prvními dveřmi se návštěvník dostane do jiného prostoru, zaměřeného na GEOMETRII a měřítko.

Po celé bílé místnosti, včetně stropu i podlahy, je aplikována černá síť/rastr, která prostor značně proměňuje a na návštěvníka silně působí. Stěny jsou natřeny magnetickou barvou, a tak je tady možné pomocí černých a bílých fólií přidávat či naopak zakrývat jednotlivé linie a tím měnit prostorovou iluzi místnosti. Za zavřenými dveřmi návštěvník najde pokoj ZA ZDÍ a zkoumá zde, co je za konstrukcemi a jaké jsou tu povrchy. To, co je běžně součástí interiéru, je odkryto. Původní historické konstrukce se tu setkávají s novodobě používanými konstrukcemi i doplňky. Návštěvník odkrývá různé vrstvy předchozích výstav a stává se tak

archeologem Domu umění. Díky magnetickým vzorkům je možné si namíchat smysluplné či absurdní vzorky na podlaze i stěně kovových konstrukcí.

Za průsvitným závěsem se pak objevuje poslední pokoj NÁBYTEK, obsahující vybavení malého bytu či garsoniéry dětského měřítka v bílé barvě a na kolečkách. Návštěvník může sám tvořit různé dispozice, plány.

V prostoru nejsou nastavena přesná pravidla ani není odkazováno k jednomu správnému řešení. Otevírá se tu především prostor k vlastnímu prožívání a ověřování si vlivu různých elementů, které na nás v prostoru působí.

Výstava proběhla v Domě umění v Českých Budějovicích: 9. 9.–9. 10. 2015.

Cena Rudolfa Eitelbergera 2015 za zdařilou realizaci v oblasti architektury, urbanismu a péče o památky v Olomouci a Olomouckém kraji

První říjnový víkend proběhl festival Dny architektury, který letos zorganizovala skoro padesátka českých měst. O jeho program v Olomouci se postaral již tradičně spolek Za krásnou Olomouc.

Kromě dvou vycházek proběhlo vyhlášení už čtvrtého ročníku Ceny Rudolfa Eitelbergera, která mapuje to nejlepší z architektury v Olomouckém kraji. Slavnostní vyhlášení v Divadle hudby moderovali dva členové poroty, významní slovenští teoretici architektury Monika Mitášová a Marián Zervan. Hosty seznámili s letošními pěti finalisty, kteří prošli sítím devítičlenné poroty z celkem pětadvaceti nominovaných. Čestná uznání si letos odnesli architekti Ječmen studia – Lukáš Blažek a Eva Blažková – za rekonstrukci a dostavbu muzea tvarůžků v Lošticích, dále Michal Bartoš jako duchovní otec myšlenky Domu přírody Litovelského Pomoraví a jeho investor, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Pro další diplom si přijeli zástupci obce Bernartice v čele se starostou Mojmiřem Michálkem za koupi a citlivou rekonstrukci secesní tančírny v Račím údolí u Javorníku. Diplomy dostali také Luděk Štípl z o. s. Respekt a Tolerance a někdejší starosta Loštic Ctirad Lolek, kteří mají zásluhu na rekonstrukci loštické synagogy. První příčku, a tedy i hlavní cenu v podobě skleněné plastiky od sochaře Jaroslava

Kolářka získala starostka obce Bukovany, Ivana Vančurová za rekonstrukci tamní návsi. Společně s ní porota ocenila i autora návrhu rekonstrukce, architekta Michala Sborwitze. Oproti předchozím třem ročníkům se mezi oceněnými tedy objevilo mnohem více případů chvályhodných investorských počinů či občanských iniciativ. Nezanedbatelný je rovněž postřeh, že jen v jednom případě se setkáváme s prací v regionu působících architektů. Členka spolku Za krásnou Olomouc, Martina Mertová, k tomu dodává: „Letošní komise byla skvěle obsazená, ale taky velmi přísná. Dokládá to fakt, že mezi kandidáty nenajdeme

žádnou novostavbu. Z naší ceny to ve výsledku dělá poněkud konzervativní podnik, což nás trochu mrzí. Na druhou stranu to vrhá objektivní světlo na soudobou architekturu Olomouckého kraje. Pevně doufáme, že za dva roky, kdy budeme udělovat ceny v jubilejním pátém ročníku, už bude situace příznivější.“ Slavnostní vyhlášení proběhlo 3. 10. 2015 v Divadle architektury, nové platformě Muzea umění Olomouc, a provázela je vernisáž laureátů dosavadních ročníků v nedaleké exteriérové Lomené galerii.

Zdroj: spolek Za krásnou Olomouc

Peter Eisenman a průzkum formy
v architektuře
JIRÍ TOUREK

Během více než padesátileté tvůrčí činnosti prošel Peter Eisenman mnoha obdobími, která se projevila jak proměnou jeho architektonických děl, tak různým vypracováváním otázek, kterým se celý život věnuje. Větší část těchto myslitelských fází je v českých překladech již pokryta, přeložené jsou dva asi nejznámější jeho texty *Postfunkcionalismus*¹ z poloviny sedmdesátých let a asi o deset let mladší *Konec klasického*². Časopis Stavba však publikoval i jeho novější práci, v níž se dotýká svého velkého díla Města kultury Galicie v Santiagu de Compostela, s názvem *Digitální kódovač*³. Knižně vyšla důležitá esej *Terragni a idea kritického textu*⁴ (1996, 2003). Naopak ze starších překladů je to *Kartonová architektura*⁵, původně publikovaná roku 1972.

Text *K porozumění formě v architektuře*, publikovaný v říjnu 1963 v časopise Architectural Design, je nejstarší Eisenmanem uveřejněný text. Jde vlastně o mírně upravenou část začátku jeho disertační práce, kterou obhájil roku 1963 na Cambridge v Anglii. Tato disertace s názvem *Formální základ moderní architektury* se v průběhu let stala pro intelektuálně zaměřené architekty západního světa legendou. Celá disertace *The Formal basis of modern architecture*⁶ je zájemcům dostupná v podobě faksimile, vydané roku 2006. Eisenman se zde snaží definovat, co to je forma a určit její roli v architektuře. Odhlíží od symbolických významů a obsahů architektury či dějinného vzniku formy, jakož i od otázek psychologických, problému vnímání apod.; jak tvrdí, vyhne se tím totiž hodnotovým soudům. Formu považuje za záležitost logické konzistentnosti a z této originální pozice se pak snaží svou otázku i řešit. Na obecnější rovině by se dalo říci, že jde o snahu pochopit, co to je architektura, co ji dělá architekturou. To je otázka, která zůstává v různých podobách s Eisenmanem doposud. Od samého počátku šlo o jiný typ snahy než vysvětlit architekturu z dějin, což bylo charakteristické například pro modernisty první půle 20. století (s tématy jako rozchod s minulostí či architektura jako „vůle epochy“ vyjádřená v prostoru); Eisenman však odmítá například i později se objevivší pozici, že architektura je projevem genia loci.

Poválečná krize moderní architektury vyvolala různé reakce. Eisenmanův zájem o to, co je to architektura, šel vždy mnohem hlouběji, než aby ho bylo možné nazvat jen reakcí na nějaký problém či krizi, ačkoliv tyto ohledy musely nutně hrát též určitou roli: pokud je můj obor s jistotou ukotven, nemusím nově zkoumat, „co dělá architekturu architekturou“. Eisenman shrnuje svůj zájem například takto: „Mé eseje nepojednávají o tom, jak může architektura změnit budoucnost, nýbrž – s příchodem digitálního věku informací – o tom, že teoretická

paradigmata, která doposud určovala prioritu architektury, bude možná nutné nově promyslet, aby odpovídala mnoha možným, dříve neteoretizovaným a nežádaným budoucnostem a též i mnoha možným revidovaným minulostem.“⁷

Přestože sám Peter Eisenman již nezastává pozice, které utvářel v tomto svém raném období, představuje zde publikovaný text důležité východisko pro porozumění další myšlenkové cestě tohoto autora a také pro chápání vývoje v architektuře obecněji. Formalismus newyorské pětky, kam patřil i Eisenman, je mimo jiné umožněn rozpojením otázek týkajících se formy a otázek významu, obsahu apod. Odtud vede jedna z cest k tzv. neomoderně a dál do našich dnů.

Poznámky

- ¹ Peter Eisenman, „Postfunkcionalismus“, Stavba XV, 2008, č. 2, s. 76–79.
- ² Peter Eisenman, „Konec klasického: konec začátku, konec konce“ (1984), Zlatý řez č. 23, 2002, s. 34–42.
- ³ Peter Eisenman, „Digitální kódovač. Od indexu ke kodexu“, Stavba XIX, 2012, č. 1, s. 54–59.
- ⁴ Peter Eisenman, „Terragni a idea kritického textu“ in: Monika Mitášová (ed.), Oxymorón a pleonasmus, Zlatý řez, 2011, s. 150–158.
- ⁵ Peter Eisenman, „Kartonová architektura“, Stavba IX, 2002, č. 3, s. 72–75.
- ⁶ Peter Eisenman, *The Formal basis of Modern Architecture*, dissertation 1963, Lars Müller Publisher, 2006.
- ⁷ Peter Eisenman, „Introduction“ in: Peter Eisenman, *Eisenman inside out. Selected writings*, Yale University Press, 2004, s. VII–XV.

K porozumění formě v architektuře PETER EISENMAN

Dva současní britští kritici architektury předložili myšlenky k teorii moderní architektury. Tím také mimo jiné vyzdvihli celé téma formy v architektuře a poskytli tak základ, aby se diskuse o ní posunula o kus dál. John Summerson ve své přednášce k RIBA v květnu 1961 naznačil dvě možné cesty řešení našich současných problémů, jedna z nich se týká pojetí základních těles jakožto základu architektonické formy. Summerson zdůvodňuje tento návrh ve své řeči takto: „Představte si na chvíli úkol izolovat z kompletních budov charakteristicky moderní formy.“ A pokračuje následovně: „Na principu těchto geometrických daností je možné vybudovat systém či soustavu pravidel, která povedou architekta právě k takovému konečnému uspořádání formy, kterého má dosáhnout.“

Reyner Banham ve své knize *Theory and Design in the First Machine Age* jako by odmítal možnost ustavit jakákoliv pravidla založená na úvahách o formě. Zpochybňuje platnost rovnítky, které Corbusier udělal mezi pravidly, která řídí filébská tělesa¹, a principy, které řídí náš vesmír.

V tomto článku se nesnažím izolovat „moderní“ formy, ani nenavrhuji všeobecný systém pro navrhování a kritiku. Místo toho předkládám několik myšlenek, jež mohou pomoci vyjasnit vztah formy ke *každé* architektuře. Tvrdím, že formální ohledy jsou základem veškeré architektury bez ohledu na styl a že tyto ohledy samotné nám mohou pomoci vytvořit jazyk, na němž bude shoda, jak pro kritiku, tak pro navrhování. Podrobně popsat tento jazyk, jeho gramatiku a syntax, zde není možné kvůli omezenému rozsahu. Mé poznámky jsou něco na způsob prolegomen; nemohou vyplnit vakuum, které se pocituje v současném architektonickém myšlení, mohou ale minimálně posloužit tomu, aby na toto vakuum upozornily. Pro začátek lze základ každého kreativního počínu chápat jako komunikaci původní myšlenky od jejího autora k příjemci pomocí nějakého způsobu vyjádření. Způsob vyjádření musí být takový, aby přenášel původní záměr tak jasně a plně, jak jen je to možné k přijímající mysli. Tato potřeba jasnosti a srozumitelnosti, tak silně zdůrazňovaná gestalt psychologii, je kritická pro vývoj každého způsobu komunikace. Faktory jako měřítko, harmonie, vzorec atd. je proto třeba primárně chápat tak, že napomáhají srozumitelnosti vyjádření. Formální uspořádání proto nelze chápat jako cíl sám o sobě, nýbrž ve službě jasnosti. Architektura může použít několik prvků, aby vyjádřila svůj celkový význam a vytvořila konečný výsledek, tedy budovu, skupinu budov či celek prostředí. Všechny tyto prvky přispívají k architektonické rovnici, jsou to pojetí či záměr, funkce, konstrukce, technika, forma. Myslím, že jakmile je prozkoumáme, vyjde najevo, že nemají stejný dosah či důležitost.

Z některých pasáží Choisyho by se mohlo zdát, že architektura by se měla chápat tak, že ji určuje technika. Jiní teoretici konce 19. století, mezi nimi Louis Sullivan, by řekli, že architektura je především vyjádřením funkce. Teoretici raného modernismu se typicky klonili k sociologické či dějinné pozici, jako když mluví o tom, že architektura je vyjádřením „ducha doby“ či „vůle epochy“, čímž mezi prvky implicitně upřednostňovali záměr. Žádný z těchto teoretiků se nepokusil přesně definovat, co se má na mysli pod pojmy, které užívali, ani určit, nakolik je mezi jmenovanými prvky forma buď podřízená, nebo rozhodující. Toto neúplné uspořádání nemůže samo architektuře poskytnout racionální soustavu pravidel, a pokud se užívá dle libovůle či nahodilým způsobem, může být v procesu navrhování nebezpečné.

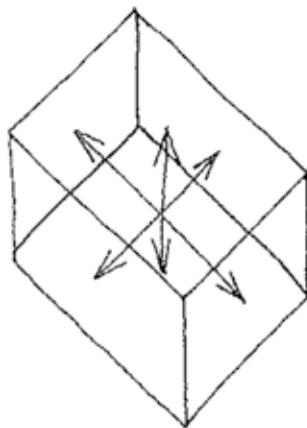
Nekoordinované nebo neracionální dovolávání se toho či onoho prvku představuje hlavní příčinu zmatení v architektuře, kterého jsme tak často svědky. Rozřešit tento problém také není snadné, například diktát formy není vždy plně srovnatelný s požadavky funkce; a dále funkce, která se jeví jako symbolická v jedné kultuře, se může v jiné jevit jako utilitární. Nechce se tím říci, že vyjmenované prvky jsou

vzájemně protikladné, ale spíše to, že pokud se jim přičke stejná váha, ztratí se tím jejich významová identita způsobem, který nevyhnutelně naruší působení výsledné budovy. Z toho vyplývá, že racionálně pojatá hierarchie daných prvků představuje nutný předpoklad pro řešení, a dokonce pro jasnou formulaci, určitého architektonického problému. Takovouto hierarchii lze odvodit jak z konkrétních, tak z obecných požadavků, které daný problém přináší. Řečeno jinými slovy: musíme v architektuře ustavit základní prioritu, která se bude odvozovat z dialektiky mezi relativními a absolutními cíli. Navrhnout tuto prioritu je dnes kriticky důležité, protože naše sociální, ekonomické a technologické prostředí se natolik zdrcujícím způsobem rozšířilo, že jednotlivec nemůže vnímat žádný podstatný řád. Kromě toho rychlé rozšiřování nových technologických prostředků přerostlo schopnosti architekta racionálně užívat jejich plný potenciál. Architektura jako by v této obtížné situaci hledala útočiště v manýrismu a kultu sebevyjádření, v nutkavém důrazu na izolované výtvoř bez ohledu na celek prostředí. Tato potřeba individuálního vyjádření je legitimní, pokud ale má být naplněna bez újmy na srozumitelnosti prostředí jako celku, musí se navrhnout systém priority; a budeme se snažit dokázat, že takový systém musí nutně dávat přednost absolutním cílům před časnými.

Pokud postulujeme obecnou situaci, tedy celkové vnější uspořádání jako naši pevnou danost, pak z toho vyplývá, že specifická situace nás ze své podstaty omezuje na relativní cíle; jinak řečeno, chápeme nyní jednotlivou budovu jako relativní cíl ve vztahu k jejímu prostředí. Jednotlivá budova nemůže být nyní vnímána jako izolovaná entita, jako cíl sám o sobě, ale pouze jako přechodná část při ustavování celku. Sama stále může nabít „ideální“ stav jako vnitřní vlastnost, ale jen v rámci omezení daných předvídaným budoucím řádem. Vyjádřeno pragmaticky, je prostě nemožné vytvořit nějakou specifickou budovu s pevným absolutním cílem na zřeteli, protože každá nová jednotka nejen změní existující vzorec, ale bude svou přítomností ovlivňovat také každý budoucí vzorec daný přidáním budoucích jednotek. Například při koncipování budovy nemůžeme umístit vchody tam, kudy v daný čas nevede žádný přístup. Do této míry musí každá budova odpovídat danému vnějšímu vzorci, ten však lze nesporně považovat za část budoucího celkového uspořádání. Aby byla celá záležitost ještě složitější, žádný budoucí řád nemůže být trvalou či statickou entitou. Je třeba ho chápat jako kontinuální a tak, že je schopen růstu a změny. Každé pojetí budoucího řádu jako striktně statického by mohlo být kritizováno jako romanticko-utopické. Sant'Elíův návrh „nového města“ je jmenovitým příkladem tohoto druhu vizionářského přístupu. Pro Sant'Elíu představovaly futuristické pojetí energie a rychlosti pevné danosti, pro něž hledal architektonické vyjádření. Ale tím se dostal

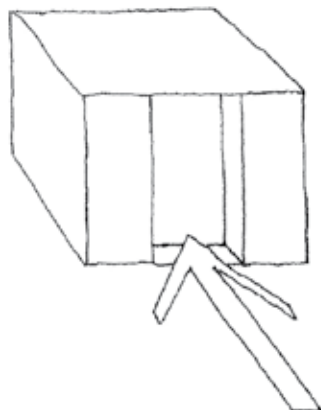
do hlubokého rozporu, protože budovy, které navrhoval, byly nutně specifické a relativní, a mohly ustavovat pouze relativní, tj. proměnný budoucí stav. Do těchto specifických návrhů zabudoval estetiku aerodynamické proudnicové symboliky futuristické utopie. Bez ohledu

na to, jak podnětné bylo působení těchto obrázků, nemohou nijak pomoci jakémukoliv realistickému přemýšlení o problému trvalého budoucího vzorce, racionálnímu přístupu, který musí předvídat celkové uspořádání – nebo vyjádřeno pojmem, který zde používám – pevnou

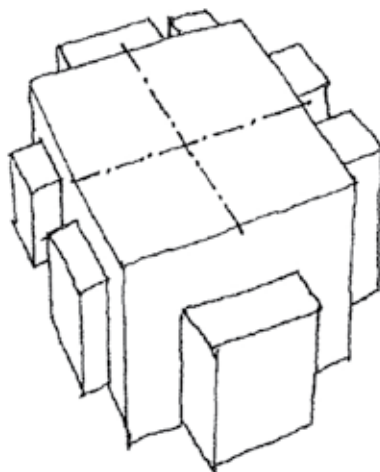
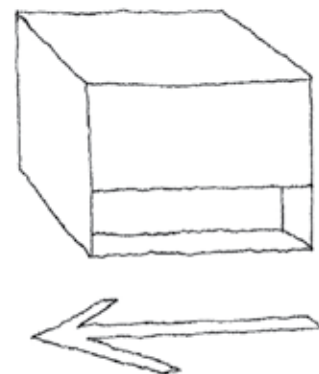
VOLUME IS DEFINED AND CONTAINED SPACE.

Vymezený objem obsahuje prostor

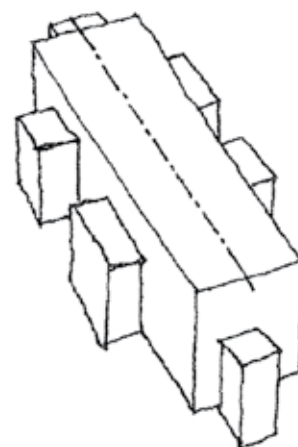
DISTORTION OF GENERIC STATE DIFFERENT FOR AXES PERPENDICULAR OR PARALLEL

Proměna generického stavu

INTERNAL CONFLICT PRODUCES DISTORTIONS: CENTROIDAL THEATRE IN GENERIC STATE MAY BE DISTORTED BY SPECIFIC CONDITIONS TO PRODUCE A LINEAR FORM

Vnitřní konflikt zapříčiňuje změnu – z centrálního na podélnou formu

danost, která je schopna zahrnout i změny a růst, zatímco si podrží charakter danosti. Jde o pojetí priority absolutních cílů, které je zde kritické, neboť jen ono samo nám může poskytnout základ pro hierarchické uspořádání zmíněných pěti prvků. O tento hlavní úkol se nyní musíme pokusit; tvrdím, že architektura je v podstatě dávání formy (jež je sama prvkem) záměru, funkci, konstrukci a technice. Tímto tvrzením vyzvedám formu na první pozici v hierarchii prvků. Nárokovat formě prvenství tímto způsobem znamená zaujmout originální pozici, navzdory skutečnosti, že všechno akademické a racionalistické myšlení až do dvacátého století stavělo formální ohledy nad vše ostatní. To však byly formální ohledy jiného typu: přílišný zájem o „formu kvůli ní samé“, o víceosé kompozice, o umělou symetrickou estetiku; jejich do očí bijící nefunkční podstata vedla moderní architektury k hledání nových prostředků vyjádření. Pokud ale od formy požadujeme, že by nám měla poskytnout prostředek, jak učinit celek prostředí srozumitelný, pak z toho plyne, že jasná priorita se musí dát procesu utváření formy (dávání-formy). Když uvažujeme takto, pak forma jednotlivé budovy nemusí nutně vyjadřovat záměr nebo funkci této budovy, má přispívat k uspořádání, měřtku, harmonii a vzorci celku prostředí. Pokud máme tuto pozici držet, musíme učinit životně důležité vnitřní dělení obecné kategorie „forma“ na dva typy: „generická“ a „specifická“. Generickou formou zde mám na mysli formu chápanou v platónském smyslu jako určitou definovatelnou entitu se svými vlastními vnitřními zákony. Specifickou formou naopak myslím skutečnou fyzickou konfiguraci uskutečněnou jakožto výsledek specifického záměru a funkce. Generická forma neexistuje kvůli své transcendentní či univerzální povaze na stejné úrovni jako ostatní čtyři prvky. Ale i pokud uvažujeme o formě v její specifické podobě, měli bychom stále chápat, že odkazuje k formě generické, nebo si být vědomi, že je z ní odvozena – a tato asociace či odkaz představuje základní faktor našeho vnímání specifické formy. Generická forma v architektuře patří ve všech případech ke dvěma základním typům: podélnému a centrálnímu. Krychle a koule jsou centrální. Kvádr a válec jsou podélné. Každé z těchto základních těles má ze své podstaty určitou vnitřní dynamiku a té je třeba rozumět a respektovat ji, pokud se někdo chce pokusit dané těleso gramaticky užít či interpretovat. Krychle jakožto centrální forma se z daného středu rozpíná stejně vertikálním i horizontálním směrem. To je první, co je u ní třeba chápat. Méně důležitá je rovnost vertikálních a horizontálních os, stejnost všech povrchů, diagonálních os a umístění všech rohů v prostoru. Ale to nejdůležitější, co je třeba nyní zmínit, je, že tyto vlastnosti krychle, stejně jako každé generické formy, stojí nad veškerými estetickými preferencemi. Ke stejnému závěru dojdeme, i pokud zvážíme mnohokrát probírané téma vzájemného vztahu

formy a funkce. Neboť žádná funkce nemůže víc než *naznačit* specifickou formu (tj. nemůže ji *určit*); jinak řečeno, protože neplatí, že je jedna forma na každou funkci, lze specifickou formu považovat za svou podstatou relativní (relativní, tj. odpovídající jedné konkrétní interpretaci nějakého programu), a tudíž méně důležitou v hierarchii než generická forma. Specifická forma vyžaduje osobní vklad estetické či subjektivní povahy, tj. takové faktory jako její proporce, kvalita povrchu, struktura, symbolika atd. Generická forma nevyžaduje úvahy tohoto typu. Není to otázka, zda se nám líbí či nelíbí krychle, otázka zní, zda přijímáme její existenci a rozpoznali jsme její základní vlastnosti. Specifická forma se však kvůli svému úzkému symbiotickému vztahu k ostatním prvkům architektonické rovnice, musí analyzovat ve vztahu k nim.

Každá specifická forma se v architektuře zpočátku odvozuje z posouzení dvou z prvků, ze záměru a z funkce, což je fakt, který jasně naznačuje, že musíme dát při promyšlení přednost záměru a funkci před konstrukcí a technikou. Detailnější definice záměru pravděpodobně vše vysvětlí: toto slovo se zde používá pro označení prvotního pojetí nějaké věci. Například než můžeme postavit „chrám“, musíme mít ideu či pojetí „chrámu“. Kvůli naší zkušenosti a historickým asociacím je pro nás těžké oddělit pojetí „chrámu“ od funkce „chrámu“ či od čehokoliv specifického, co si s „chrámem“ asociujeme. Proto ona úzká asociace mezi záměrem a funkcí; vždy již musíme mít pojetí něčeho, než pro to zamýšlíme funkci. Když zůstaneme u příkladu, víme, že stejné pojetí „chrámu“ nevytvořilo stejnou specifickou formu u Řeků jako u Římanů a ani ve středověku. Nyní je vskutku jasné, že funkce je pojem s nepříjemně širokým rozpětím významů a užití; musíme proto v této fázi rozlišit mezi fyzickým či užitárním a metafysickým či symbolickým smyslem toho slova. Na nejběžnější úrovni lze o „funkci“ přemýšlet jako o aktivitě či užití vhodném v nějaké konstrukci. Pokud je takovou funkcí vertikální pohyb, pak můžeme v odpověď vytvořit *schody*, *rampu* nebo *výtah*, co se týká specifické formy, bude každý z nich generovat více nebo méně stálý výsledek. Je třeba upozornit, že takto utvořená forma je odpovědí na *funkci plus záměr* a ne na záměr samotný. Také je třeba upozornit, že odpovědí na stanovenou užitární funkci *může* být specifická forma, ta však nemůže být odpovědí na symbolickou funkci obecně. V určitý moment můžeme začít přemýšlet o vertikálním pohybu jinak než jen z čistě užitárního pohledu. Tak tomu bude, jakmile začneme přemýšlet o „rampě“, „schodech“ či „výtahu“ jako o přechodu, jako o druhotném prostoru spojujícím dva hlavní prostory. Od tohoto momentu již není funkce tohoto prostoru pojímána čistě užitárně, ale posouvá se do „symbolické“ oblasti. Jen tak vložit schody či výtah mezi patra budovy již není adekvátní; spíše musíme zvažovat zkušenost danou schody či výtahem

v jejich širších souvislostech, v jejich roli „symbolického“ přechodu z jednoho prostoru do druhého.

Musíme si také dát pozor, abychom nezaměnili symbolickou funkci se záměrem. Symbolická funkce je reprezentací transcendentální myšlenky. Vnitřní obtíž, která nám z toho v architektuře vyrůstá, je, že typy specifické formy v běžném užití se s každou následující dobou mění, a tudíž jejich význam jako symbolů se často pro každou generaci liší. Symbolická forma, ve smyslu vlivu na diváka, gotické katedrály je dnes samozřejmě jiná, než byla pro lidi ve středověku. Tento subjektivní a časový charakter specifických architektonických symbolů nám brání je použít jako základ racionálního argumentu. Nadto ne všechna architektura nutně zahrnuje symbolickou funkci anebo potřebu uspokojovat takovou potřebu. Představa „vertikální pohyb znamená schody“ nevyžaduje symbolickou reprezentaci, zatímco včlenění duchovní, mravní či intelektuální aspirace v návrhu chrámu ji vyžaduje. Dále, jak jsme již naznačili, reakce na užitární funkci vytvoří často specifickou formu, zatímco odpovědí na symbolickou funkci je často vytvoření generické formy (platónská tělesa a platónské ideje jsou blízce spřízněné). Situace se komplikuje, když se v určitých případech použité specifické formě, jež je původně odvozená z užitární funkce, dá symbolický význam. Tak v moderní architektuře nacházíme formy, které původně sloužily užitárnímu účelu a které se objevují jako symbolické odkazy k myšlence moderní společnosti. Toto připsování kvazi-transcendentálních hodnot se zdá být pro moderní architekturu příznačné. Panofského pojmem jde o přenos, který vede k znehodnocování původního významu formy, které se to týká. Příkladem by mohl být proudnicový tvar, který byl původně užitární odpovědí na působení silného náporu vzduchu. Od té doby se však tento druh formy, jak již delší dobu upozorňuje mnoho kritiků, libovolně používal u velkého množství různých návrhů jako symbol evokující postoje a senzibilitu dvacátého století. Jako k další ilustraci tohoto předchozího bodu se vraťme k příkladu chrámu. Je zcela zřejmé, že v každém konkrétním příkladu se musí oba druhy funkcí (užitární i symbolická) odvozovat z původního pojetí „chrámu“. Z čistě užitárního hlediska bychom mohli říci, že funkce „chrám“ znamená „shromažďovací místo pro velkou skupinu lidí“. Odtud bychom došli k představě velkého prostoru zakrytého střechou. Pokud ale nadto řekneme, že tento „chrám“ bude sloužit i jako „ohnisko bohoslužby komunity“, pak k němu přiřazujeme též symbolickou funkci. Naše odpověď z hlediska specifické formy již nemůže být „velký prostor zakrytý střechou“. Nyní vnímáme tuto střechu jako odlišnou od všech okolních střech. Může nabít jiné formy, mít jinou konstrukci, být z odlišných materiálů, vše, co bude odlišovat tuto danou stavbu od jejího okolí, čímž způsobí, že

ji lidé budou vnímat jako ohnisko. To vše se dá zřetelně považovat za odpověď na požadavky symbolické funkce. V prvním kroku může odpověď na utilitární funkci vytvořit specifickou formu tak, že si střechu představíme spíše jako specifickou formu „kopuli“ než jakýkoli jiný typ střechy. Časnou a subjektivní povahu specifických forem můžeme zahlédnout ve faktu, že zkušenost s reálnou kopulí vytváří u různých lidí odlišné reakce. Inženýr ji může vidět pouze z hlediska její podpory a problémů spojených s její výstavbou, jako jsou roztoky, kontinuita povrchů atd. Náboženský vůdce může o stejné kopuli přemýšlet v mystických souvislostech a ve vztahu k církevní liturgii. Psycholog může přemýšlet o jejích sexuálních konotacích atd. To vše jsou různé odpovědi na vnímanou „kopuli“ jakožto specifickou formu. Existuje ale také okruh odpovědí na *pojetí* „kopule“ jež jsou generickeho charakteru. Kopule je centrální. Rozbíhá se rovnoměrně všemi směry. Naznačuje centrifugální pohyb. To jsou formální danosti, ty však samozřejmě musí být realizovány podle konkrétní situace, než můžeme říci, že máme vlastní specifickou formu, reálný tvar kopule odpovídající specifickým okolnostem. Pokud totiž například na dané místo není rovnoměrný přístup, je volba centrální formy místo lineární jen obtížně ospravedlnitelná.

Až poté, co z utilitární funkce ustavíme specifickou formu, můžeme analýzou vlastností genericke formy ověřit jejich relevanci vůči specifickým podmínkám. Není to v žádném případě tak restriktivní, jak to může vypadat. Z genericke formy lze odvodit velkou škálu komplexních systémů, které nám umožní postupovat v každé dané situaci, detailně to předvést by však na tomto místě nebylo možné.

Nyní prozkoumáme formu ve vztahu ke konstrukci a technice. O konstrukci můžeme uvažovat jako o kostech, žilách a tepnách každé budovy. Je to kostra, kterou se přeloží záměr a funkce do fyzické reality. Zahnuje zde nejen sloupy a desky konstrukce, ale také trubky, kanalizaci a další mechanické rozvody. Pokud je konstrukce kosterou, pak technika představuje vazby každé budovy. Použité metody členění a upevňují konstrukci, díky čemuž je v naší hierarchii prvků konstrukce výše než technika. Pokud je na tomto shoda, můžeme dále posoudit vztah konstrukce k dalším prvkům. Například ortogonální uspořádání sloupů a desek může mít v abstraktním a absolutním stavu jakoukoli velikost, jediné jeho omezení, jakmile se převede do specifické podoby, plyne z fyzikálních vlastností použitých materiálů. Jednoduchost, pravidelnost a měřítko sloupů nejsou dosud ovlivněny žádnými dalšími ohledy. Dokud záměr, funkce či forma takovéto sloupy neovlivní, řídí se jen danými podmínkami nezbytnými k jejich vlastní organizaci (to dále dosvědčuje přesah genericke podmínek nad specifickými podmínkami, neboť konstrukce se v tomto smyslu může chápat tak, že má genericke charakter).

Teprve když na rozhodování začnou mít vliv záměr a funkce, lze určit velikost jednotky, nejen z hlediska konstrukční ekonomie, ale také z hlediska měřítka odpovídajícího maximálnímu množství předpokládaných funkcí. Tyto dva požadavky mohou být snadno ve vzájemném konfliktu a zde pak právě musí přijít ke slovu celý mechanismus priorit či hierarchie prvků. Pokud jsme na počátku konstatovali prioritu interní funkce, pak jsme pozměnili uspořádání sloupů tak, aby odpovídaly dané funkci, a zvolili pro ně materiál, který zvládne požadovaný rozpon; tato úprava, která vychází z vnitřních funkčních požadavků, by představovala příklad, kdy se priorita přiklone časnému cíli nad abstraktními; korigovat toto původní pozměnění, a přitom stále odpovídat vnitřním funkčním požadavkům by znamenalo znovuustavit prioritu absolutních cílů.

Vidíme, že rozhodnutí ohledně konstrukční formy se odvozuje v posledku od genericke formy. Ostatní prvky nedávají žádné omezení, které by určilo, zda sloup má být kulatý, čtvercový, křížový, podélný atd. Toto rozhodnutí se může odvodit buď jen z požadavků celkového řádu, nebo konkrétní genericke formy, která je ve hře. Argumentace zatím ustavila hierarchii architektonických prvků s „formou“ na vrcholu. Objevila se jakoby určitá definice slova „forma“ relevantní pro architekturu, nepokusili jsme se o ni zatím ovšem přímo, což bychom nyní mohli a měli udělat. Slovník poskytuje synonyma jako „konfigurace“ či „vztah částí k celku“, které nám nabízejí hodnotnou stopu tím, že evokují standardní definici „gestaltu“ tak, jak ji navrhuje teoretici této školy psychologického myšlení; jmenovitě „to, co je v každém daném momentu vidět jako oddělený celek v celkovém percepčním poli“ a že celek jsoucna je dán procesem uspořádávání, které je „diametrálně odlišné od pouhé juxtapozice či náhodného rozložení“. To by však samo o sobě nebylo adekvátní popisu toho, co se míní formou v architektuře, neboť je to ve svých důzdech něco vizuálního či obrazového – a právě vizuální či obrazové pojetí formy je to, čemu se snažím vyhnout, proti čemu zde argumentuji. Abychom porozuměli architektonické formě, musíme zavést pojetí pohybu a postulovat, že zkušenost architektury je sumou velkého množství zkušeností, jež každá se získá vizuálně (ale i ostatními smysly), ale skládají se během mnohem delšího časového rozpětí, než vyžaduje prvotní uvědomění si obrazového výtvaru a sestavují se do konceptuálního, nikoli do percentuálního celku. Protože celek je konceptuální, musí mít jasnost pojmu; a proto jeho obsah musí být srozumitelný jak intelektuálně, tak i vizuálně. Gestalt psychologové nezvratně ukázali, že srozumitelnost závisí v podstatě na jednoduchých konfiguracích, jejichž příklady jsou čtverec, obdélník a kruh. Když se promítnou do třetí dimenze, stane se z nich krychle, kvádr a koule – krátce, genericke formy a základní tělesa, o nichž jsme mluvili výše. Stejně tak když se zhmotní v podobě

nějaké architektonické jednotky, kterou lze zažívat z vnějšku i zevnitř a ve většině případů i z různých úrovní, získá se celkový vjem v průběhu pohybu. Potřeba formální jasnosti a neomylný odkaz k některému dobře srozumitelnému archetypálnímu tělesu se tak stávají ještě naléhavější, neboť člověk, který vnímá, musí být schopen podržet ve své vizuální a somatické paměti na konci procesu vnímání vše, co vnímal od počátku. Toho může dosáhnout jen architektonická logika založená na genericke formě; nelze ale dosti silně zdůraznit, že výsledek může být pouze syntézou formy se všemi ostatními prvky rovnice.

Můžeme to předvést, když porovnáme věžovitou budovu, která je genericke centrální s budovou deskovou, která je genericke podélná. Obě se odvozují ze záměru a funkce vertikálního umístění jednotek. Každá budova musí jasně vyjadřovat svůj genericke původ svým centrálním či podélným uspořádáním. Řešení problému vertikální cirkulace, jež je společné oběma, se zdá být logickým základem jak pro jejich odvození z genericke formy, tak pro korelaci s ní. Pouhé naroubování výtahové šachty do každé z nich, jak se někdy děje s myšlenkou, že se tím jasně vyjádří vertikální orientace, pouze znamená, že se pitoreskně projeví její utilitární funkce. Pokud místo toho odvodíme specifickou formu pro tento vertikální pohyb, která uspokojí nejen její utilitární funkci, ale také její „symbolickou“ funkci jakožto přechod z přízemí do každého vyššího patra a bude dále vyjadřovat genericke kvalitu lineární formy, pak budeme ukazovat syntetický příklad toho, co se má na mysli architektonickou formou. Spirálovitý pohyb z patra do patra by určoval soustředné aspekty věžového domu, zatímco nepřetržitý kaskádovitý pohyb by určil podélné aspekty deskového domu a v obou případech bez toho, aby se nutně utvářely zlomy mezi následnými podlažními a v prostředku pohybu mezi nimi. To jasně ukazuje, že utváření formy (dát formu) je mnohem více než utváření tvarů či vytváření krásných či esteticky potěšujících objektů samo o sobě. Jde spíše o prezentaci řádu, ať již je veden směrem k čistotě pojetí a funkce konkrétní budovy nebo směrem k jasnosti vztahů mezi jednotlivými budovami a celkem prostředím. Forma je tudíž specifická a současně obecná. Představuje konkrétní prostředek architektury jak vyjádřit záměr a vyhovět funkci a představuje obecný prostředek vedoucí k tvorbě uspořádaného prostředí.

(Z anglického originálu Toward an understanding of form in architecture přetištěného v Peter Eisenman Eisenman inside out, Yale university press, New Haven a London 2004, s. 3–9, přeložil J. T.)

Poznámky

1 jehlan, koule, krychle, kužel, kvádr, válec

Vstupní piazzeta

Rekonstrukce areálu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně

Během posledních sto padesáti let vzniklé směsici budov, tvořící dnes areál filozofické fakulty, jsme chtěli dát téma tak, aby vzniklo skutečné univerzitní prostředí, univerzitní kampus. Jeho středem, stmelujícím prvkem i výjimečným, volným prostorem je vnitřní dvůr, který kdysi býval částí zahrady městského sirotčince, do něhož byla fakulta v době svého vzniku roku 1920 umístěna. Navrhli jsme jeho proměnu z utilitárního dvorečku a hřbitovními jehličnany osazené plochy na univerzitní nádvoří.

Z provozních důvodů je i nadále rozděleno na dlážděnou část – piazzetu, do níž je orientován nový hlavní vstup, a na park. Jejich rozhraní je artikulováno terénními stupni. Takto vzniklé hlediště může být využito pro výuku pod širým nebem (o prázdninách na fakultě již několik desetiletí probíhá Letní škola slovan-ských jazyků) či jako skutečné hlediště směřující na vydlážděnou plochu – jeviště různých školních akcí. Ta je na západní straně ukončena

bazénem. Zvuk zurčící vody odrážený fasádami obohacuje atmosféru prostoru. Na charakter a užitnost venkovních ploch jsme kladli velký důraz. Nádvoří se stává středem kampusu také proto, že do něj směřuje nově navržený vstup do areálu. Ten již tedy není veden skrze jednu z řady budov, nýbrž do prostoru mezi nimi, do jejich těžiště, ze kterého se vstupuje do každé ze staveb.

Dvě z nich jsou nové a dodávají kampusu srozumitelnost a formální jednotu. Jedná se totiž o dvě budovy rovnoběžné s ulicí Arne Nováka (z té se do areálu vstupuje), z nichž jedna – zcela přestavěná – tvoří vstupní čelo souboru; druhá – novostavba – vytváří jeho záda a pohledově a prostorově ho uzavírá. Obě mají cihelné fasády a stejné členění shodnými okny. Vytváří tak novou stavební substanci vymezující a organizující areál a přinášející mu jednotící motiv i charakter. Přehlednost a srozumitelnost jeho skladby podporují omítané, klasicky členěné fasády obou kolmých budov vymezujících areál do ulic Gorkého a Grohova. Novostavba je na místě provizorní budovy z roku 1922, která byla odstraněna. Jejím

prostorovým jádrem je skleněným stropem prosvětlená a přes všechna patra otevřená komunikační hala s přímým schodištěm ve dvou nůžkově uspořádaných ramenech. Kolem ní jsou podél východní a severní fasády umístěny učebny, podél západní pak pracovní doktorandů a výzkumných pracovníků. V přízemí je umístěno auditorium, v posledním podlaží dvojnásobné výšky knihovna historického ústavu s vysokým otevřeným prostorem čítárny. Vnitřní klima stavby je řešeno technologií chlazeného betonového jádra a restrikcí počtu a velikostí prosklených ploch na slunečním svitem nejzatíženější západní fasádě. Naši práci vedl záměr vytvořit z heterogenní srostlice staveb univerzitní areál a místo v topografii města. To se však dosud nepodařilo, neboť univerzita získala méně než polovinu nutných investičních prostředků, a zrealizována je tak pouze polovina celkového návrhu.

autorská zpráva

Knihovna Historického ústavu

Schodišťová hala

Auditorium

Adresa Address: **Arna Nováka 1, Brno**

Autor Author: **Petr Pelčák**

Spolupráce Cooperation:

Rastislav Balog, Miroslava Blechová, Petr Eliáš, Kateřina Eiermannová, Pavel Dvořák, Šárka Justová, Viktor Kvita, Tomáš Machovský, Lenka Musilová, Petr Uhrín, David Vahala

Dodavatel Contractor: **Zlínstav, a.s.**

Projekt Design time: **2002–2012**

Realizace Implementation: **2012–2015**

Užitná plocha Usable area: **10 176 m²**

Zastavěná plocha Built-up area: **3022 m²**

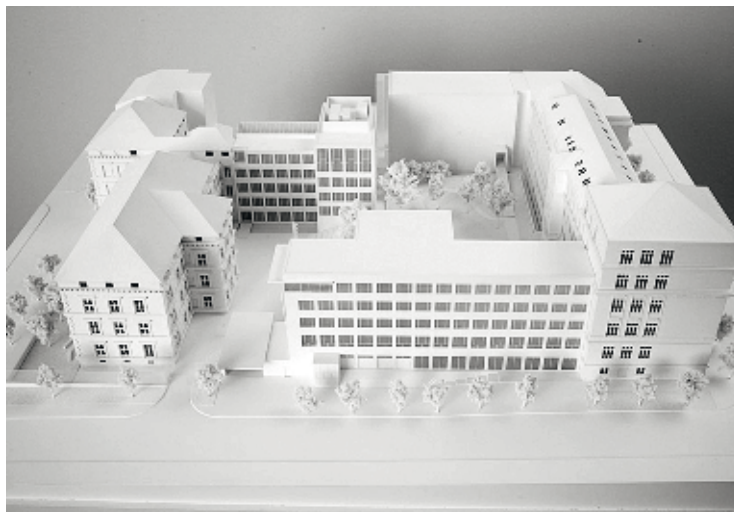
Obestavěný prostor Enclosed volume: **36 770 m³**

Náklady stavby Construction costs: **222,5 mil Kč bez DPH**

(bez interiéru)

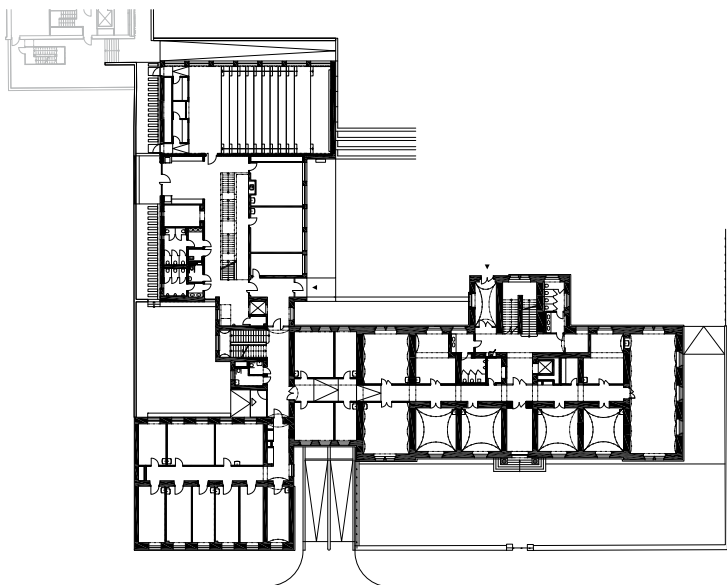
Fotografie Photography: **Filip Šlapal, David Židlický**

Vizualizace Renderings: **MISS3**

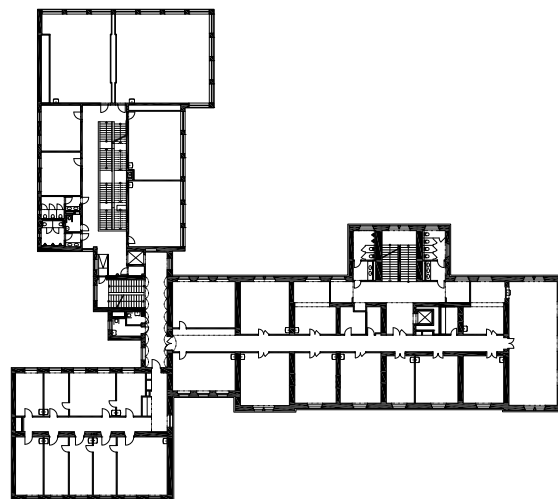

Model

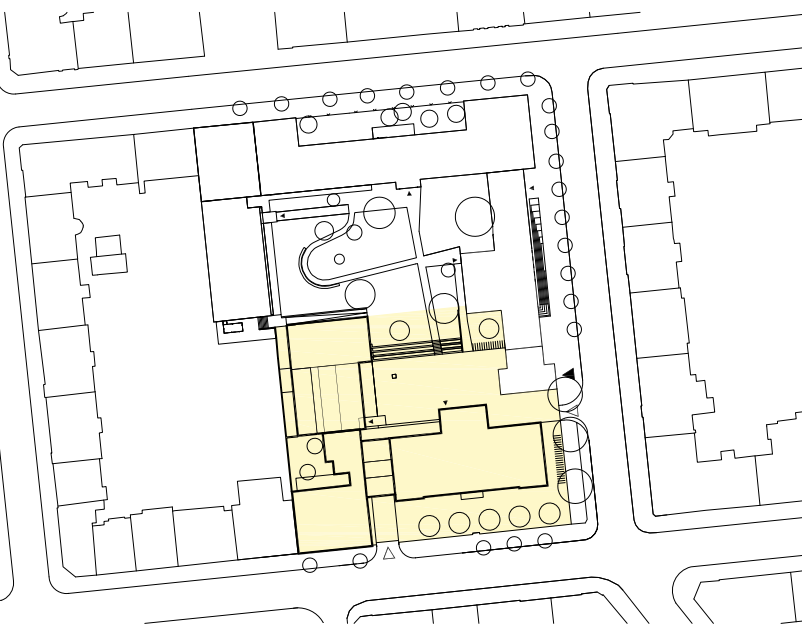
Půdorys 1. NP

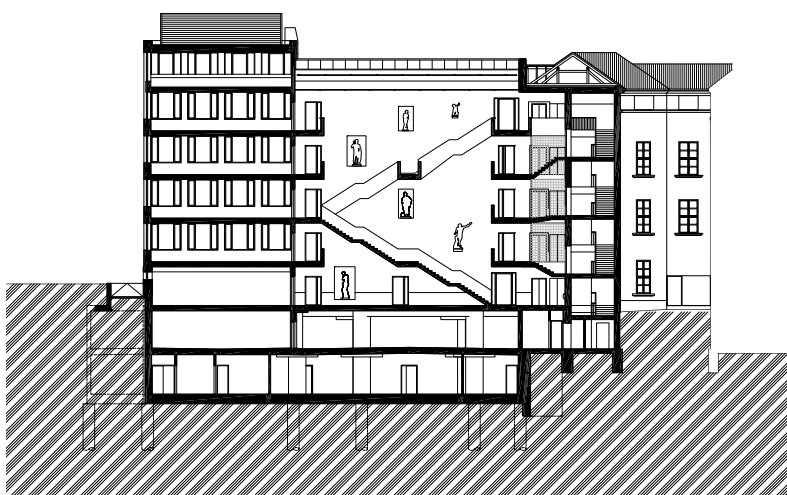
Půdorys 3. NP

Situace

Příčný řez

Redevelopment of the premises of the Philosophical Faculty in Brno

The current grounds of the philosophical faculty is made up of a mix of buildings that arose during the last hundred and fifty years. We wanted to create a real university environment through giving the complex a theme. Its centre, a unifying element and an exceptional space, is formed by an inner courtyard, once part of a city orphanage into which the newly established faculty was placed in 1920. The courtyard is divided into a paved section (into which leads from a newly proposed main) and a park. Some terrain steps are at the border of the two areas that form an occasional amphitheatre auditorium sloping down to the paved surface. On the western side, it is completed with a water feature. The sound of gurgling water reflected by the facades enriches the atmosphere of the space.

Two of the buildings around the courtyard are new; they give the campus quite a new quality, clarity and formal unity. Both are parallel with the street. The first – completely rebuilt to our design – should have formed an entry front of the complex (however, it was not implemented); the second – a new building – creates the back of the campus and closes it both visually and spatially. We designed the same brick facades and the same articulation with identical windows for them. They would have created a new building substance while defining and organizing the complex and bringing it a unifying motif and nature.

The new building replaces the older building from 1922. As its spatial core, a circulation hall serves, which is open through all the floors and directly lit through a skylight. The hall has a straight staircase with two scissor arms. Around the hall, classrooms are located along the eastern facade while postgraduates' and researchers' offices are along the western facade. The auditorium is situated on the ground floor and the library of the department of history is on the top double-height floor.

The intention to create a teaching facility from a heterogeneous cluster of buildings and a place in the urban topography has led our work. But that has failed so far because the university has received less than half the necessary investment resources, so only half of the overall design has been implemented.

author's report

Schodišťová hala

Průčelí do ulice Botanické

Dostavba Fakulty informatiky Masarykovy univerzity v Brně CERIT Science Park

Fakulta informatiky Masarykovy univerzity byla při svém založení v roce 1994 umístěna do zánovního, avšak po společenských změnách v roce 1989 nefunkčního objektu výzkumných ústavů (arch. Jan Dvořák 1974–1988), který po patnácti letech a takřka patnáctinásobném nárůstu studentů přestal kapacitně vyhovovat. S nutným prostorovým rozšířením fakulta spojila záměr pořízení prvního superpočítače v České republice. Naši intervencí jsme chtěli vytvořit místo. A to jednak v topografii města a jednak pro život univerzity. Budova z 80. let totiž dle našeho názoru nepřinesla správnou reakci na problémy svého umístění: chybělo jí vstupní průčelí – k ulici směřovala štíty dvou příčných křídel, rezignovala na vytvoření nároží na křižovatce ulic a stejně tak na urbanistickou artikulaci posunu uliční fronty v místě stavby i na vytvoření veřejného prostoru mezi ní a ulicí. Chtěli jsme napravit tyto nedostatky urbánní textury a rovněž jsme chtěli vytvořit prostory odpovídající univerzitnímu prostředí. Stavba měla získat svoje jádro v atriu s dřevěnými komunikačními pavlačemi

Nároží před přestavbou

zastropeném skleněnou střešou. To spolu se skleněnými stěnami představenými před původní plasticky traktované fasády mělo zajistit dobrou energetickou bilanci budovy. Oba stávající příčné trakty jsme propojili dvěma novými podélnými do formy kvadratury. Vyšší asymetrické křídlo vystupující na jihozápadním nároží objektu, ve kterém nejsou umístěny provozy univerzity, nýbrž vývojová pracoviště IT společností, vytváří akcent nároží, vymezuje veřejný parkově upravený předprostor fakulty a artikuluje zasunutí stavební linie východní fronty Botanické ulice.

Energetickou úspornost provozu kromě kompaktního tvaru a „zabalení“ starých částí stavby do skla (původní plášť má totiž minimální tepelně-izolační parametry, které kvůli extravagantní plastičnosti jeho architektonických a konstrukčních článků nelze řešit kontaktním zateplením) zajišťují rovněž masivní fasády (s omezenou plochou oken zamezující zbytečnému přehřívání budovy sluncem) a chlazení betonového jádra nových stavebních částí. Hlavním tématem průčelí je tektonika a plasticita dosažená různým způsobem zdění jediného formátu cihly. Její kontrastní odstín ke keramickým obkladovým páskům původní stavby vytváří jasnou diferenciaci nových a starých částí areálu.

Protože projekt získal jen zlomek předpokládaných dotací, byla realizována pouze jeho čtvrtina. A protože její financování bylo nakonec zajištěno z různých dotačních programů, muselo být dispoziční řešení realizovaného fragmentu oproti původnímu záměru podstatně změněno (místo studentské kavárny knihovna, místo kanceláří pedagogů učebny atd.).

autorská zpráva

Adresa Address: **Botanická 68a, 602 00 Brno**

Autor Author: **Petr Pelčák**

Spolupráce Cooperation: **Rastislav Balog, Miroslava Blechová, Pavel Dvořák, Kateřina Eiermannová, Šárka Justová, Viktor Kvita, Lenka Musilová, Petr Uhrín, David Vahala, Zbyněk Zavřel**

Dodavatel Contractor: **GEMO OLMOUC, spol. s r.o.**

Projekt Design time: **2009–2011**

Realizace Implementation: **2012–2014**

Užitná plocha Usable area: **11 800 m²**

Zastavěná plocha Built-up area: **9100 m²**

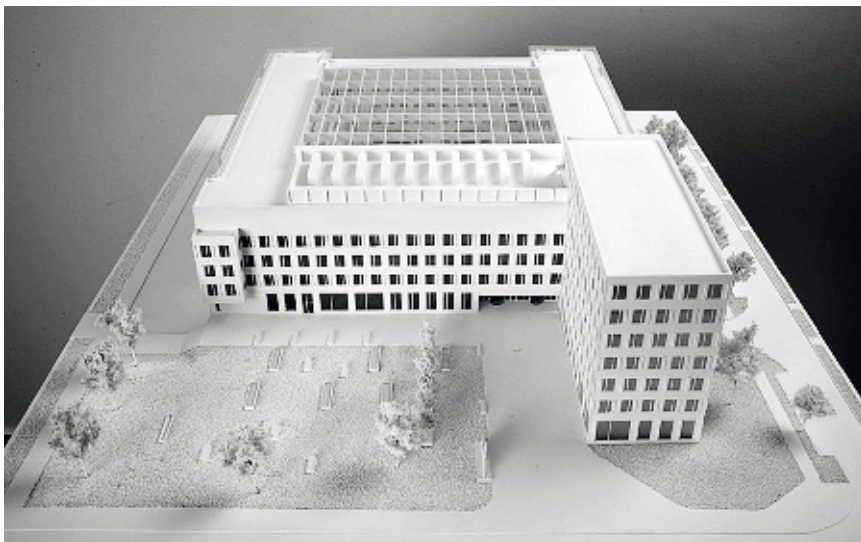
Obestavěný prostor Enclosed volume: **51 000 m³**

Náklady stavby Construction costs:

278,5 mil. Kč bez DPH g (bez interiéru)

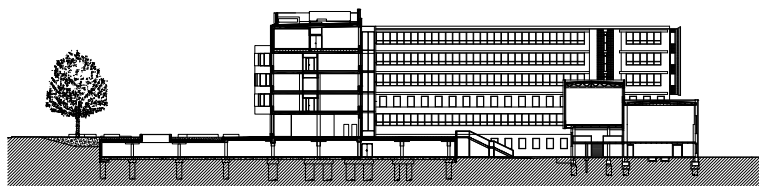
Fotografie Photography: **Filip Šlapal, David Židlický**

Vizualizace Renderings: **MISS3**

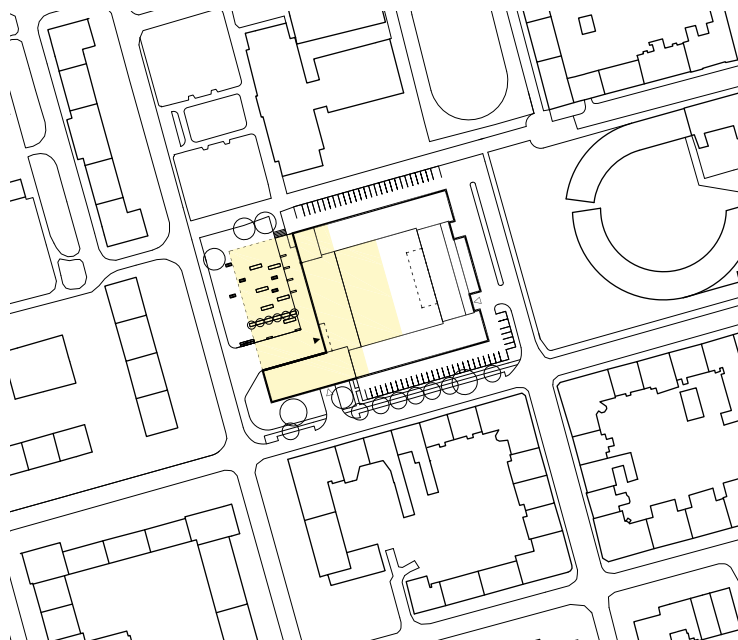

Model

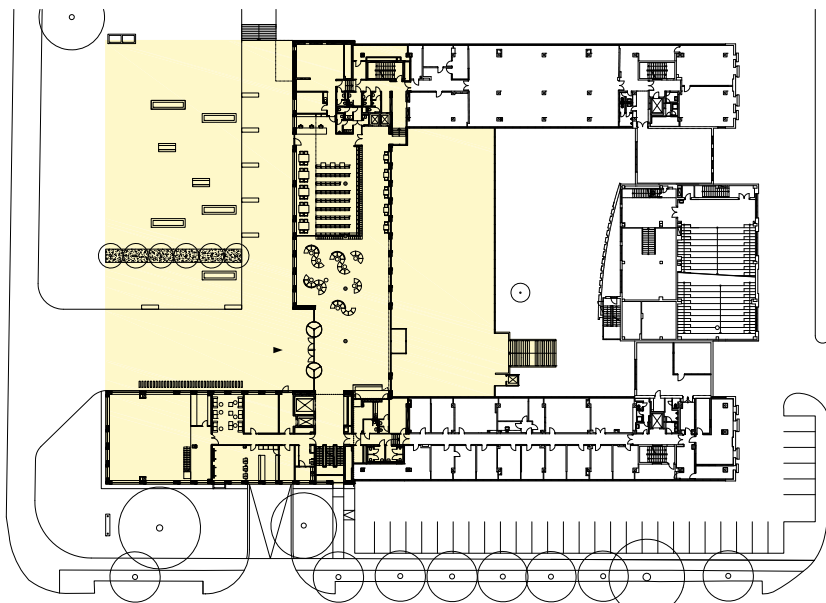
Příčný řez

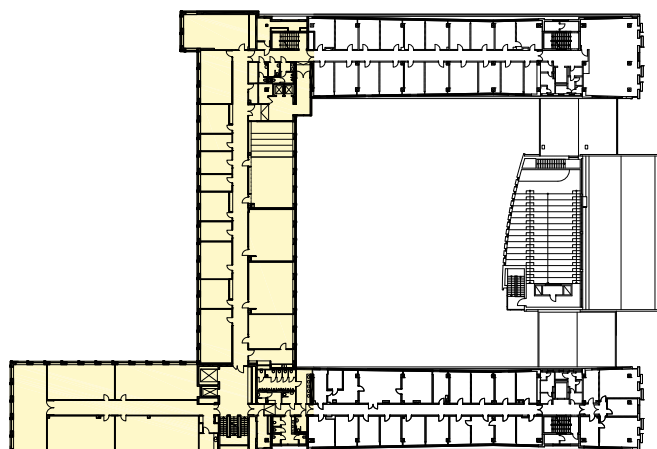
Situace

Půdorys přízemí

Půdorys patro

Knihovna

Vstupní hala

The completion of the Faculty of Informatics in Brno

Within Masaryk University, the Faculty of Informatics was founded in 1994 and placed in a newish building of former research facilities (1974–1988, architect Jan Dvořák). The building did not meet the capacity needs after 15 years of operation and an almost fifteen-fold increase of students. A spatial extension became necessary and the faculty combined with that the intention to get the first super-computer in the Czech Republic.

We wanted to create a place for both the topography of the city and the university life. In our opinion, the building from the 1980s showed weaknesses: facing the street with the sides of the two transverse wings it did not have any real front facade; it even missed to create a corner at the crossroads, as well as, to articulate a recessed street line and to form a public space between the street and the building. We wanted to remedy these deficiencies of urban texture and we also wanted to create spaces suitable for a university environment. The building should have had its core through an atrium with a glass roof and wooden circulation galleries along the inner perimeter. This together with glass walls built in front of the original plastic facades should have provided a good energy balance for the building. In the design, both existing cross volumes are linked by two new longitudinal ones to form a quadrangle. One higher asymmetrical wing protruding from the complex in the southwest forms a corner, an accent that defines the public space in front of the faculty treated as a park and articulates the recession of the Botanická Street line.

As the project received just a fraction of the expected subsidy only a quarter of it was implemented. And because funding was finally secured from various subsidy programs, the layout of the implemented fragment had to be substantially changed compared to the original plan.

author's report

Vstupní průčelí

Vstup

Práce na konvencích

Dvě fakulty Masarykovy univerzity v Brně a jejich torza

MARIA TOPOLČANSKÁ

Oba projekty ukazují na vztah architekta ke konvencím.

Tam, kde jsou dlouhodobě rozbité standardy a společenské dohody, je práce na konvencích viditelná. Zaujetí architekta konvencemi se vztahuje k tradici. Není úplně jisté, k jakým architektonickým konvencím se na lokální scéně vztahují boje proti nim a jak může být architekt shledán nekonvenčním, když ve společnosti jsou způsoby jednání či nepsané dohody značně neustálené. Nacházení jistých ustálených konvencí předchází jakékoliv polemice o odmítání konvencí či podléhání jim.

Oba úkoly jsou cvičením v tom, jak akceptovat současné podmínky fragmentace architektonického úkolu ve městě.

Tyto podmínky nutí architekta, často ku prospěchu věci, zaujmát slabší pozici, než byla ta modernistická (osamělý kult architekta-génia nefunguje). Konkrétnímu místu, kontextu posuzovaných projektů, předchází předpoklad architektonických přístupů k architektuře. Ty lze u architekta Pelčáka načíst napříč jeho dosavadními realizacemi i formulacemi v jeho pojednáních o architektuře. V nich často formuluje, co architektura „není“. Domy nejsou pro architekta socha ani rám. Hledá konstanty architektury v tektonice, v logice.

Jeho přístup k rekonstrukcím objektů brněnských fakult cílí přesně k rekonstrukcím „problémů“ obou kampusů: k otázkám ukotvenosti celků a cirkulace pohybu v nich. Úvahy směrem k tektonice jde rozvíjet například k linii diskurzů Hanse Kollhoffa, naopak zabývání se cirkulací proudů lidí jako téměř jediným podstatným problémem k řešení u veřejných budov by nás dovedlo klidně až k Remu Koolhaasovi. Nebude to nutné.

Obě fakulty jsou na pozadí problematizovány zejména mechanismy financování a zrodu architektury. Ve výsledku více než cokoliv jiného reprezentují současné realizace z veřejných zdrojů okolnosti, za kterých vznikají. Stavíme torza. Tektonika každé jedné části tak získává na důležitosti: udržení koherence projektu ve zlomku celku architekt ovládá.

Práci na nových konvencích lze důsledně sledovat v řemeslném zvládnutí obou školních budov a není to málo. Jde o přístup charakteristický: zájem v již přítomném a v připravenosti to, co je nalezené, úplně změnit, když je to nutné; promyšleným sestavováním jednotlivých cihlových segmentů fasád; pozorností věnovanou vlastnostem reliéfu, roli denního světla. Všim tím se architektura může utvrzovat i ve své oslabené pozici – v nekompletnosti projektovaných celků kampusů. Architekt v tomto ohledu přenáší do lokálního kontextu aspoň v těchto klíčových nuancích současné standardy nejlepší

praxe západoevropských scén. Ilustrace typických fasádních řezů a pohledů na obě budovy ve velmi detailním měřítku by měly u obou projektů největší výpovědní hodnotu. Tkví v nich podstata „celku“ i bez jeho plné realizace. Tvoří sérii v českém prostředí nebývale koherentní řadu autorské architektonické tendence.

Konsolidace

Obě fakulty zobecňují dvorový typ univerzitního areálu ve dvou specifických situacích. Stačí sledovat, co u které architekt návrhem mění a co posiluje, které existující atributy kampusů dostavba zintenzivňuje a čím toho architekt dosahuje.

Z urbanistického hlediska jde o dva velmi různé vstupy do existující podstaty dostavovaných areálů. FI MU vybízí k radikálnímu vstupu architekta, k novému ukotvení solitéru z 80. let do urbanistických souvislostí klasické městské čtvrti. FF MU je vůči perimetru okolních ulic už ustanovenou a uzavřenou strukturou, uvnitř které architekt nahrazuje jedno křídlo budovy novým a navazuje na rekonstrukci staršího objektu. Jde mnohem víc o nalezení choulstivé míry rekonstrukce a dostavby. Jak zařadit, aby újma z destrukce stávajícího nenabrala příliš na důležitosti.

Agresivní původní solitér FI MU v době svého vzniku v jednom kroku rozbil konvence uliční čáry či nároží. Naopak areál FF MU v několika fázích srostl do útvaru jen složitě přístupného přes sekundární uliční fasádu univerzity na perimetru bloku.

Konsolidace škod předešlého vývoje nebo jeho stagnace jsou úspěšným výsledkem i částečné realizace obou dostaveb. To není malá ambice. V případě FF MU paradoxně nekompletnost realizace poškozuje místo víc. Jde o to, jak srostou všechny etapy vývoje kolem nádvoří, přičemž ta poslední (podle projektu architekta Pelčáka nezrealizovaná) může celek dodatečně nejvíce ohrozit. Zatím zůstává výhodou vynoření se nové dostavby z druhého plánu a otevření kampusu branou od ulice v její ose. Viditelnost nové FF MU i s relativně novou knihovnou v sousedství se z uličního prostoru v celém perimetru kampusu jinak téměř neprojevuje. Škody, které případně vzniknou právě budoucí rekonstrukcí stávající vstupní budovy, se nedají předjímat. Dostavba FF MU je tak křehčí v obraze, odkrývá se postupně, scénu po scéně. Pozvedává dimenzi dvora. Více než vodní plocha u paty objektu vizuálně otvírají proporce nádvoří plochy velkých oken fakultní knihovny v nejvyšší úrovni. Nová budova vrůstá hlavní fasádou a svým nárožím do veřejného dvora kampusu stejně adekvátně, jako uzavírá na zadní fasádě prostor přilehlých obytných dvorů. Ustát kritické rozhraní těchto dvou světů se architektovi podařilo na stísněném místě. V mezeře „za“ novou Pelčákovou budovou lze pozorovat záda fakulty, vidět sousední knihovnu z osvětového úhlu, a přitom vnímat celkové ztišení

z blízkosti soukromí bytů. Je to sekundární místo, ale možná i pointa po desetiletí vrstveného areálu.

Naopak FI MU je úplně nová verze dřívějšího dominantního „já“ budovy: dvě na sebe kolmá křídla, dotýkající se dvora existujícího solitéru z 80. let, dnes musí ustát autonomii zrealizované části, a zároveň zůstat potenciálně otevřená většímu srůstu se zatím nezrekonstruovanou budovou pozdního socialismu. Zatímco FF MU je architektem navržena tak, že zintenzivňuje existující strukturovaný celek, do kterého vrůstá, FI MU je důslednou antitezí stávající budovy, výraznou urbánní transformací, obratem z patosu symetrického monumentu k civilnosti asymetrie polootevřené struktury.

Jestli cirkulace pohybu uživatelů veřejné instituce determinuje práh přístupnosti a prostupnosti prostorů, pak je efektivnost pohybu po instituci bez peripetií, bez důvodů k dezorientaci, i atributem její demokratičnosti. V tomto ohledu je FI MU hendikepována faktem, že má vynucenými změnami programu utnuté přirozené proudy cirkulace lidí (nepřítomná návaznost na pavlače a vnitřní atrium; tříramenné schodiště se větším zatížením stává bodem mírné kolize; vstupní hala není branou do atria; původní kavárna je knihovnou – není tedy místem akumulace lidí před budovou). Tyto zdánlivě měkčí změny programu v zadání mají větší dopad na standard budovy než to, jestli je nebo není objekt schránkou na superpočítač.

Návrh pohybu lidí vně a uvnitř FF MU je naopak jejím úspěchem. Od potlačeného zápraží hlavního vstupu v koutě nádvoří se vine typ vertikální vstupní haly, která je celá schodišťová. Ta je klíčem k autenticitě budovy zevnitř. Diagonálami přímých ramen prostupuje horní denní světlo a lidé účelně procházejí sdíleným univerzitním prostorem, míjejí se v jeho nikách, přecházejí rozhraní zrekonstruovaného historického a nového křídla budovy. Vše kulminuje nahoře v knihovně, ze které lze velkými okny vnímat poklidný dvůr jako pozadí.

Torza

Obě dosavadní rekonfigurace celků poukazují – každá jinak – na problém torza.

Něco jde odpozorovat pohledem, pohybem po budovách, něco z komentářů architekta, který otevřeně mluví o slabých místech. Vysoký soudobý standard vystavěného akademického prostředí je u obou fakult fakt a zároveň upomínka na nemožnost jej plně zrealizovat, udržet celek. Makety obou univerzitních areálů navržených architektem Pelčákem tak soupeří s realitou. Nejsou totiž jenom referenčním rámcem pro budoucí novostavby fakult, ale poukazují na kritický potenciál a sílu fikce v situaci, když to, co není architekturou jako celek v realitě, má úplný obraz jen v perfektním modelu na subtilních stolech architektova ateliéru.

Work on conventions

The two faculties of Masaryk University in Brno and their torso

MARIA TOPOLČANSKÁ

Both projects show a relationship of the architect to the conventions.

Work on conventions is visible, where standards and a social contract have long been broken. An architect's passion for conventions refers to tradition. It is not entirely clear, which architectural conventions are being fought against and how an architect can be found unconventional when courses of action and unwritten agreements are largely unsettled in society. Finding certain steady conventions precedes any controversy about their rejection or subjection to them.

Both tasks are an exercise in how to accept the current conditions of the fragmentation of an architectural mission in a city.

These conditions force the architect, which is often a good thing, to occupy a weaker position than the modernist one was (a cult of a lone architect-genius does not work). A particular place, a context of considered designs, is preceded by the premise of an architect's approach to architecture. In the case of Pelčák, they can be read across his existing implementations and wording used in his treatises on architecture. There, he often defines, what architecture "is not". Buildings are not a sculpture or a frame for the architect. He seeks constants of architecture in tectonics, in logic. His approach to the reconstruction of the faculty buildings in Brno aims precisely to

reconstruct the "problems" of both campuses: the issues of embeddedness of units and circulations of motion within. Reflections towards tectonic structure can be developed, for example, to the line of discourses by Hans Kollhoff, while dealing with the circulation of flows of people as almost the only significant problem how to solve public buildings would have easily led us to Rem Koolhaas. This will not be necessary.

Financing mechanisms and the emergence of architecture form the problematic background of both faculties. As a result, current implementations from public sources represent more than anything else the circumstances in which they arise. We build torsos. So the tectonic structure of every single part gains importance: the architect has under his control maintaining of the coherence of the project in a fraction of the whole.

The work on new conventions could be closely monitored in the mastering of both school buildings, and it would be enough. It is an approach characterised by: an interest in the already present and in a readiness to completely alter what has been found when necessary; deliberate brick segments assembly of the facades; attention to the quality of relief and the role of daylight. All that can reassure architecture also in its weakened position – in incompleteness of the designed campus units. In this regard, the architect transfers the current best practice standards of the Western European scene to the local context, at least in these key nuances. Illustrations of typical facade sections and elevations of both buildings in a very detailed scale would

have the most informative value of the two designs. The essence of the whole lies in them even without its full implementation. They form a series of an unusually coherent author's architectural tendency.

Consolidation

Both faculties generalize the type of university campuses with a courtyard in two specific situations. Just to follow what the architect has changed on each of them by the design and what he strengthens; which of the existing campus attributes the completion intensifies, and how the architect achieves it.

In terms of urbanism, there are two very different inputs to the existing nature of the completed grounds. The Faculty of Information Technologies of Masaryk University (hereinafter FI MU) encourages the architect towards a radical input, to the new anchorage of the solitaire from the 1980s to the urban context of the classic district. On the other hand, towards the perimeter of surrounding streets, the Faculty of Philosophy of Masaryk University (hereinafter FF MU) is an established and closed structure, within which the architect replaces one wing of the building with a new one and builds on the reconstruction of an older structure. This is more about finding a delicate reconstruction and completion rate. How can one be assured that detrimental damage of the existing does not gain too much importance.

At the time of its creation, the original solitary building of the FI MU aggressively broke street line and corner conventions in one step. On the contrary, the FF MU complex has grown in several phases to the formation accessible only through an inconsistent scheme of street facades on the block perimeter. The consolidations of damage or stagnation of the previous development are the successful result of only partial implementation of both extensions.

This is not a small ambition.

In the case of the FF MU, the incompleteness of the project paradoxically does more harm to the place. The problem is how all the development stages around the courtyard will fuse together; whereas the last (not implemented according to the proposal by architect Pelčák) can most endanger the whole in the end. For now, the fact that the new extension emerges from the background is still an advantage of the situation, as well as an open view of the campus in the axis of the gate from the street. Nobody can anticipate the damage which can arise due to a future reconstruction of the existing entrance building. The extension of the FF MU is revealed gradually, scene by scene. It elevates the level of the courtyard. More than a body of water at the foot of the building, the large windows of the library on the top floor visually open the courtyard proportions. Through the main facade and

Návrh areálu FF MU, vizualizace neprovedené vstupní části z ulice Arne Nováka

Návrh FI MU, vizualizace neprovedené centrální dvorany

the corner, the new building grows into a public campus courtyard as adequately as the rear facade encloses the neighbouring area of residential patios. The architect has managed to withstand the critical interface of these two worlds in a tight spot. There is a gap behind the new building by Pelčák, from where one can observe the back of the faculty, see the neighbouring library from a sharp angle, and feel the overall silence of the nearby flats. This is a minor place, actually perhaps the high point after decades of layered complex.

On the contrary, the FI MU is a totally new version of the former dominant "self-esteem" of the building: two vertical wings touching the courtyard of the existing solitary building from the 1980s now have to deal with the autonomy of the implemented part, while remaining open to potentially greater coalescence with the not yet renovated building from the late socialist period.

While the FF MU has been designed by the architect to intensify the existing structured whole, into which it grows, the FI MU is a consistent antithesis of the existing building, a distinctive urban transformation, a turnover from the pathos of a symmetrical monument to the civil asymmetry of a semi-open structure.

If the circulation of users of public institutions determines the threshold of accessibility and permeability of spaces, then the effectiveness of movement along an institution without twists and turns, without reasons to disorient people, is the attribute of democracy of the institution. In this respect, the FI MU has been handicapped by the fact that the constrained changes of the program cut off natural flows of people circulation (proposed continuity to the galleries and interior atrium is missing; the three armed staircase with currently heavier loads becomes the point of a slight collision; the entrance hall is not a gateway into the atrium, the original café is now a library – so it is not a place of an accumulation of people in front of the building). These seemingly softer changes in the program have a greater impact on the standard of the building than whether the structure is or is not a box on a supercomputer.

On the contrary, the design of movement of people inside and outside the building is a success of the FF MU. A sort of vertical lobby with staircases rises from the restrained front porch of the main entrance in the corner of the courtyard. The hall is a key to the authenticity of the building from the inside. The upper daily light permeates the diagonals of the

straight stair arms; people efficiently going through the shared space, passing by in its recesses, transferring the interface between the reconstructed historical and new wings. Finally, upstairs in the library, the peaceful courtyard can be seen through the large windows and felt as a backdrop.

Torsos

Both reconfigurations of the wholes demonstrate – each differently – the problem of torso.

Something can be determined by looking and moving around the buildings, something from the comments of the architect, who speaks openly about weak points.

At the same time, a high contemporary standard of the built academic environment is a reminder of the impossibility of fully implementing it, to maintain the whole, which is valid for both faculties. So the models of both university complexes designed by the architect Pelčák compete with reality. They are no longer a reference framework for future new buildings of the faculties, but point to the critical potential and the strength of a model in the situation when what is no architecture as a whole in reality has a complete image only through the perfect model on subtle desks in the architect's studio.

Pavilon prvního stupně ZŠ a ZUŠ Líbeznice

Primary school and musical school in Líbeznice

Klient *Client*: **Obec Líbeznice, Martin Kupka, starosta**

Architekt *Architect*: **Projektíl architekti s.r.o.**

Autoři *Authors*: **Adam Halíř, Ondřej Hofmeister**

Spoluautoři *Co-authors*:

Marek Sankot, Bohdana Linhartová, Adam Hašpica

Vizuální styl, infosystém *Visual style, infosystem* : **Zuzana Brychtová**

Horecká – Kultivar, Ondřej Šorm – Very Popular Office

Statika *Statics*: **RECOC spol. s r.o.**

HVAC: **TechOrg s.r.o.**

Elektroinstalace a MaR *Electrical, I&C*: **MINET ELEKTRO spol. s r.o.**

ZTI *Plumbing*: **Petr Kvasnička**

PBŘ *Fire safety*: **Ing. Jan Ledinský**

Dodavatel *Contractor*:

PROMINECON CZ, a.s. – generální dodavatel, Stavební firma

HOBST a.s. – pohledové betony

Plocha zastavěná *Built-up area*: **1126 m²**

Obestavěný prostor *Enclosed volume*: **4504 m³**

Užitná plocha *Usable area*: **1026 m²**

Užitná plocha venkovního atria *Area of the atrium*: **171 m²**

Okolní zpevněné plochy *Surrounding hard surface*: **789 m²**

Počet uživatelů *Number of users*:

240 dětí + pedagogický a obslužný personál

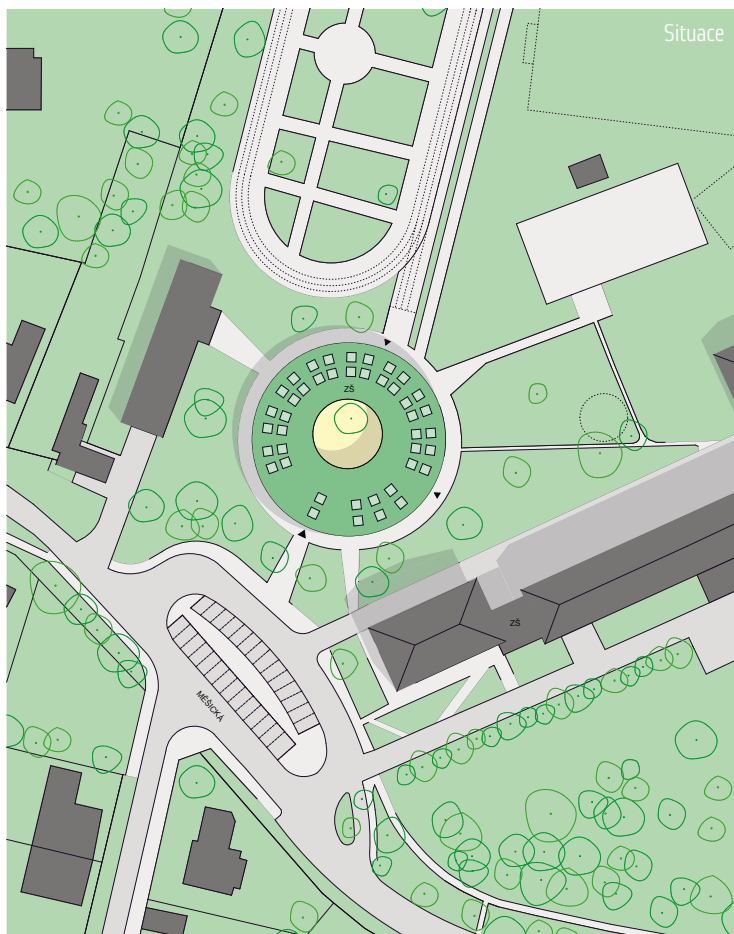
Náklady *Costs, incl. VAT*: **44 mil. Kč vč. DPH**

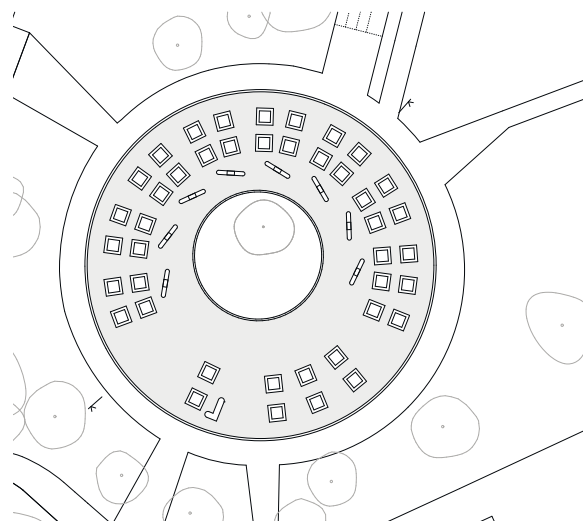
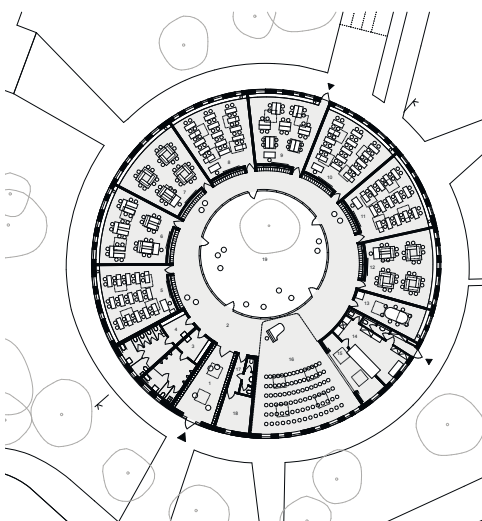
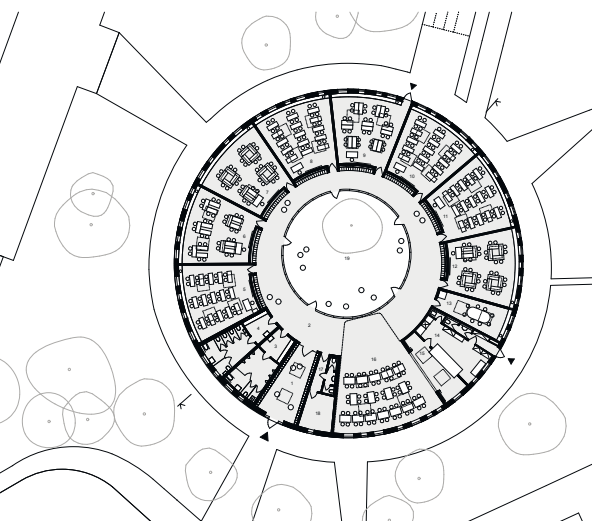
Soutěž *Competition*: **0/2011**

Projekt *Design time*: **07/2014**

Realizace *Completion*: **08/2015**

Fotograf *Photographer*: **Andrea Thiel Lhotáková**

Dvě varianty uspořádání přízemí a střecha

Projektil architekti, Rondel. Atelier M1 architekti, atletické dráhy za školou. Foto Andrea Thiel Lhotáková

Projektil architekti, Rondel, atrium a chodba. Foto Andrea Thiel Lhotáková

Projektil architekti, Rondel, učebna. Foto Andrea Thiel Lhotáková

Tři věže líbeznického centra. Foto Petra Hajska

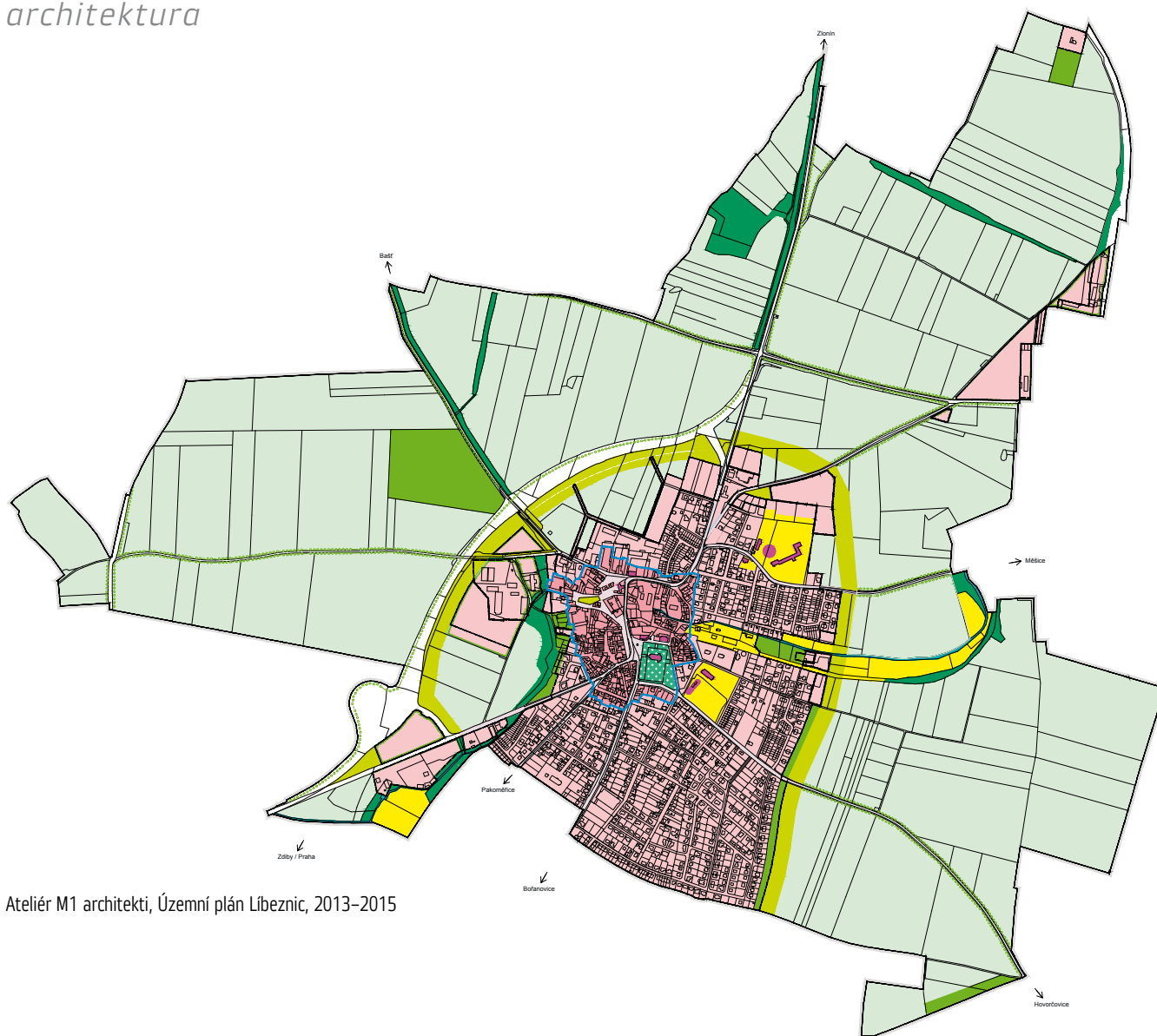
O Líbeznících s Martinem Kupkou

Všechny záměry veřejně projednáváme. Na to dbáme, považují to za zásadní věc pro úspěch jakéhokoli projektu, říká starosta Líbeznic Martin Kupka (ODS), který je naším průvodcem po slibně se rozvíjející obci. Ptali jsme se, jak lidé přijímají změny, kterých je v posledních letech v Líbeznících celkem dost. Účelem těchto veřejných setkání a rozprav je propojit službu architektury a službu veřejnosti. Osvědčuje se nám metoda otázek a odpovědí a co nejjednoduššího povídání, vysvětluje starosta. Nový územní plán Líbeznic byl schválen letos v lednu, autorem je studio M1 architekti pod vedením Jana Hájka, které zvítězilo ve výběrovém řízení na zpracovatele územního plánu (2013) v soutěži s dalšími třemi týmy. Čím M1 architekti přesvědčili komisi o tom, že jejich návrh je nejlepší? Hodnotili jsme nejen cenu, ale i autorský přístup. Jan Hájek měl nejen velmi dobrou cenu, ale i koncept: kolem Líbeznic zavádí okružní park, propojuje Líbeznice s okolními obcemi, vede novou trasu pro pěší centrem obce; tu jsme spolu s Klubem českých turistů realizovali v roce 2014 formou žluté turistické trasy. Líbeznice mají výhodu v tom, že se obec po roce 1989 celkem dobře rozvíjela, a neztrácí venkovský charakter. Na práce předchozího architekta Vasiluka i vedení obce šlo dobře navázat, pokračuje Martin Kupka. Díky nim v Líbeznících nevznikly satelity přilepené k obci. Líbeznícím ovšem chybělo náměstí, nějaký společný prostor, středobod pro konání různých akcí, trhů, pro scházení se lidí, například o Vánocích nebo o posvícení,

které je vždy největší akcí v Líbeznících. Proto jsme celou Líbeznicou obnovu začali úpravou náměstí, kterou projektuje ateliér Vyšehrad.. První fáze v horní části je hotova, druhá začala v září 2015. Projekt úpravy náměstí vykazuje cit pro měřítko a možnosti obce. Starosta nám ukazuje například fontánu, která zavedla vodní prvek v horní části náměstí. Použila se stará pumpa, druhdy místostarostova, a vznikla menší kašna s tělesem pumpy, velmi charakteristickým pro zahrady a dvory domů v Líbeznících. Při procházce obcí jich hodně můžete spatřit na místě či v provozu, i když dnes už je všude rozveden obecní vodovod.

V kanceláři Martina Kupky prohlížíme velký nástěnný plán – nový územní plán obce. Nově navrhovaný zelený prstenec kolem vsi znamená faktické i symbolické sevření obce do pevné formy a kromě toho má i důležitou izolační funkci – chrání před silnou dopravou, protože těsně kolem Líbeznic vede obchvat, blízko je veden koridor pro budoucí vysokorychlostní trať i koridor vysokého napětí. A starosta zdůrazňuje: Ověnit obec zeleným pásem k její ochraně je krok, který by každý dobrý hospodář udělal. Kupka vyzdvihuje péči o cesty a aleje spojující Líbeznice s okolními obcemi jako podstatný přínos nového územního plánu, který rozvíjí spojení s přirozeným centrem, protože Líbeznice jsou spádovou obcí, kam se sjíždějí děti do školy, docházejí pacienti na zdravotní středisko, jsou tu soustředěné některé úřady. Mezi těmito novými či zdůrazněnými cestami je z hlediska tvorby

krajiny významná 1km dlouhá krásná alej vedoucí k vrchu Beckov. Je bohužel přerušena silničním obchvatem, lávka přes něj chybí a lidé musí silnici obejít jinudy. Vysázeli jsme však pokračování aleje směrem do centra obce, abychom tuto trasu zdůraznili, a doufám, že snad jednou na postavení lávky budeme mít peníze. Loni nová žlutá turistická cesta spojující Měšice, Líbeznice a Panenské Břežany provádí pěší centrem Líbeznic a pokračuje ven a dál přes Beckov a končí u Santiniho kaple sv. Anny v Panenských Břežanech. Trasa skrytě obsahuje „barokní plán“, říká Martin Kupka. Skvrnou obce je podle starosty areál sběrných surovin uprostřed Líbeznic. Máme návrh úpravy centra, který nabízíme developerům, ale sběrnou je těžké vymístit; nabízíme pozemky na kraji obce výměnou, ale bohužel narážíme na neochotu a neschopnost. V této věci zatím nejsme úspěšní, dodává Kupka. Jeden z dalších motivů v příznivém rozvoji obce představuje plán na zdůraznění potůčku, který Líbeznicemi protéká. Je sice malý, ale je to tekoucí voda a cílem vedení obce a ideou architekta Jana Hájka je tuto malou vodoteč zviditelnit. Jak jste narazil na ateliér M1, vyptáváme se. Poprvé jsem spolupracoval s Janem Hájkem na dočasné úpravě Informačního centra Středočeského kraje v Husově ulici. Martin Kupka tehdy působil jako mluvčí kraje. (Dnes muzeum ani informační centrum v tomto domě nefungují.) Hájkův zásah do historické památky byl službou té stavbě; prostor v podstatě jenom očistil a nechal ho nadechnout. Byl to jen drobný, ale zato oživující zásah. A to samé

Ateliér M1 architekti, Územní plán Libeznic, 2013–2015

Jan Hájek, první skica územního plánu Libeznic

se vlastně děje i nyní v Libeznicích. Od té doby Hájkovi věřím, že pojímá svou práci jako službu architektuře, vyjadřuje Kupka své souznění s architektem, který dnes v Libeznicích působí jako konzultant v oboru urbanismu a architektury.

Jako starosta Libeznic jsem Jana Hájka oslovil zprvu jen pro drobné úpravy, např. pro architektonickou pomoc při zateplování školy. Pak se jeho ateliér účastnil soutěží (např. na návrh

zateplení obecních budov). Spolu jsme se zamýšleli nad společným sportovním prostorem pro obec, tělocvičnu i s funkcí společenského sálu, což je také projekt Jana Hájka. Uvědomil jsem si, jak pozoruhodná doba byla První republika, která vystavěla stovky sokoloven. Sokolovny, to byla (a mnohde stále jsou) centra společenského života. Libeznice sokolovnu neměly a dnes je velmi složité to dohánět. Něco takového, aby se obec velikosti Libeznic zmohla na podobné sportovně-společenské centrum, vzniká jen vzácně. Společnost První republiky nějak věděla, jak je to důležité, co to znamená a proč tyto stavby staví.

Všimli jsme si, že nové projekty jsou v Libeznicích vyhlašovány formou výběrových řízení. Nezkusili architektonickou soutěž? Na to by bylo nejprve potřeba přesvědčit Českou komoru architektů, aby otevřela svůj zrak k malým zadavatelům. Vypsání architektonickou soutěž podle pravidel ČKA je pro malou obec nemožné. Obec staví a rekonstruuje spoustu malých staveb a dělají řadu drobných úprav. Kdyby byla možnost pořádat „malé soutěže“, posunulo by to kvalitu staveb a architektury v českých zemích. Zapojit architekta neznamená nutně

zvýšit náklady, naopak, ušetří se, a mnoho starostů to už dnes ví. Rozumí tomu, že ve výsledku to může přinést zjednodušení projektu a obohacení veřejného prostoru o kvalitní díla moderní architektury. Něco v tomto směru už se novému vedení ČKA podařilo, ale stále chybí silnější prosazování tzv. „malých soutěží“. Úroveň architektonické kultury neurčují jen velké stavby, skvosty ve velkých centrech, ale i – a možná hlavně – malé počiny rozesté po celé zemi. A soutěž je nejlepší cesta k dobrému výsledku. Jen díky soutěžím na zakázku malého rozsahu se v Libeznicích sešli architekti M1, Projektil a Vyšehrad, argumentuje Martin Kupka ve prospěch změny pohledu ČKA na problém architektonických soutěží.

Výběrová řízení radnice zveřejňuje a také oslovuje firmy či architekty, se kterými má dobré zkušenosti. Tím udržuje otevřené možnosti i kontinuální proces rozvoje obce. Rychlejší realizaci idejí ovšem brání možnosti financování projektů. Rozpočtové určení daní pořád ještě neumožňuje obcím vlastní důstojnou investiční činnost, poznamenává Martin Kupka.

Milena Sršňová podle rozhovoru s Martinem Kupkou a Rostislavem Šváchou, 25. 9. 2015

Vyšehrad Atelier, Úprava horní části Mírového náměstí. Foto Petra Hajská

Vyšehrad Atelier, Úprava Mírového náměstí v Libeznicích, detail

Ateliér M1 architekti, Sportovní a kulturní centrum, studie, boční pohled

Ateliér M1 architekti, Sportovní a kulturní centrum, studie, čelní pohled

Ateliér M1 architekti, Rozvojová plocha centra Libeznic

Radnice a dům služeb po zateplení fasád. Foto Petra Hajská

Co se dnes děje v Líbeznicích ROSTISLAV ŠVÁCHA

Zamyslíme-li se nad otázkou, existují-li dnes u nás místa nebo oblasti, ve kterých se rodí celé soubory zajímavých architektonických děl, a pomineme-li přitom velká centra, pro něž by něco takového mělo být samozřejmostí, výčet těchto plodných míst asi nebude příliš obsáhlý. Rodištěm dobré architektury stále zůstává Litomyšl, jejíž rozvoj nyní vedle veřejné sféry začínají stále zřetelněji podporovat soukromí objednavatelé.¹ V posledních pěti letech se k tomu přidávají známé a účtyhodné počiny v prostoru bývalých železáren v Dolní oblasti Ostravy-Vítkovic.² Třetím takovým místem, jaké asi bude stále častěji upoutávat náš zájem, se podle mého soudu stává širší region jižní Moravy či Podyjí. V napojení na turistický a vinařský průmysl zde už v posledním desetiletí vznikla zajímavá díla na Sonberku u Popic, ve Starém Poddvorově, Klentnici, Mikulově, Pavlově nebo ve Vrbovci u Znojma a několik dalších nových a zajímavých novostaveb se zde připravuje.³

Zatímco druhý a třetí uvedený případ se mi zdají být silně atypické, protože všude nemůžou mít ani Jana Světlíka, ani vinice a Pálavu, napodobovat a následovat rozvoj Litomyšle nemožné nebylo. Vzdor několika slibným náběhům v devadesátých letech se to však už

v žádném jiném městě českých zemí nepodařilo. Energie Benešova ve středních Čechách nebo maličkých Horažďovic v Pootaví se úplně nebo načas vyčerpala. Přeneseme-li však pozornost na obce ještě menší než Horažďovice, pak vím nejméně o dvou, v jakých lze zaznamenat dobré a trvalejší architektonické dění. Městys Velká Bystřice u Olomouce si dal Michalem Sborwitzem upravit veřejný prostor kolem zámku a přilehlý park, přestavět menší zámecké budovy na galerii, rozšířit mateřskou školu o nové křídlo. Sousední vesnice Bukovany se v těchto počinech zhlédla a také ona povolala k úpravě své návsi Sborwitzův ateliér.⁴ V Čechách, resp. v Praze, mají tyto iniciativy srovnatelný protějšek v Líbeznicích.

Líbeznice sdílí osud mnoha venkovských obcí v okolí Prahy, které jsou staré, mají torzovitá historická jádra, ale od 19. století začala jejich podobu proměňovat modernizace zemědělství spolu s průniky sousední velkoměstské kultury a průmyslu. Vývoji tohoto typu se mohly vyhnout pouze chudé oblasti daleko od center, do nichž Líbeznice rozhodně nespádaly. Co se pak u takových sídel zachovalo z jejich staré urbanistické struktury, to po roce 1989 hrozila překrýt nová vlna modernizace, tentokrát developerské, spojená s fenoménem sídelní kaše. Líbeznicím dodnes dominuje věž pozoruhodného pozdně barokního kostela⁵ a najdeme v nich malebné shluky starých domů. Významnou část starého centra však

zabírá areál sběrných surovin, prostor návsi či náměstí, v tuto chvíli pěkně upravovaný, kazí nevкусně odekorované fasády Divadla kouzel Pavla Kožíška, k tomu se na všech stranách připojuje více či méně zdařilá podnikatelská výstavba z posledních dvaceti let. Stopy různých devastací a „dezarchitektonizací“, jak to dobře postihují slova architekta Jana Hájka, najdeme i dnes na různých místech obce.

Ještě nedávno by se tato slova hodila pro téměř všechny veřejné budovy Líbeznic; zchátralé, zohyzdžené utilitárními přestavbami, vystavěné podle banálních projektů pozdně socialistické éry. A ani veřejné prostory obce – náměstí, parky, sportoviště – se pro ni přednedávnm nemohly stát dobrou vizitkou. To se však změnilo, když se v roce 2010 řízení Líbeznic ujal starosta Martin Kupka a když se přitom našlo uplatnění pro projekty pražských ateliérů M1, Projektil a Vyšehrad.

Do kontaktu s architekty, konkrétně s týmem M1,⁶ se Martin Kupka dostal už při svém zaměstnání v aparátu Středočeského kraje, když tehdy sledoval úpravu prostor starého domu v pražské Husově ulici na krajské informační centrum. Jeho zájem o architektonickou tvorbu prohloubila víra, že dobrý projekt dovede šetřit s penězi a že na rozdíl od ryze utilitárních řešení přináší přidanou kulturní hodnotu, díky které se pak lidem lépe žije. Síla starostovy kampaně za architektonické zušlechťení jeho

obce nicméně spočívá hlavně v tom, že se každý projekt s občany Líbeznic veřejně projednává a že se jim o něm poskytují kvalitní informace, například v *Líbeznickém zpravodaji* nebo v brožurce *Kruh se uzavírá*, vydané u příležitosti dokončení nové budovy základní školy v září 2015. Debata o stavbách tak může líbeznickou komunitu stmelovat a dávat každému jejímu účastníkovi méně nebo více oprávněný pocit, že na architektonickém rozvoji své obce participuje. O každý projekt se přitom architekti musejí ucházet ve výběrových řízeních. Ta, pravda, nemají formu veřejných architektonických soutěží, jejichž podmínky starosta pokládá za příliš přísné a pro malou obec nesplnitelné. Ve výběrové komisi však zpravidla zasedají i architekti, takže to není jenom cena předložené nabídky, ale i její kvalita, co tato komise posuzuje. Rámec líbeznických iniciativ tvoří nový územní plán, schválený zastupitelstvem na začátku roku 2015, dílo architektů Jana Hájka, Pavla Joby, Jakuba Havlase a Zuzany Hanuškové z ateliéru M1. Za svou hlavní zásadu si tento plán klade stanovení hranice, za jakou by se už obec neměla rozšiřovat do volné krajiny, a navrhuje proto Líbeznice obkroužit procházkovými alejemi. Znalci současné architektury vědí, že podobnou ohraničující funkci aleje kdysi dostaly v regulačním plánu ticinského městečka Monte Carasso, kde je však architekt Luigi Snozzi provedl vnitřkem obce, aby tak oddělil její historické jádro od novějšího a volněji zastavitelného území.⁷ Použití alejí jako vnějšího prstence, jak tomu bude v Líbeznicích, proto spíše připomene debatu, jakou u nás už delší dobu vedou Roman Koucký, Pavel Hnilička i jiní architekti-urbanisté o nutnosti utlumit proměnu okrajů měst na zmatenou sídelní kaši, zastavit jejich rozprostírání a zahušťovat místo toho jejich vnitřek.⁸ Ze zeleného kruhu kolem Líbeznic budou na všechny strany vybíhat pěší cesty a cyklostezky, které zamíří k okolním vesnicím, významným památkám nebo přírodním dominantám. Cestu ke kopci Na Beckově, ale i jiné cesty krajinou opět ozdobí aleje. Problematickým místům uvnitř obce se věnují podrobnější generely. Regulační plán, opatřený názornými vizualizacemi budoucího stavu, například ateliér M1 v roce 2014 vypracoval pro areál sběrných surovin, které doposud blokuje cenné území mezi kostelním návrším a veřejnými budovami Líbeznic a zpomalují tak rozvoj jejich centra. Podle plánu téhož ateliéru se nyní dokončuje úprava školního okrsku, vybaveného barevnou atletickou drahou, kruhovým pódium přírodního amfiteátru, tribunou-rozhlednou, labyrintem v parkové úžlabině pod hlavní školní budovou a plastikou králíka od Barbory Zachovalové.⁹ Příznivou proměnou nicméně prochází i hlavní veřejný prostor obce, Mírové náměstí, jehož úpravu navrhl architekt Zdeněk Rychtařík z ateliéru Vyšehrad. Úprava se vyhýbá zbytečné monumentalizaci, šetří proto s kamennými dlažbami, snaží se u tohoto dlouhého a svažitého prostranství udržet charakter venkovské návsi příjemné pro procházku i posezení. Převážně travnatý povrch

akcentují nově vysázené stromy a umělecká díla, barevná abstraktní plastika *Vnější-vnitřní* od místního výtvarníka Miroslava Jakubčíka a fontána ozdobená starou litinovou pumpou v duchu *ready-mades* Marcela Duchampa. Zůstaneme-li na okamžik u takových průměrů z velkého světa moderního umění, pak věřím tomu, že jakmile dosáhne kultivace hlavního prostoru Líbeznic svého vrcholu, bude se na něm divoce pomalovaná budova Divadla kouzel vyjímat jako surrealistický *objet-trouvé*.

S Divadlem kouzel sousedí budovy obecního úřadu a domu služeb, které spolu vytvářejí severozápadní kout ústředního prostoru obce a účinkují v ní jako profánní protějšek sakrálního okrsku kolem kostela na druhé straně líbeznického centra. Právě díky těmto budovám a jejich důmyslné úpravě na sebe Líbeznice poprvé upoutaly pozornost architektonických kritiků, jmenovitě Adama Gebriana a jeho stati „Pozvolná proměna“ v časopisu *Respekt*.¹⁰ Dotaci na zateplení využil ateliér M1¹¹ u těchto budov způsobem, jaký oba domy ještě více nezdevastoval, nýbrž povýšil na skutečnou architekturu. O výchozím vzhledu obou objektů a o výsledku jejich metamorfózy, která proběhla v roce 2014, dostatečně promlouvají fotografie, proto se zde zdržím popisu. Kromě pečlivě zpracovaných povrchů obou těchto domů a pěkných proporcí jejich okenních otvorů si tu přesto zaslouží pozornost motiv věže: u obecního úřadu věže skutečné, u domu služeb falešné, vzniklé navýšením atiky na rohu budovy a opatřené pak hodinami. Do trojice doplňuje tyto tradiční symboly občanské samosprávy věž pozdně barokního kostela. Učitelka architektka z M1 Jana Hájka Alena Šrámková používá ve svých projektech věže podobným neskrývaně symbolickým způsobem a z proměny obou líbeznických objektů lze její vliv vyčíst.

Opakuji znovu, že obecní úřad i dům služeb se staly skutečnou architekturou díky dotaci na zateplení. Tento fakt si zaslouží být zapsán do dějin, protože víme, že obvykle má zateplování na architekturu dopad opačný, negativní, „dezarchitektonizující“. V Líbeznicích lze nicméně

najít ještě dvě další budovy, které zateplení, provedené pod kontrolou M1, dokázalo architektonicky povznést. U velké školy z padesátých let 20. století k tomu ještě přispěla barevná dekorativní malba Barbory Zachovalové, u polikliniky pak nenápadné detaily, jako je nová textura podnože, volba správných okenních rámců a jemné zelené pásy svinutých rolet nad okny. Většího stavebního zásahu se ve srovnání s těmito nenákladnými úpravami dočkala jen budova mateřské školy naproti školnímu okrsku (2013–2014), rozšířená tak, aby se i na přístavbu přenesl původní nepřilíhš ambiciózní styl prvorepublikové vilky, a přece opatřená pěkným „skyboxem“ na jedné a neméně pěkným dřevěným únikovým schodištěm na druhé straně. Naproti této školce, v sousedství velké školní budovy, se v letech 2014–2015 blýskl ateliér Projektal a jeho architekt Adam Halíř. Halířův „rondel“ nové osmitřídní základní školy má svůj původ v projektu školy mateřské, s jakým Projektal v roce 2011 uspěl v místním výběrovém řízení. Odtud pochází myšlenka kruhového nezastřešeného atria, do kterého by děti mohly vycházet na volný vzduch a být přitom dostatečně chráněné. V přepracovaném projektu pro první stupeň základní školy se v konstrukci i ve všech podhledech více uplatnil beton, takže se dnes výraz stavby zakládá hlavně na kombinaci modřínového obkladu vnějšího pláště, skla kolem atria, bílé omítnutých stěn a betonových stropů. „Rondel“ její formy se zdá být nízký a široký. Proti tomuto horizontálnímu prostoro- vému tahu se však staví motiv menších světlíků ve stropěch a velkého kulatého světlíku nad atriem, všech směřujících nahoru do oblohy. Poezii tohoto kontrastu skutečné horizontály a pomyslných vertikál umocňuje pěkná živá grafika písmen a stylizovaných planet od Zuzany Brychtové Horecké a Ondřeje Štorma. Z hlediska zrodu nové architektury se tedy dnes Líbeznice jeví jako plodné místo. Chystá se v nich další novostavba. Obec totiž postrádá krytou halu pro sportování, velké kulturní akce a občanská shromáždění a tento deficit napravi

Ateliér M1 architekti, architektonická úprava zateplení fasád polikliniky, realizace. Foto Petra Hajská

nová budova, pro kterou už bylo vyhlédnuto staveniště v parku poblíž polikliniky. V ateliéru M1 ji v roce 2014 navrhl jakýsi hlavní architekt Libeznic Jan Hájek, spolu s Jakubem Havlasem a Zuzanou Hanuškovou. Do svého samonosného dřevěného pláště, tentokrát ne úplně kulatého, jak to už známe z „*rondelu*“ základní školy, nýbrž aspoň na obou koncích zakulaceného, pojme nová stavba nejen velký sál, ale i posilovnu, skautskou klubovnu, dětské centrum a kavárnu, jaká zatím v Libeznicích chybí. Představuji si, jak v sále nebo v kavárně starosta Kupka debatuje s občany a jak mu přitom téměř všichni věří, že dobrá architektura umí zlepšit život.

Libeznice, Dům služeb, stav před rekonstrukcí

Poznámky

1 Srov. Aleš Burian-Petr Pelčák-Ivan Wahla (eds), *Litomyšl a současná architektura*, Brno 2001. – Petr Volf, *Litomyšl: Renesanční město moderní architektury*, Litomyšl 2014.

2 Petr Volf-Rostislav Švácha-Tomáš Souček, *The Story of Dolní Vítkovice*, Ostrava 2013. – Rostislav Švácha, „Obraz vyvážených sil“, *Stavba XXI*, 2014, č. 3, s. 36-41.

3 Dan Merta (ed.), *Architecture and Wine in Central Europe / Architektur um Wein in Mitteleuropa*, Galerie Jaroslava Fragnera, Praha 2013.

4 Za zásahy ve Velké Bystřici a Bukovanech získal Michal Sborwitz a jeho ateliér podvokrát (2011, 2015) Cenu Rudolfa Eitelbergera, kterou uděluje za architektonický počín v Olomouckém kraji sdružení Za krásnou Olomouc.

5 O kostele a vedlejší faře viz Emanuel Poche (ed.), *Umělecké památky Čech 2, K/O*, Praha 1978, s. 244-245, nebo Richard Biegel, *Mezi barokem a klasicismem*, Praha 2012, s. 27, 283. – Projekt kostela, vystavěného v letech 1788-1795, připisuje literatura zednickému mistru Matěji Kinzlovi ze sousedních Měšic. S ohledem na vysokou architektonickou úroveň stavby i na jejího elitního objednavatele, stavebníka Stavovského divadla v Praze hraběte Františka Antonína Nostice, ji však mohl navrhnout autor významnější.

6 K pracím tohoto ateliéru viz Jan Hájek-Rostislav Švácha (eds), *Severní křídlo: K obnově jezuitské koleje v Kutné Hoře*, Kutná Hora 2014.

7 Viz Luigi Snozzi: *urban renewal at Monte Carasso*, London 1986.

8 Naposled o tom Roman Koucký, Pavel Hnilička a další autoři psali v knize *Územní plán hlavního města Prahy: Metropolitní plán: Koncept odůvodnění (první část)*, Praha 2014.

9 Kromě jiných úprav a doplňků architektonických projektů navrhla Barbora Zachovalová i barevnost atletické dráhy. K tvorbě této graficky a designy viz pozn. 6.

10 Adam Gebrian, „Pozvolná proměna“, *Respekt XXV*, č. 50, 8.-14. 12. 2014, s. 72-73.

11 Na projektu úpravy obou budov se vedle Jana Hájky podíleli Jakub Havlas a Pavel Joba, spolupracovali na něm Zuzana Hanušková, Zbyněk Kříž a Michal Tichý. Kolaudace zřejmě proběhla až počátkem roku 2015.

What is now happening in Libeznice

ROSTISLAV ŠVÁCHA

Libeznice shares the fate of many rural villages and small towns around the capital. It is an old settlement and still has a fragmentary historical core, however, the modernization of agriculture, along with the penetration of the neighbouring metropolitan culture and industry has begun to transform its form since the 19th century. After 1989, a new wave of modernization, now developer born associated with the phenomenon of urban sprawl, threatens to overlap the parts of their old urban structure, which have been preserved. Today, the tower of a remarkable Late Baroque church dominates Libeznice, and we can find picturesque clusters of old houses in this small town. But an important part of the old centre is occupied by a scrapyard and the tastelessly decorated facades of the Magic Theatre spoil the square area which is being nicely modified at this moment, and more or less successful business development of the last twenty years attaches to the town on all sides. The architect Jan Hájek describes this with the words devastation and "disarchitectonization".

These words would have been suitable for almost all public buildings in Libeznice until recently: shabby, marred by utilitarian rearrangements, built upon trivial designs of the late socialist era. And even public spaces – squares, parks, sports facilities – did not reflect well upon the settlement still not long ago. This was changed, however, when the mayor Martin Kupka took the control of Libeznice in 2010, while the proposals by Prague studios M1, Projektil, and Vyšehrad have been applied.

Martin Kupka had already got in touch with architects, namely with the M1 team, when he worked for the office of the Central Bohemian Region and watched the adjustment of an old building room in Husova Street (Prague) into the regional information centre. Interested in architecture, he believes that a well-designed proposal can save money and unlike utilitarian solutions it brings an added cultural value that makes people's lives better. The strength of the mayor's campaign for architectural refinement of Libeznice lies mainly in the fact that each project is publicly discussed with the citizens who are provide with quality information about the plan. So the debate about buildings can unite the community giving each participant a more or less justified feeling that he/she contributes to the architectural development of the town.

The new land-use plan, a work of architects from the studio M1, was approved by the local council in early 2015. As its guiding principle, the plan aims to determine the boundaries, behind which the town would not extend into the countryside, and therefore proposes to encircle Libeznice by walking alleys.

The experts of contemporary architecture know that alleys once received a similar defining feature in the regulatory plan of Monte Carasso, a Ticinese town. The architect Luigi Snozzi led them, however, inside the town to separate its historical core from the newer and more loosely built up areas. Using alleys as the outer ring, as it will be in Libeznice, rather reminds us of a long debate that Roman Koucký, Pavel Hnilička and other architect-planners have led about the need to soften the transformation of city outskirts into a sprawl, to stop their spreading and instead densify them inside.¹ Walking and cycling trails will extend from the green circle around Libeznice to all sides and aim for the surrounding villages, important monuments and natural landmarks. Alleys also ornament the trail to the hill Beckov and other paths through the landscape.

Detailed master plans are devoted to the problematic places within the municipality. In 2014, for example, the M1 atelier drafted the regulatory plan for the scrapyard facility and marked it with illustrative visualisations of its future state. Adjustment of the school district is being completed according to the design of the same studio just now, which consists of a colourful athletics track, a circular stage of the natural amphitheatre, a stand, a labyrinth in the park hollow below the main school building and the Rabbit sculpture by Barbora Zachovalová. The architect Zdeněk Rychtařík from the Vyšehrad studio has proposed the revitalization of Mírové Square, a main public area of the town, which is also undergoing a positive change. The proposal avoids unnecessary splendour and rather conserves stone pavements, trying to keep the rural nature of this long sloping area and make it pleasant to walk and sit there. The mostly grassy surface has some accents due to newly planted trees and artworks: the Outer-Inner sculpture by a local artist Miroslav Jakubčík and a fountain with the old cast iron pump, a work in the spirit of Marcel Duchamp's ready-mades. Staying for a while in such analogies from the big world of modern art, I believe that once the cultivation of the main area of Libeznice reaches its peak, the wildly painted Theatre of Magic will stand here as a surrealist objet-trouvée.

Neighbouring with the Theatre of Magic, the buildings of the local authority and the house of services² create together the north-western corner of the central area of the town and act as a secular counterpart to the sacred district of the church on the other side of the centre of Libeznice. The M1 architects studio used a subsidy for thermal insulation in such a way that both buildings rose to be seen as real architecture. A tower theme deserves great attention here besides the carefully processed surfaces of the two houses and beautiful proportions of their window openings: a real tower of the municipality office and a fake

Ateliér M1 architekti, Zateplení a úprava Domu služeb, realizace. Foto Petra Hajsá

clock tower of the house of services, which is just an elevation of a parapet on the corner of the building. The tower of the Late Baroque church complements these traditional symbols of civil autonomy to the triad. The architect Alena Šrámková, a teacher of Jan Hájek, applies towers in a similar overtly symbolic way in her designs, and you can read her influence on the transformation of both Hájek's objects in Líbeznice.

I would like to repeat again that the municipality office and the house of services became real architecture thanks to the subsidy for thermal insulation. This fact deserves to be written in history because usually – as we know – insulation has the opposite effect on architecture, negative, “disarchitectural”. We can find two more buildings in Líbeznice, the architecture level of which could rise due to heat insulation, that were made under the control of the M1 – a school building and a health centre. For the large school from the 1950s, a coloured decorative painting by Barbara Zachovalová has contributed to this; for the health centre, inconspicuous details such as the new texture of a plinth, choosing the right window frames, and gentle green lines of rolled blinds over the windows have caused the same effect. In comparison with those inexpensive modifications, just the kindergarten opposite the school district enjoyed

a greater intervention (2013–2014); the building has been expanded so that a not very ambitious style of the original First Republic villa was transferred to the extension. Across from the kindergarten, and in the neighbourhood of the major school building, the Projektil studio and Adam Halíř as an architect in charge proved their skills in 2014–2015. A “rondel” of a new primary school with eight classrooms by Halíř has had its origin in the proposal of a kindergarten, with which the Projektil succeeded in the local tender in 2011. From here comes the idea of a circular atrium with no roof where children could come out in the open air and still be adequately protected. The revised project for the primary school applies more concrete in construction and all ceilings; so today the expression of the building is based mainly on a combination of a larch cladding of the external envelope, glass around the atrium, white plastered walls, and concrete ceilings. The “rondel” seems to be low and wide. A motif of smaller skylights within ceilings and a large circular skylight over the atrium – all aiming up to the sky – is stood against that horizontal spatial stroke. Nice lively graphics of letters and stylized planets by Zuzana Brychtová Horecká and Ondřej Štorm enhances the poetry of the contrast between the real horizontal and the imaginary verticals.

In terms of emergence of new architecture, Líbeznice appears to be a fruitful place. Another new construction is being prepared. The town lacks an indoor hall for sports, major cultural events and citizens gathering. A site for the building has already been found in a park near the health centre. Jan Hájek, today a kind of a chief architect in Líbeznice, proposed it in 2014, along with Jakub Havlas and Zuzana Hanušková from the studio M1. In its self-supporting wooden shell rounded at both ends – so this time not completely round, which we already know from the “rondel” of the primary school – the new building shall take in a large hall, a gym, a scout clubroom, a children's centre and a cafeteria which is still missing in Líbeznice. I see in my mind how the mayor Kupka debates with the citizens in the hall or in the cafeteria, and how nearly everyone believes him that good architecture can improve the life.

Notes:

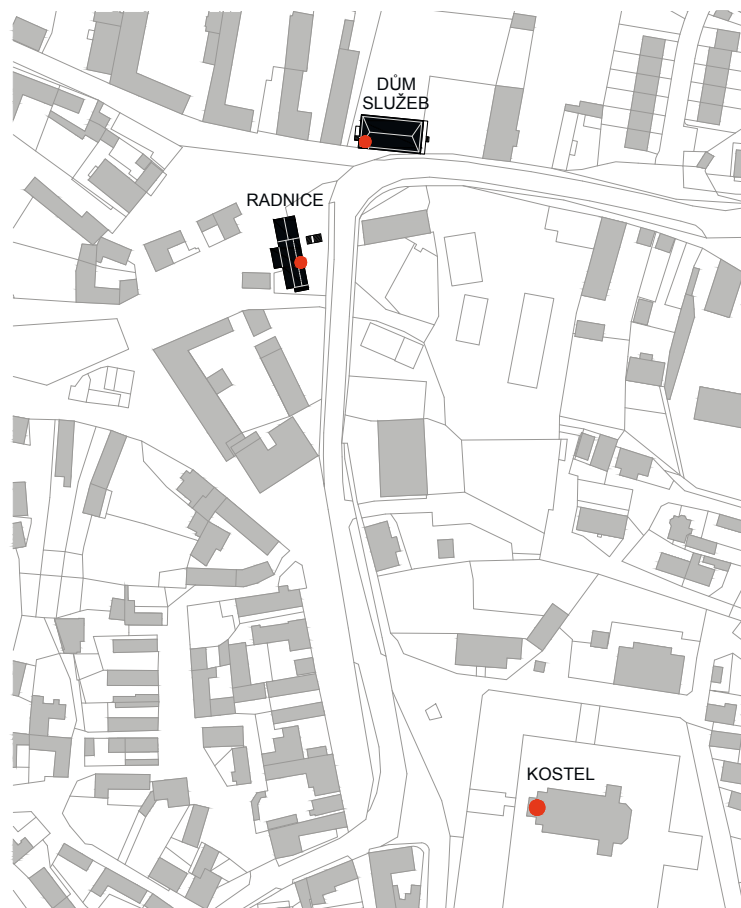
- 1 Recently Roman Koucký, Pavel Hnilička and other authors wrote about it in *Územní plán hlavního města Prahy: Metropolitní plán: Koncept odůvodnění (první část)*, Praha 2014.
- 2 House of services is a traditional Czech name for small centres with shops and services.

Ateliér M1 architekti, Zateplení a úprava budovy radnice, policie a hasičů, realizace. Foto Petra Hajská

Radnice v Líbeznici před rekonstrukcí

Ateliér M1 architekti, Centrum Líbeznice, situace a tečkami místo věží

Zateplení souboru veřejných budov obce Líbeznice / Thermal insulation of public buildings in Líbeznice

Adresa staveb / Addresses: **Zdravotní středisko / Health centre, Na Chrupavce 422, Líbeznice, Obecní úřad Líbeznice / Municipal office, Mělnická 43, Líbeznice, Dům služeb / House of services, Mělnická 142, Líbeznice**

Stavebník / Builder: **Obecní úřad Líbeznice, Martin Kupka, starosta obce**

Zpracovatel / Designer: **Atelier M1 architekti s.r.o.**

Autor / Author: **Jan Hájek, Pavel Joba, Jakub Havlas**

Spolupráce / Cooperation: **Michal Tichý, Zbyněk Kříž, Zuzana Hanušková**

Stavební náklady / Building costs incl. VAT:

12 427 149 Kč včetně DPH

Fotografie / Photography: **Petra Hajská**

Nosnou konstrukci do výše střechy tvoří železobetonový skelet s vyzdívkou z keramických tvarovek a s kontaktním zateplením. Vnější rampa, obě schodiště a sloupy zastřešení rampy jsou z betonových prefabrikátů. Konstrukci střechy hlavní budovy tvoří lehká dřevěná konstrukce z příhradových vazníků. Fasády jsou řešeny v kombinaci světle šedé tenkovrstvé omítky a nekontaktního obkladu deskami Kronospan v tmavošedém odstínu. Nadokenní část obvodového pláště patra je obložena hliníkovým plechem PREFA se stojatou úhlovou drážkou, který tvoří i střešní krytinu.

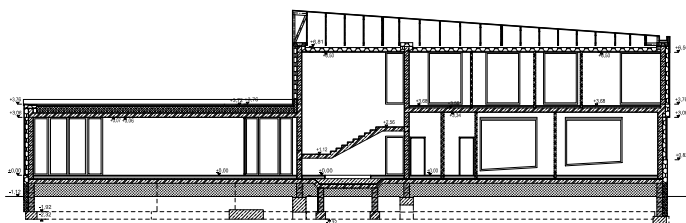
Výplně vnějších i vnitřních otvorů jsou navrženy z hliníkových profilů ve stejném odstínu jako obklad fasády, okna hlavní budovy jsou doplněna předokenními žaluziemi téže barvy. Pro bezbarierový přístup do patra je v zrcadle schodiště umístěna výtahová plošina.

Celá dostavba je vytápěna nástěnným kondenzačním kotlem na zemní plyn s centrální přípravou teplé vody v nepřímo topeném ohřivači. Prostor dvou-podlažní dvorany a místnost serveru jsou vybaveny chlazením.

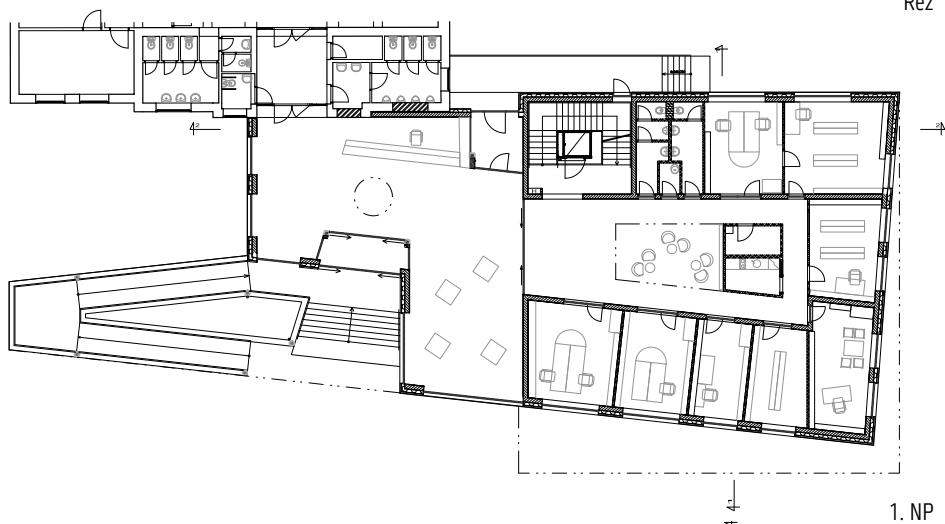
Dílčí zásahy byly provedeny i u stávajícího kulturního domu. Jihozápadní štít objektu byl doplněn o žaluziovou předstěnu. Upravena byla i celková barevnost. Celková investice zahrnovala i úpravu přilehlé komunikace, parkoviště, pěších ploch a sadové úpravy.

autorská zpráva

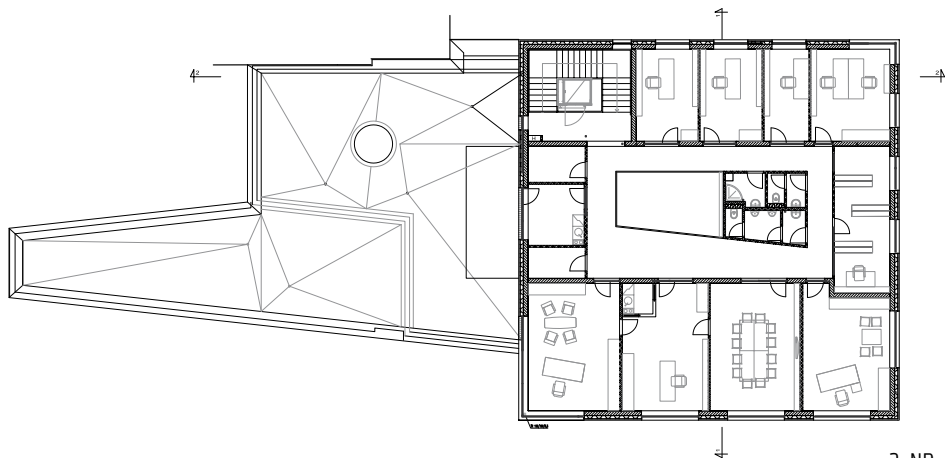

Řez

1. NP

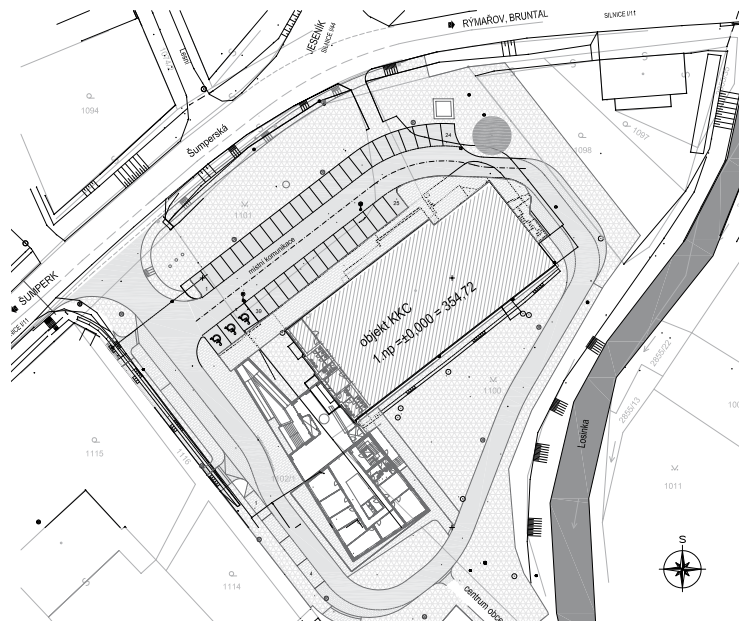

2. NP

Situace

Místo *Location*: Šumperská ul., Rapotín
 Investor: **Obec Rapotín**
 Projektant *Designer*:
Architektonický atelier ABV
 Autoři *Authors*: **Petr Benda, Eva Letovská**
 Spolupráce *Collaboration*: **Veronika Suchánková**
 Architektonicko stavební část *Architectural design*:
Petr Jodas / Kupros, s. r. o.
 Stavebně konstrukční část *Construction design*:
Karel Šatava / Kupros, s. r. o.
 Zhotovitel stavby *Contractor*: **IRSTAV, s. r. o.**
 Celková užitná plocha *Total usable area*: **580 m²**
 Obestavěný prostor *Enclosed volume*: **4200 m³**
 Projekt *Design*: **6 / 2013**
 Realizace *Implementation*: **4 / 2015**
 Celkové náklady stavby *Costs*: **30 mil Kč.**
 Fotografie *Photography*: **Ondřej Getzel**

Rapotín. Inicie městského jádra KAROLÍNA VOJÁČKOVÁ

Sebeidentifikace a sounáležitost, to jsou jedny z faktorů, které zapříčiní, že nějaké místo nebo třeba kus města se stane úspěšným. Jeho obyvatelé nebo uživatelé čerpají z jeho kvalit, a to vizuálních, jako např. malebného prostředí nebo fyzického komfortu, který třeba zajišťuje optimální pohyb pro fyzicky limitované občany a matky s kočárky. Nebo místo třeba jen vyzařuje harmonický klid a každý, kdo zde spočine, získá jistý oddech od všeobecného shonu. Pokud se jedná o malou část města nebo konkrétní místo, je tato představa ještě snadno uchopitelná. Pokud se ale jedná o celou obec, je situace již trochu komplikovanější. Město je

Původní stav

organismus, který musí být vyvážený a snažit se uspokojit všechny části lidské činnosti, nebo alespoň nabídnout adekvátní alternativu. Obec Rapotín na Šumpersku se potýká s velmi komplikovanou situací, která sahá již do hluboké minulosti. Osm kilometrů dlouhý katastr je spojnici mezi Šumperkem a Velkými Losinami. Od jihu směrem na severo-východ je obec vymezena říčkou Desná. Oproti tomu z druhé strany ji ukončují zemědělské a hospodářské pozemky, které naznačují historickou stopu. Říčka Desná odděluje od Rapotína dvě další drobné obce Vikýřovice a Petrov nad Desnou. Tento slepenec působí spíše jako jeden celek a rozdělení poznáte pouze na katastrální mapě. Samotné obce jsou poměrně slabými hráči, pokud se jedná o řešení celoregionálních otázek. Tento fakt a zároveň snaha o rozšíření železniční tratě daly vzniknout Svazku obcí údolí Desné. Ač má Rapotín poměrně dlouhou rozlohu, a jeho historie sahá až do druhé poloviny třináctého století, nějakou jasnou urbanistickou stopu nebo centrum, které by bylo zároveň strukturou a také historicky dané, bychom hledali těžko. V dávné minulosti bylo toto sídlo spíše shlukem hospodářských usedlostí, které byly převážně volně rozestě po ploše. Sice již v dobách minulých i zde byl veřejný prostor, kterému dominoval objekt kostela, ale o nějaké jasně definované návisi zde nemůže být ani řeč. Dnešní, novodobý kostel v historizujícím slohu se sice nachází na

stejném místě, ale jeho okolní veřejné prostranství se začíná formovat až v současné době. Hlavními kompozičními i orientačními prvky v obci je několik ulic a dopravních komunikací. Jejich síla je spíše v jejich délce než kvalitě prostředí. Rapotín má dvě pomyslná centra, jedno je u již zmiňovaného kostela, druhé je v horní části, blízko Velkých Losin, kde se nalézá svazková škola a objekt skláren. Sláva Raposkla je však již bohužel ta tam, výroba je dnes velmi omezená, a tak zůstává v městské siluetě pouze průmyslové torzo. Obec má na svém území ještě několik větších závodů a výzkumný zemědělský ústav, který se zabývá především chovem skotu. Současná struktura je o něco zahuštěnější než v historii, ale stále se jedná o nekoordinovanou výstavbu dnes převážně katalogových domků. Původní domy po německých obyvatelích jsou často nevhodně opravovány a jejich majitelé bohužel nijak nepřispívají k vizuální kvalitě prostředí. Současné vedení obce má tedy před sebou nelehký úkol jak rozvíjet obec dál a posilovat její potenciál a snad i znovu nalézt genius loci. Území celé obce je poněkud nešťastně dlouhé, takže snaha nalézt jeden plnohodnotný střed by byla téměř utopický záměr. Sídlo má několik drobných jader, která stojí za to posílit a najít mezi nimi vhodnou interakci. Zatímco jádro u bývalých skláren se již dočkalo posílení objektem svazkové školy a úpravou Parku u skláren, jádro obsahující původní pomyslné centrum

s kostelem se svého oživení dočkalo až nedávno. Protože původní objekt sloužící jako radnice již nedostačoval, rozhodlo se vedení obce najít nové místo, které by bylo strategicky a kapacitně vhodnější. Vytipován byl objekt stávajícího kulturního centra, který se dočkal rekonstrukce a nové přístavby. Tím vznikla symbióza, která poskytla útočiště hned čtyřem institucím najednou – Obecnímu úřadu Rapotín, Svazku obcí údolí Desné, Kulturnímu centru Rapotín a Informačnímu centru. Tím se nashromáždila velká energie nejen v rámci Rapotína, ale zároveň i širokého okolí, protože kulturní centrum – „Brána do Jeseníků“ – funguje i pro zdejší turistický ruch. Původní objekt se dočkal modernizace a lehkých dispozičních úprav. Hlavním motivem v něm však stále zůstává dvoupatrový společenský sál se zázemím, kolem kterého v druhém patře obíhá ochoz, ze kterého se dá celý spodní prostor pohodlně sledovat. Galerie dnes slouží i jako galerie pro výtvarné výstavy a další projekty. V přízemí kulturního centra byla zachována kuchyň s několika jídelními sály, jež dnes nefunguje jako samostatné stravovací zařízení, ale slouží jako doplnění a catering pro akce ve velkém sále, nebo k pronájmu pro soukromé akce. U vchodu do galerie v druhém patře je situována zasedací místnost s dostatečnou kapacitou, kterou mohou využívat všechny instituce pro různá setkání, prezentace a další činnost. Nový objekt radnice je dvoupatrová hranolová

hmota s čistou čitelností, která je lehce nabourána vykonzolovaným přesahem. Ten umocňuje vizuální dojem, zároveň v nejvíce vyčnívajícím rohu čtvercového půdorysu je umístěna kancelář starosty Rapotína, takže tu cítíme i lehkou nadsázku. Půdorys obou pater je jasně a racionálně uchopen. Kanceláře a jednací místnosti obíhají po obvodu dispozice a jsou doplněny o prostorové světlé atrium, které opticky propojuje obě patra. Vedle něj je situováno jádro s kuchyňkou v přízemí a sociálním zařízením v prvním patře. V druhém patře je kuchyňka umístěna na západní fasádě, kde ústí na malou pobytovou terasu nad vstupní halou. Tím mají pracovníci šanci si chvíli i odpočinout a regenerovat smysly pohledem na vrcholky Jeseníků. Ostatně romantické pohledy na blízké pohoří jsou jedním z výrazných benefitů horního patra objektu. Oba objekty jsou propojeny vstupní halou, které dominuje bezbariérová nástupní rampa s dekorativní vegetací, protože vstup se výškově přizpůsobil původnímu objektu kulturního centra. Vstupní prostor je funkčně oddělen od centra i radnice prosklenými vstupy, které zároveň udržují kontakt obou částí. Pro příchozí návštěvníky je komfortně přístupné sociální zařízení společenského sálu. V prostorách haly je i informační pult s recepcí, které vévodí panoramatický snímek Rapotína s Jeseníky v zádech. Příroda a turistika nás tu provázejí na každém kroku. Jako třešnička na dortu je zde i soustava vitrín s ikonickými sklářskými výrobky

rapotínských sklářů především z druhé poloviny minulého století. Tak se na jednom místě setkávají jak dávné přírodní procesy v podobě pohoří, tak nedávná kulturní a průmyslová historie Rapotína i jeho současnost.

Tím ale ambice nového komplexu nekončí. Zklidněný nástup a nejbližší okolí budou v budoucnu doplněny o venkovní plochu určenou pro kulturní akce v teplých měsících. Bohužel kvůli nízkému rozpočtu malé obce se nedostalo na koncepční řešení střechy kryjící nástupní rampu. Ta má pouze šterkovou úpravu, ale zasloužila by si buď vegetační vrstvu, nebo ji celou zpřístupnit jako terasu. Zároveň by se tím mohly oba objekty propojit i v druhém patře, bohužel však zůstaly separovány. Díky stále větší podpoře železnice a lepší mobilitě je snaha, aby kulturní centrum svým programem přilákalo návštěvníky z celého regionu. Toto jádro města dnes začíná nabírat na síle a jeho lokalita je ještě podpořena probíhající kultivací veřejného prostoru v okolí kostela. Tím se tvoří silné paralely jedna moderní a druhá historická, které jsou spolu propojeny pár minutami chůze. Nejedná se zde jen o napravování škod z doby městského plánování minulého režimu, ale spíše o nalezení nové identity. Stabilitu místa a schopnost se rozvíjet ale ještě prověří čas. Zatím by tento nový počín měl rozpínat svou energii a stimulovat blízké části obce a napojovat se na další aktivní jádra.

Rapotín – The Initiation of the urban core
KAROLÍNA VOJÁČKOVÁ

Self-identification and a sense of belonging are some of the factors that cause a place or even a piece of a town to be successful. The inhabitants and users of such a place draw on its visual quality, as for example a picturesque environment, or physical comfort supporting optimal motion for physically limited people and mothers with prams. Or perhaps the place just emanates harmonious peace and everyone who rests here gets some time out of the general hustle and bustle. This idea is still easy to grasp in a specific place. For the whole town, the situation is more complicated. A town is an organism that has to be balanced and try to satisfy all the activities of the people or at least to offer an adequate alternative.

Rapotín village within the Šumperk region in Northern Moravia deals with the complicated situation rooted deep in the past. Its 8km long area connecting Šumperk and Velké Losiny towns is delimited by the Desná River from the south to the northeast while economic and agricultural grounds close it from the other side and indicate its traces of its history. The Desná River separates two other small villages from Rapotín but together this acts as a whole; just the cadastral map can teach

you about their division. The individual municipalities are quite weak players as regards the region wide issues and their solution. This together with the same experience with the floods and the attempt to extend the railway line gave rise to the Union of Municipalities from the Valley of Desná.

Rapotín has a long history going back to the second half of the 13th century. Yet, we hardly find here any clear urban trace or a centre given the village through its structure or historically. In the distant past, this residence was rather a cluster of farmhouses, which were by and large freely scattered across the area. There used to be a public space dominated by the church in past days but we cannot speak about any clearly defined village square. The present church in the historicist style is located in the same place, but its surrounding public space is only now beginning to be formed. Several streets and roads create the main compositional and orientation elements. Their power lies rather in their length than in the quality of the environment. Rapotín has two imaginary centres; one around the aforementioned church, the second, where the union school and glassworks are situated, is in the upper part near Velké Losiny. Unfortunately, the glory of the RapoSklo Company is already gone; its production is now heavily restricted, so only an industrial torso remains on the

town skyline. Some other factories and an agricultural research institute are located within the municipality area. The current structure of the town is a bit denser than in the past but still we can see an uncoordinated development of principally catalogue houses. Older houses of the former German population are often inappropriately refurbished and their owners unfortunately do not contribute to the visual quality of the environment. The current municipality has the challenge of developing the village and further reinforcing its potential and perhaps rediscovering the genius loci. The village is rather long, so trying to find a fully valued centre would be almost a utopian idea. The settlement has several small cores that are worthwhile strengthening and finding a suitable interaction between them. The core near the former glassworks has already been strengthened thanks to the new school and a revitalization of a park, while the core around the church is being revitalized now. Another core has been created through the refurbishment and extension of the existing cultural centre. The local council needed a new site and decided to transfer the office to a better place. This project provided a refuge to four bodies at once and now hosts the Municipal office Rapotín, offices of the Union of Municipalities from the Valley of Desná, the Cultural centre, and the Information centre.

This accumulated great energy not only within Rapotín, but also the wider area because the cultural centre "The Gate to the Jeseníky Mountains" operates also for local tourism. The existing building has been modernized including mild layout adjustments. The two-storey community hall still remains the main motif of the building. The second floor of it is circled by a gallery, from which the entire lower space can be easily observed and which is also used for art exhibitions. On the ground floor of the cultural centre, a catering kitchen with several dining rooms has been preserved, which is used for events in the great hall or rented for private events. On the second floor, a meeting room with enough capacity is located, which all housed institutions may use. The new town hall is a two-storey clearly readable prismatic volume, just slightly broken by the projecting cantilever, which enhances the visual impression. In the most protruding corner of the square floor plan, the mayor's office is situated, so we feel even a mild exaggeration. The layout of the two floors is clearly and rationally mastered. Offices and meeting rooms run along the perimeter; a bright and spacious atrium complements the space and visually connects both floors. A small terrace on the second floor above the entrance hall provides office workers the chance to relax for a while and thanks to the sight of the peaks of the Jeseníky Mountains to regenerate their senses. Indeed, romantic views of the nearby mountains belong to the major benefits of the upper floor of the building. The entrance hall connects both volumes, renovated and new, while keeping them in contact due to glazed doors; a ramp decorated with plants balances the height difference between the two volumes and dominates this space. In the lobby, an information desk with the reception is also located, which is ruled by the panoramic picture of Rapotín with the Jeseníky Mountains in the background. Nature and tourism accompany our every step. Showcases with the iconic glass products of glassmakers in Rapotín complement the interior. So, both old natural processes in the form of mountains and the recent cultural and industrial history of Rapotín and its present meet at one point. Thanks to increasing support for rail and better mobility there is an effort to make the program of the cultural centre attract visitors from around the region. This town core is starting to gather momentum; together with the ongoing revitalization of the public space around the church this form strong parallels, one contemporary and one historical, a few minutes apart. In the case of Rapotín, it is not just a thing of repairing the damage from the days of socialist urban planning, but rather of finding a new identity. Time will examine stability and ability to develop itself. For now, this new achievement should expand its energy, stimulate nearby areas of the village, and connect to the other active cores.

Hliníkový profil, držící zábradlí, je ukotven k nosné ocelové konstrukci. Stabilitu skel v profilu zajišťují speciální pomocné klínky a pryžové těsnění, které decentně kryje mezeru mezi sklem a profilem. Horní hrany skla spojuje hliníkový U profil. Tvoří decentní madlo a zároveň chrání hrany skla před poškozením. Kalené bezpečnostní vrstvené sklo o tloušťce 16,76 mm v čirém provedení splňuje nejen požadavky normy, ale umožňuje i dodržet koncept „otevřené radnice“, tedy optické prostupnosti prostorového řešení, požadovaný architekty. Navíc je moderní a designovou součástí interiéru.

Konstrukce světlíku nad dvoranou je řešena v návaznosti na konstrukci rámu vnitřních prosklených ploch. Světlík tvoří sestava izolačního trojskla položeného na ocelovou konstrukci. Skladba skel, každého o tl. 6 mm, splňuje požadavky jak na prosvětlení a zvukovou neprostupnost, tak i na prohřívání interiéru. Dodavatelem a výrobcem skleněného zábradlí i světlíku nad dvoranou byla společnost MIJA-Therm se sídlem v Rapotíně.

Společnost MIJA-Therm mimo jiné dodává:

- Elektricky ovládaná skla, TV za zrcadlem, grafická skla, projekční skla, řízeně průhledná skla, skla osazená LED, atd.
- Skleněné dveře, zábradlí, fasády, sprchové kouty, atd.
- Shopfronty, výkladce, pochozí sklo, střešní světlíky.
- Výdejní okna, hliníkové zárubně.
- Variabilní venkovní zastřešení Pergola Vario.

www.mija-t.cz

Dům se nachází na nároží Burianova náměstí a ulice Marie Steyskalové. Okolí lze charakterizovat jako území s nesourodou zástavbou hmotově a stylově různorodých staveb, kde původně jedno- až dvoupodlažní zástavba z 19. stol. až první poloviny 20. stol. byla v dalších letech postupně nahrazována zástavbou vícepodlažní.

Dům vytváří nové nároží náměstí a stává se pozvolným přechodem mezi nižší jihozápadní zástavbou a vyššími domy na jižní straně náměstí. Na minimální parcele 8x25 m je jednoduchá podélná hmota s fasádou členěnou čtvercovými okny různých velikostí, která jsou osazena v lici s omítkou. Výjimkou jsou okna-výkladce se dveřmi v přízemí, která jsou zapuštěna do hloubky fasádní stěny. Výrazným akcentem do ulice Marie Steyskalové v přízemí

je hladká plocha obkladu, do kterého je zakomponován vstup do domu, stěna se schránkami a garážová vrata. Dům je třípodlažní. V prvním nadzemním podlaží je umístěn obchod s potravinami se vstupem z Burianova náměstí a schodišťový prostor do ostatních podlaží. V částečném podzemním podlaží jsou sklepní kóje, úklidová komora a technická místnost. Ve druhém nadzemním podlaží jsou kanceláře se zázemím, ve třetím jsou tři byty.

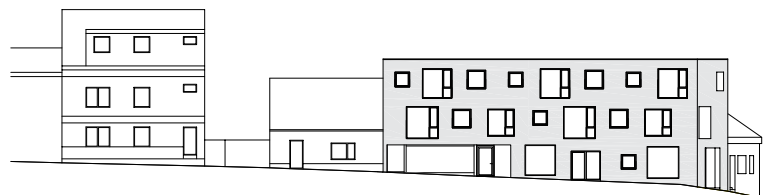
autorská zpráva

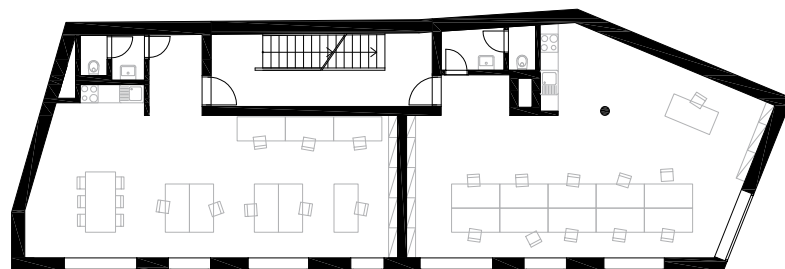
POHLEDY

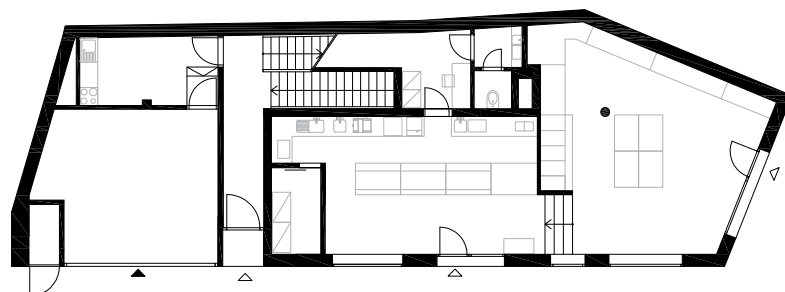
SITUACE

3 NP

2 NP

1 NP

Dům na nároží A house on the corner

Adresa Address: **Burianovo náměstí, Marie Steyskalové, Brno-Žabovřesky**

Investor: **Za Kapličkou s.r.o.**

Autoři Authors: **Kuba & Pilař architekti / Tomáš Pilař**

Dodavatel Contractor: **JB Stavební s.r.o.**

Projekt Design time: **2011**

Realizace Implementation: **2013**

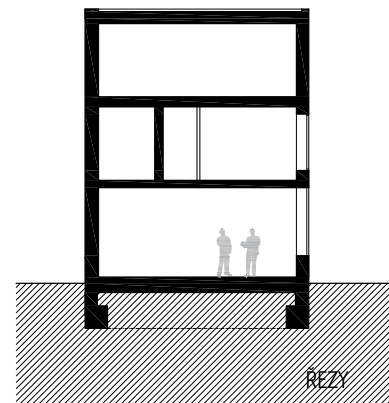
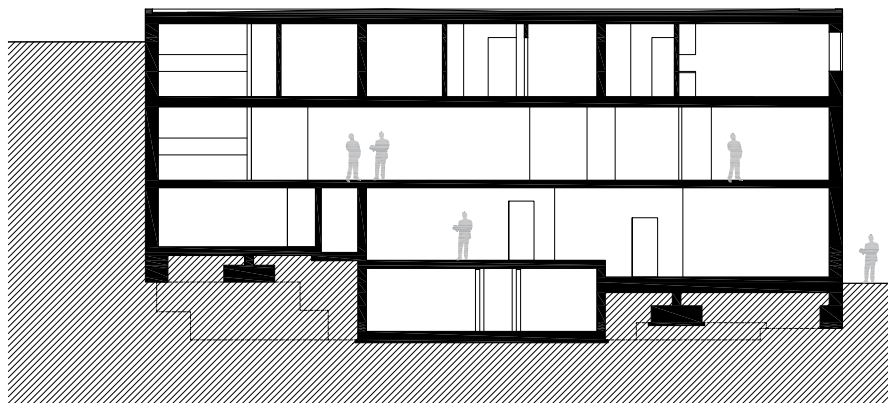
Užitná plocha Usable area: **448 m²**

Zastavěná plocha Built-up area: **191 m²**

Obestavěný prostor Enclosed volume: **1978 m³**

Náklady stavby Building costs: **9 mil. Kč**

Fotografie Photography: **David Korsa**

REZY

A house on the corner

This house is located on the corner of Burianovo Square and Marie Steyskalové Street in Brno. There is an area of a disparate development regarding sizes and styles in the surroundings; the houses from the 19th and the first half of the 20th century, originally of one and two floors, were later gradually replaced by multi-storey buildings. Our building creates a new corner and a smooth transition between the southwestern lower houses and higher buildings on the south side of the square.

The facade of the simple longitudinal volume of the house standing on a minimal plot size of 8 x 25m is broken by square windows of different sizes, which are fitted flush with the plaster; with the exception of the shop windows with a door on the ground floor, which are recessed into the depth of the facade wall. The smooth surface of the cladding, into which the entrance to the house, the wall with mailboxes and the garage gate are incorporated, creates an expressive accent in the Marie Steyskalové Street.

The house has three floors. A main entrance with a staircase well to the higher floors is from the Marie Steyskalové Street; a grocery shop accessible from Burianovo Square is situated on the ground floor. The cellars and

utility rooms are located in the partial basement. The first floor hosts offices and the second contains three flats.

author's report

Studie rodinné vily byla zpracována na základě zadání klienta – definovaného nejen písemně, ale i kresebně – po prvních osobních jednáních a společné návštěvě budoucího staveniště. Základní myšlenkou bylo vybudovat komfortní bydlení vytvářející klidové prostředí se standardními prostory pro bydlení rodiny s dětmi – postavit vilu navazující na předchozí tvorbu architekta, se kterou byl klient seznámen. Po shrnutí základních požadavků na prostorové vztahy uvnitř domu ve vazbě na okolní projektovanou či realizovanou zástavbu, především s ohledem na vytvoření intimního soukromého prostředí, byla vybrána předkládaná varianta. Po zvážení dalších určujících aspektů – výhledy, okolní zeleň, oslunění – byl zpracován prostorový model znázorňující hmoty ve vztahu k okolnímu pozemku a vnitřní prostorové vazby. Výsledkem je symbióza názorů klienta s estetickým vnímáním architekta.

Stavba je umístěna na pozemcích, které jsou součástí území, na které bylo vydáno územní rozhodnutí pro výstavbu 112 rodinných domů. Stavba je převážně přízemní, v části půdorysu

je jedno podzemní podlaží s tím, že menší část jeho obvodu je odhalena k jihu. Střešní rovina je v kombinaci rovných a šikmých ploch. Z důvodů estetických, ale i praktických je povrch tvořen „zelenou“ střechou se všemi jejími výhodami. Střecha zadržuje vodu při dešti, nedochází k rychlému odtoku vody z území. Má velmi dobré izolační vlastnosti a zabraňuje přehřívání spodních místností. Estetický výraz je dán tím, že hmota objektu přechází do šikmých zelených ploch, a tak zjemní umístění stavby v terénu. Převážně jednoúrovňová hmota domu přechází přes přilehlé násypy mělce do terénu. V jižní části odhalený suterén umožňuje přímé osvětlení místností určených ke cvičení a plavání. Střešní rovina, tvořená extenzivní zelení, je ve dvou místech zvlněna nadzvihnutím střechy, umožňujícím horní osvětlení a oslunění hluboké dispozice u kuchyně nebo severního umístění dětské herny. Toto dvojí zdvihnutí střechy dále simuluje jakési rozdělení domu na část společenskou a intimní ložnicovou. Inspirací byl horizont stávající výstavby, který se jeví jako rozptýlené vybíhající střechy. To vedlo k návrhu dvou lokálních

navýšení střechy vily, které člení její horizontální hmotu a přibližuje ji k okolní zástavbě. Dispoziční kompozice obrací všechny obytné místnosti na jižní galerii a je tak splněn požadavek klienta na oddělení od sousední zástavby, se zajištěnými výhledy na město a další dálkové pohledy. Slunce do domu vniká především z jihu a pomocně přes světlíky.

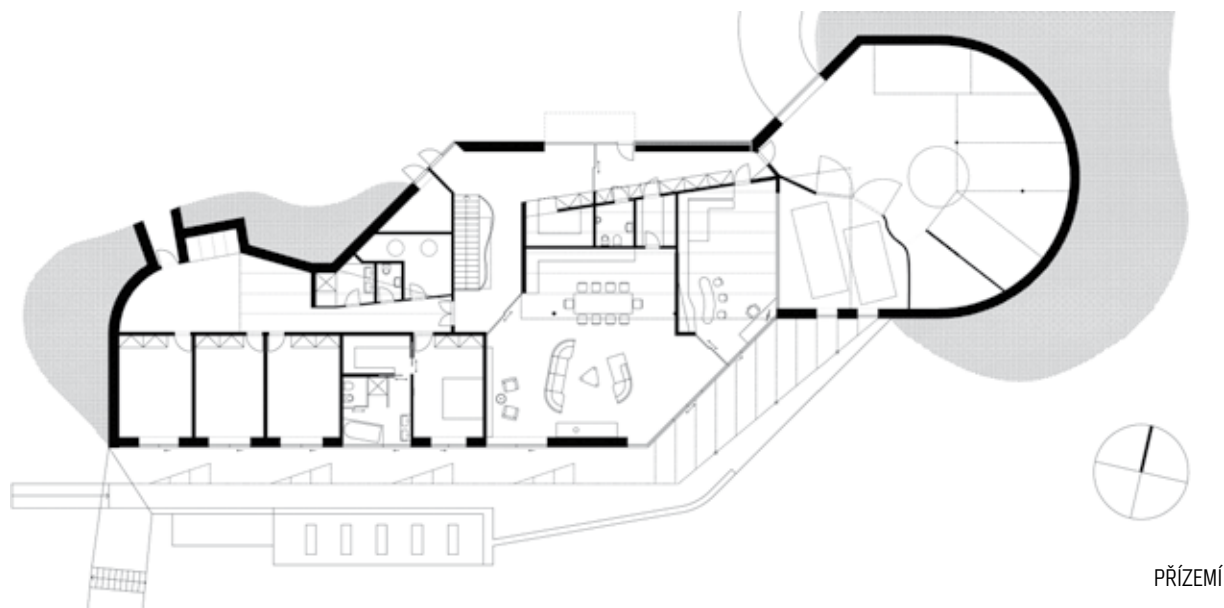
Příjezd na pozemek je od hlavní silnice, v severovýchodním cípu pozemku, před hlavní vstup do vily. Zde je plocha pro venkovní odstavení aut. Z ní je vjezd do garáže a přístup pro umístění 2 historických vozů do expoziční místnosti. Plocha garáže je dostatečně velká pro umístění kol a víceúčelových mechanismů pro zahradu, úklid sněhu atd. Z garáže i přes hlavní vstup je možné zásobování do skladu potravin. Dispozice je tvořena propojenými čtyřmi hlavními celky – garáží, společenskou částí, ložnicovou částí s dětskou hernou a částí přístupnou schodištěm, věnující se relaxaci. Pozornost si zasluhuje hlavní obytný prostor, v části nad kuchyní zdvižený za účelem horního přisvětlení. V rovné, nízké části společenského prostoru je dřevěný

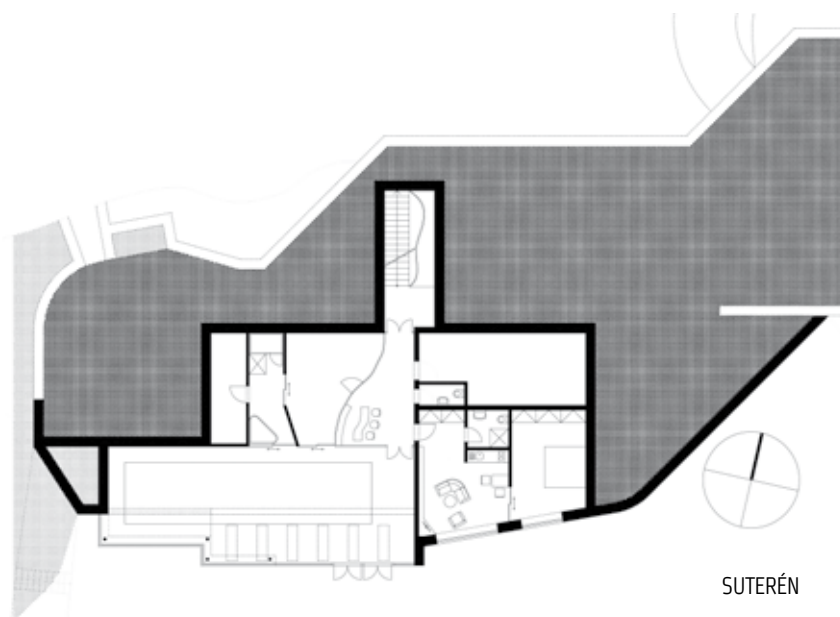
dubový podhled. Ve zdviženém prostoru je konstrukce z lepených vazníků s poli obloženými překližkou. Stejným způsobem je řešen prostor horního osvětlení dětské herny. Transparentnost stěny hlavního obytného prostoru naznačuje integraci se zahradou a okolní krajinou. V suterénní části je umístěna posilovna, místo pro saunu a dlouhý relaxační bazén s možností otevření obvodové stěny na jižní opalovací plošinu. Budova je založena na pasech z prostého betonu. Její podzemní část včetně vodorovného zastropení je železobetonová monolitická. Přízemí má vyzdívaný obvodový plášť, zateplený a v odkrytých částech obložený kamenem. Vnitřní konstrukce mají možnost variability dispozice pro budoucí proměny rodiny. To znamenalo vytvořit konstrukci převážně pilířovou, doplněnou dělicími lehkými příčkami. Zastropení je kombinace vodorovných železobetonových stropů a dřevěných pultových vazníků s krokviemi.

autorská zpráva

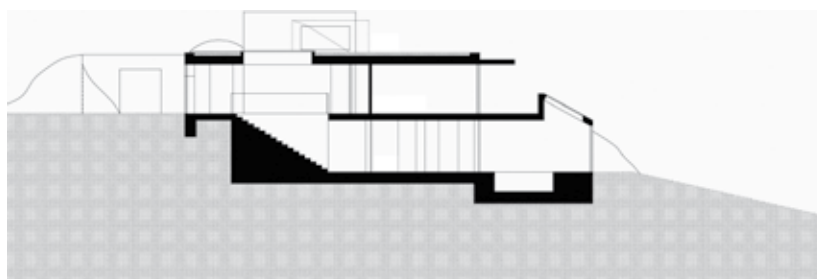

SITUACE

MODEL

Vila u Mladé Boleslavi A villa near Mladá Boleslav

Autor Author: **Ing. arch. Jan Línek – L&P Architektonický atelier**

Stavební dokumentace Execution documentation: **PSK Tuzar s.r.o.**

Dodavatel Contractor: **Spilka a Řiha s.r.o.**

Projekt Design: **2012**

Realizace Implementation: **2013–2014**

Užitná plocha Usable area: **858 m²**

Zast. plocha Built-up area: **708 m²**

Obestavěný prostor Enclosed volume: **2461 m³**

Foto Photo: **Robert Žákovič**

A villa near Mladá Boleslav

A family villa was designed according to the brief defined by the client not only in writing but also by drawings. These both came after the first personal meetings between the architect and the client and a joint visit to the future site, and contained the basic idea to build a comfortable family dwelling that offers a quiet environment with standard areas for housing a family with children. The client, familiar with the previous works by the architect, wished to have a villa in the same vein. After further negotiation, the presented variant was chosen, which represents a symbiosis of views of both the architect and the client. The house built-up on 23% of the site is mostly a bungalow, partly with an underground floor with a smaller part exposed to the south. The roof landscape combines flat and slanting surfaces. For aesthetic and practical reasons, the roof is constructed as "green". It retains rain water and has a pretty good insulating quality. Note that bungalows without an attic or a green roof layer actually tend to overheat the rooms below, despite the top heat insulation. The aesthetics significance lies in the fact that the volume flows

into the sloping green areas and thereby softens the location of the house in the ground. Ordering volume, structure, and roof formation find inspiration in the field relief and a landscape environment. The roof rising in two places gives the rooms below more light and simulates a sort of bifurcation of the house into the social and intimate parts. All the residential rooms face the south gallery, which offers far views and meets the requirement to separate the house from the neighbouring development. The layout consists of four interconnected parts – the parking, incl. the parking places for two veteran cars, the common area, the bedrooms with the children's playroom, and the relaxation area in the basement accessible by the staircase. The transparent wall of the main living area integrates the interior with the garden. The interior structure is designed to enable the variation of the layout when the family needs it. The best solution was found in supporting pillars and light separating partitions.

author's report

Stručný popis rekonstrukce parku
Komenského a jeho okolí ve Zlíně
VÁCLAV BABKA, PAVEL MUDŘÍK

V roce 2011 byla vypsaná ve spolupráci s ČKA ojedinělá anonymní veřejná architektonická soutěž. Návrh, jenž byl nakonec vítězný, jsme společně dopracovali do fáze realizační dokumentace ve sdružení obou našich kanceláří.

Původní stav a východiska

Stromy a staré keře v parku, nepřilíši kvalitní svým zdravotním stavem a vitalitou, prostor zarůstají, oddělují park od okolí a jeho užitečnou plochu zmenšují, ztmavují. Kolize. Problematická hygiena. Nebezpečnost. Vybavení parku z 80. let, které dosloužilo. Lidé se v parku nezdržují, nežijí zde, častěji jen probíhají, čekají na autobus, „záškoláci“. Výrazné kulisy okolního města, Baťův mrakodrap, obchodní dům, „Jiříčnā“, trh, kostel, park u zámku, bloková zástavba na ulici Školní, doprava na ulicích, město, semaforey. Silné odborné a zahradnické zázemí ve Zlíně, květiny v ulicích, nadstandardní „zahradničení“ na volných plochách města. Často však zahradnická péče bez souvislostí konceptu a bez pomoci potřebné architektonické rozvahy.

Koncepce

Nutnost a nezbytnost pozvednout park na úroveň plnohodnotného, významného městotvorného prostoru, urbanistického celku, veřejného městského parku v pravém slova smyslu, který se stane svébytnou součástí moderního vybavení města, o jehož významu pro město Zlín nikdo nepochybuje. Naším cílem bylo přetvořit území, které se stane živým prostorem, mezi „starým“ Zlínem a „novým“ Zlínem a svojí funkcí a formou se stane výrazovým prolutím těchto zde přítomných urbanistických částí města. Snažili jsme se dotvořit park, který bude na jedné straně jasně do sebe uzavřeným svébytným městským prostorem, avšak který bude zároveň plochou otevřenou do okolí a absorbuje podstatu okolních urbánních prvků. Funkčně životaschopný objekt, který bude schopný reagovat i v budoucnu na potřeby obyvatel města. Chybějící západní řada domů na ulici Školní byla v návrhu nahrazena „parterem“ s možností volného rozptýlu lidí do parku, souběh náplní a funkcí.

Součástí koncepce se staly nové objekty, které byly do plochy zeleně vloženy. Každý má svou funkci a zásadním způsobem ovlivňuje prostorové parametry. Dostavba kavárny k objektu bývalé školy, stavby z konce 19. století, se

měla stát jakýmsi zázemím pro park a objektem otevřeným pro veřejnost a do městských ulic. Záměr koncepce vlastní budovy se ale bohužel nepodařilo prosadit, rekonstrukce stavby není naším dílem. Kašna spoluvytvářející piazzetku před vstupem do tohoto objektu, altán v centrální zeleni, objekt uzavírající park na rušné ulici Štefánikově (objekt dopravního podniku), hřiště pro děti i dospělé s objektem sally tereny.

Cílem bylo také nastavit „nový start“ pro rostliny a vytvořit novým uspořádáním podmínky pro intenzivně zahradnický udržované plochy, kde jednotlivé porosty nebo pro ně určené plochy mají v parku jednotně definované „místo“, a rostliny tedy technologicky jednoznačně danou zahradnickou péčí. Dosadby dřevin přispějí ke „zpevnění“ postupně se rozpadající a stárnoucí kosterní vegetace v parku a obvodových stromořadí, včetně významného stoletého stromořadí jilmů podél ulice Školní.

Architektonické řešení

Zásadní proměnou prošla ulice Školní, která je nyní kultivovaná, frekventovaná pěší komunikací, s rezidenční dopravou. Stávající pěší trasy nahradily geometricky pojaté chodníky, centrální eliptická komunikace zasazená do nakloněného terénu rozděluje

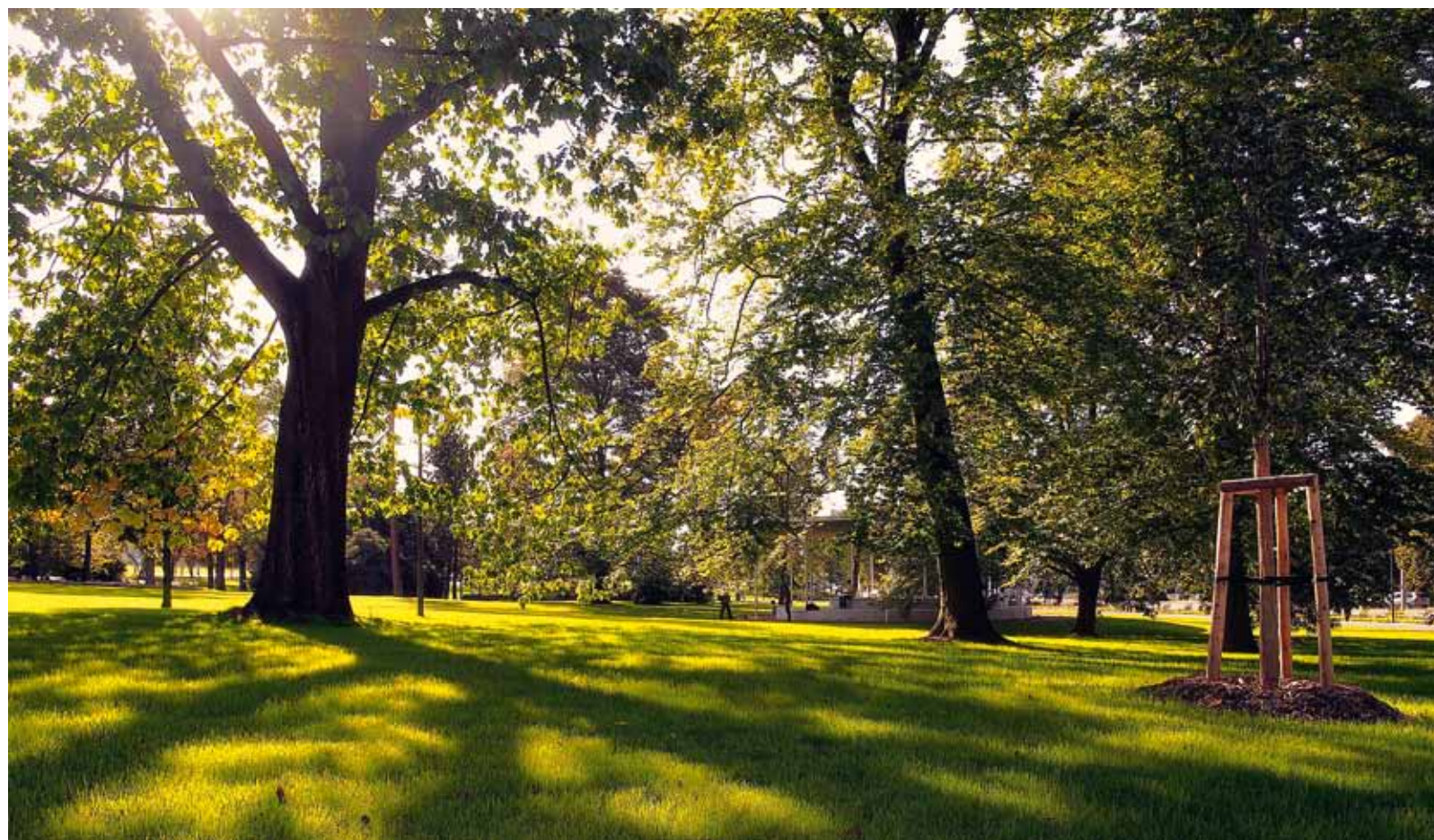

Foto: TOAST

Foto: TOAST

Foto: TOAST

plochu parku na vnitřní intenzivně udržovanou a na část vnějšího parku. Na východě navazuje na vlastní park obdélníkový formální prostor, který se stal rozšířenou součástí promenády v ulici Školní, je osázen květinami a koberci dřevin, doplněn dřevěnými platy pro posezení u kaváren, na jihu, v nejvyšší části je vymezen nástupním „portálem“ lehké prodloužené markýzy objektu dopravního podniku, na severu ve spodní části je jeho součástí objekt bývalé knihovny s přístavbou kavárny a moderní fontánou v předprostoru knihovny. V horní části je ve výseči elipsy umístěno velké dětské hřiště. Od ulice Štefánikovy je hřiště chráněno horizontálním objektem „sala terrena“. Ve vnitřním prostoru parku stojí nedotčeně hrob a památník obětem 2. světové války, v těžišti elipsy je umístěn nový altán, poblíž hřiště pro děti houpačka pro odrostlejší mládež a veselé dospělé. Parkem prochází vlnící se pěšina, diagonála, symbolicky a funkčně spojující městský prostor. Území je hojně vybaveno mobiliářem. Řešení je celkově velmi střízlivé, bez jakýchkoliv příkras a ozdob nebo „módně“ řešených prvků. Jednotlivé do parku umístěné drobné stavby jsou výrazově silné, jednoduché a moderní, avšak zároveň svojí hmotou opakují staré klasické formy v jejich

ideálních poměrech. Také jejich poloha v území je určována klasickými kompozičními principy. Jako jediná výraznější a dynamická „dekorace“ působí v parku vegetace, stávající a nové rostliny, umístěné vyváženě a na promyšleném místě. Celkově má být vše přívětivé, neokázalé, klidné a účelné.

Realizace

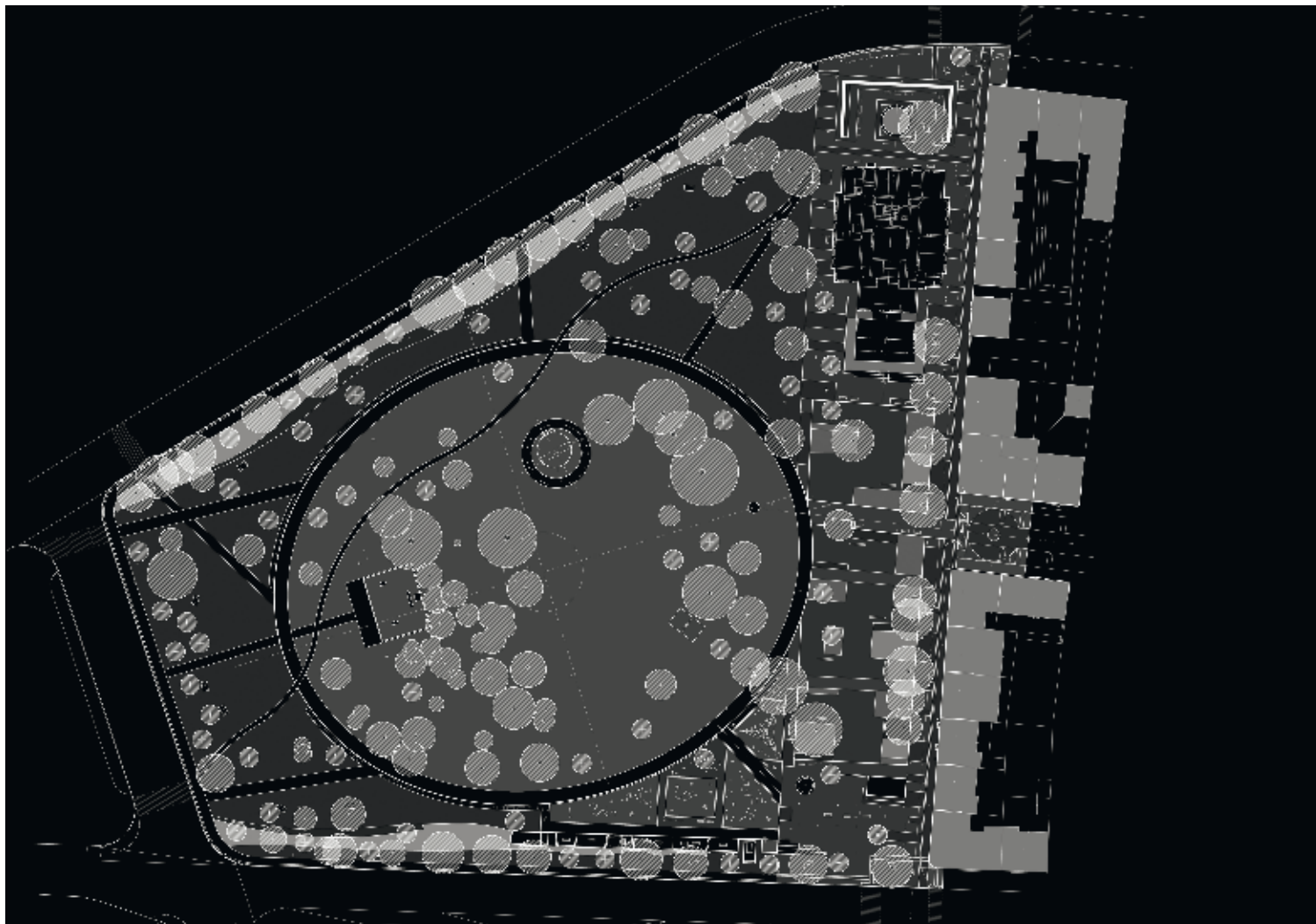
Provádění stavby bylo rozděleno na tři etapy na sebe vzájemně navazujících staveb, aby výsledek byl nakonec celistvý. Poslední část byla kolaudována v roce 2015. Nejobtížnější při přípravě stavby a její realizaci bylo dodržet původní řešení, aniž by došlo v důsledku zpřesňování a následně vyvstalých nepředvídaných nebo opomenutých komplikací k odchýlení od tohoto původního jasného záměru. V jižní části parku byly realizovány významné a od začátku kolizní úpravy terénu. Komplikací administrativních, legislativních, správních, ekonomických, technologických i technických během přípravy a realizace byla nakonec celá řada, někdy problémy vyplynuly z obyčejných lidských chyb a nedostatků. Díky vstřícnosti a pozitivnímu naladění jednotlivých přímých účastníků realizace se postupně dařilo vše překonávat, aniž by byla dotčena prvotní

ucelená koncepce. Stavba proběhla ve velmi krátkém období, kdy vlastně bylo od základu přeměněno území několika hektarů uprostřed „živého“ města. Za vynaložené úsilí, nezbytnou pozitivní tvořivost při výstavbě, trpělivost a pochopení chceme, a snad i můžeme jednotlivým lidem, na kterých realizace a řízení celé stavby a i jednotlivých jejích částí „stálo“, za kolektiv autorů poděkovat. Věříme, že práce měla smysl a obnovený park se svým okolím nakonec občanům Zlína dobře poslouží.

Na základě zdařilé revitalizace, kterou park prošel v loňském roce, získal tato ocenění:

- V soutěži Svazu zakládání a údržby zeleně titul Park roku 2015 v České republice.
- Hlavní cenu v kategorii „Rozvojové projekty měst a obcí“ soutěže Stavba roku Zlínského kraje 2014.

autorská zpráva

Revitalizace prostoru Parku Komenského ve Zlíně *Revitalization of the Komenského Park in Zlín*

Místo *Location*: Zlín

Charakteristika *Project type*: **centrální městský park** *central urban park*

Investor: **Statutární město Zlín**

Kolektiv autorů *Authors*:

Studie *Study*: **Václav Babka, Pavel Mudřík, Lucie Radilová, Zdenek Sendler**

Projekt *Design*: **Atelier zahradní a krajinné architektury Sendler – Babka, Pavel Mudřík Architects**

Generální dodavatel *General contractor*:

PSG – International, a. s.

Zahradnické práce *Horticulture*:

ACRIS zahrady, s. r. o.

Soutěžní studie *Competition study*: **2011 (1. místo 1st prize)**

Projekt *Design time*: **2011–2013**

Realizace *Implementation*: **leden 2014 až leden 2015**

Rozloha *Area*: **3,7 ha**

Foto *Photo*: **TOAST, Lukáš Gergela, Gabriela Rampáčková, Václav Babka**

Foto: TOAST

Revitalization of the Komenského Park in Zlín

VÁCLAV BABKA, PAVEL MUDŘÍK

Original condition and starting points Trees and old shrubs in not very good state of health and vitality overgrow the area shrinking and darkening the useful area of the park, and separate the park from its vicinity. Park equipment from the 1980s is outdated and damaged. Modifications and plantings around the Memorial to the victims of WWII with a statue of the Partisan (Vincent Makovský, 1947) inappropriately subdivide the park and diminish its space. People do not stay in the park, often just passing through, waiting for the bus, truants wander here and there. The surrounding city creates a distinctive backdrop for the park: a skyscraper, a department store, the university building by Eva Jiřičná, a market, a church, the castle park, buildings in Školní Street, traffic, traffic lights, etc. The city has a very strong expert and operational horticultural background, however, the gardening sometimes lacks an urban perspective and a necessary architectural balance. *Conception* The initial thoughts and intentions, which are largely managed to implement, were based mainly on the need to raise the level of the park and create a full-fledged, city-forming significant object, a public urban park

in the true sense of the word, whose importance for Zlín nobody doubts. Our goal for the park was to create a transition between an old and new (garden town) Zlín. We aimed to generate a park that would be an introverted peculiar urban space on the one hand and an area open to the surroundings on the other hand. The Classicist building of the former library has become a part of the conception and was adapted to the Club 204, which becomes the centre of social life. The vegetation in the park is markedly reorganized and rejuvenated. The regeneration of the striking centenarian elm tree line along the Školní Street is a part of the park recovery. Architectural solution Geometrically conceived trails, the most striking of which is the elliptical footpath set into the inclined ground, replaced the old pavements. The ellipse divides the park into the inner intensively maintained area and the outer part. The trapezoidal formal area, which became an extended part of the promenade, goes beyond the park to the east. It is planted with flowers and woody plants. In the south, at its highest part, the park is defined by the entrance "portal" – a lightweight canopy of the new ticket office. Also in this upper part of the park, a large new playground is located, which is protected from Štefánikova Street by the horizontal volume of a "Sala terrena". In the north, at the lower part of the area, the building of

a former library has been included into the park; the building was extended by a café, and a new modern fountain stands next to it. The Memorial to the victims of WWII stands untouched inside the park. The new music pavilion is located in the focal point of the ellipse. The new small buildings in the park are strong in expression, simple and modern, while their volume copies old classical forms in their ideal proportions. The classical compositional principles also determine their position within the area. An undulating footpath passes through the park, symbolically and functionally connecting the two centres of Zlín. Vegetation consisting of the existing and new plants, located in a balanced and thoughtful way, acts as the only pronounced and dynamic "decoration" in the park.

Based on the last year's successful revitalization, the park won the following awards:

- The Park of 2015 in the Czech Republic, in the context of the competition organized by the Union of creation and maintenance of green.
- The main prize in the category "Development projects of cities and municipalities" within the competition The Building of the Year of the Zlín Region 2014.

author's report

Nově postavená budova má monolitický skelet s vyzdívkou z cihelného systému Porotherm od společnosti Wienerberger, a. s.

Valeč **Rekonstrukce a dostavba** **renesančního zámku**

Zámek Valeč u Hrotovic
Investor: Bronislav Vala
Hlavní architekt: Radek Martišek, =ER=, s. r. o.
Hlavní projektant: =ER=, s. r. o.
Realizace: Bronislav Vala – V stav Hrotovice
Provozovatel: Hotel Zámek Váleč

Zámek je umístěn na okraji obce, na rovině, vedle dvou rybníků a menšího zámeckého parčíku. Areál zámku tvoří ucelená skupina jedenácti budov. Dominantou je dvoupodlažní budova samotného zámku v půdorysném tvaru zalomeného písmene H, mezi jehož severními rameny se skrývá polouzavřené nádvoří. Současná renesanční podoba zámku byla dokončena v druhé polovině 16. století. Původní zemanská tvrz, z níž zámek v několika etapách vyrůstal, je ještě o sto let starší. Také stáje a další hospodářské budovy vznikaly postupně. Za zmínku stojí sýpka s několikapodlažní celodřevěnou vnitřní konstrukcí. Architektonicky nejhodnotnější částí je samotný zámek. Jeho sgrafitová fasáda je zdobena pískovcovými ostěnými okny s výraznými renesančními římsami a raně barokním vstupním portálem. Původně otevřená arkáda v nádvoří byla nově zasklena do dřevěných výplní. Většina místností má klenby, ve všech ostatních místnostech byl pod ploché stropy proveden pohledový dřevěný trámový strop. Zámek je kompletně nově opatřen interiérovou ornamentální výmalbou stěn a kleneb v renesančním stylu. Nově

jsou vestavěna dvě schodiště s originálně provedenými sklo-ocelo-dřevěnými výtahovými šachtami. Valbová střecha z bobrovek byla na některých stranách doplněna malými vikýři pro nové podkrovní pokoje. V těsné blízkosti zámku jsou bývalé hospodářské budovy panství, které utvářely velký hospodářský dvůr ve tvaru U. Ten byl při přestavbě zámku na hotel uzavřen novostavbou s dvojitou sedlovou střechou. Areál je ohrazen zdmi s několika bránami. Celý komplex nyní slouží jako hotel, kde se dokáže ubytovat až několik set osob. Společně s využitím venkovních úprav na nádvořích je zde možné pořádát společenské akce až pro několikatisícové skupiny. V budově zámku jsou salóňky a historické apartmány. V kamenných sklepech je vinárna. V hospodářských budovách nově vznikly nejen pokoje pro hosty, ale i velkokapacitní kuchyně, sklady a šatny. Do novostavby byly umístěny prostorově největší provozy: společenský sál, restaurace a krytý bazén se saunami. Na hospodářském nádvoří je ještě druhý, venkovní bazén. U vjezdu je nové parkoviště pro přibližně 100 vozidel. Další etapa, projekt podzemních garáží pod jižním dvorem, je v současné době v přípravě. Všechny budovy areálu jsou mezi sebou propojeny nově vybudovanými rozsáhlými podzemními chodbami – tunely. V podzemí jsou rovněž umístěny některé strojovny, druhá kuchyně a WC pro hosty. Celý areál je vytápěn ekologicky a úsporně teplovodem z nedaleké bioplynové stanice. Přídavné kotle na zemní plyn jsou jen záložní a v posledních mírnějších zimách se nemusely zapínat.

Novostavba

Centrem hotelového komplexu se stala nově postavená budova, která odděluje hospodářský dvůr od nádvoří před zámkem. Má monolitický skelet o půdorysném rozměru 75x24 m s vyzdívkou z cihelného systému Porotherm. Na opravu národní památky byly použity tepelněizolační cihly plněné minerální vatou, vyráběné společností Wienerberger, a. s. Hlavními důvody pro výběr tohoto osvědčeného systému byly kvalita materiálu, přesnost tvárnic a především rychlost výstavby. Celá budova je zastřešena krovem se dvěma hřebeny ve tvaru W. Jeho konstrukci tvoří prostorový diagonální rastr z lepeného dřeva, který se o sebe v úžlabí opírá (styčník tvoří 10 ks trámů). V přízemí objektu jsou umístěny recepce a restaurace se salonky a krytou terasou. Kongresový sál je o patro výš pod přiznaným krovem zastřešen. V suterénu bylo vybudováno wellness centrum s hotelovým vnitřním bazénem, saunami a vstupem k venkovnímu bazénu.

Obnova historických budov

Stávající budovy byly zrekonstruovány s použitím původních konstrukcí i materiálů – hodnotnější části se opravovaly restaurátorsky, při doplňování konstrukcí se většinou použily

tradiční řemeslné postupy. Smíšené kamenné i cihelné zdivo bylo na mnoha místech potřeba zateplit bez zásahu do fasády. To se provedlo vnitřní přízdívkou z tvárnic Multipor. Ty byly výborným a také prodyšným podkladem pro obnovení vápenných kletovaných omítek. Krovky jsou původní, dveře i okna na zámku jsou dubové v provedení historických replik, neboť původního se nezachovalo vůbec nic.

Vestavba do seníku

V současnosti probíhá další etapa rekonstrukce, vestavba do seníku. Do rekonstruovaného objektu bylo opět z cihelného systému Porotherm vystavěno broušené obvodové zdivo z cihel plněných minerální vatou 50 T Profi. Stěny z cihel Porotherm T Profi jsou odolné vůči ohni a splňují požadavky na požární ochranu. Pro dělicí příčky mezi jednotlivými místnostmi byly použity akustické cihly Porotherm AKU. Cihly mají vysokou pevnost a díky své vyšší objemové hmotnosti a speciálnímu systému děrování a zazubení výborné akustické a tepelné akumulací vlastnosti. Po předpokládaném dokončení této etapy v lednu 2016 se ubytovací kapacita komplexu rozšíří o 60 dalších hotelových pokojů

postavených ve třech nadzemních podlažích bývalého seníku. V suterénu objektu bude bowling s barem a podzemní garáže.

Zámek byl na seznamu nejhroženějších památek ČR a nebyť úsilí investora, který ho opravil a také mu vdechl nový život a využití, tato renesanční ozdoba Třebíčska by nenávratně zanikla. Rekonstrukce by svým rozsahem, podílem tradičních i uměleckých řemesel, pečlivě vyřešenými architektonickými detaily a také nákladností měla být inspirací pro záchranu dalších zchátralých historických staveb.

Rekonstrukce zámku Valeč na Třebíčsku získala letos titul Prestižní stavba Kraje Vysočina; zámek zároveň obdržel nejvíc hlasů od veřejnosti.

Vestavba do seníku: do budovy je z cihelného systému Wienerberger vystavěno obvodové zdivo z bloků 50 T Profi, dělicí příčky mezi jednotlivými pokoji jsou z tvárnic AKU. Stropy tvoří předpjaté panely Spiroll.

Administrativní budova AVIATICA s výtahy Schindler v industriálním stylu

Aviatica

Investor: Penta Investments, s. r. o.

Generální projektant:

Jakub Cigler Architekti, a. s.

Návrh: 2/2013

Realizace: 3/2014–6/2015

Začátkem září proběhlo slavnostní otevření administrativní budovy Aviatica, která je vlajkovou lodí rozsáhlého developmentu na území bývalé továrny Walter v Praze-Jinonicích.

V roce 2012 areál odkoupila česko-slovenská investiční skupina Penta Investments. Na pozemcích o rozloze 16,5 hektaru vzniká nová městská struktura, která naváže na okolní převážně rezidenční zástavbu a bude ji dále rozvíjet. Přibližně třetina území v jižní části areálu byla vymezena pro administrativní budovy, které vytvářejí optickou a hlukovou bariéru mezi bezprostředně sousedící Radlickou ulicí a novou obytnou zástavbou v klidnější severní části. Jedna desetina území byla vyhrazena pro veřejný městský park.

Administrativní budova Aviatica představuje první a zároveň nejvýraznější stavbu nové Waltrovky, navrženou pražským ateliérem Jakub Cigler Architekti. Společně s navazující Dynamicou vytvoří jeden celek, připomínající svým tvarem list vrtule leteckého motoru jako ozvěnu dřívějšího využití území. Svým neobvyklým půdorysem budova vymezuje vnitřní

náměstí stlačeného eliptického tvaru, zpřístupněné ze západu od metra průchodem, vizuálně exponovanou vstupní branou, velkoryse navrženou přes dvě podlaží. Na opačné straně se náměstí otevírá směrem k plánované budově Dynamic. Funkční využití budovy je převážně administrativní s doplňkovými obchody a službami v přízemí budovy.

Konstrukce objektu je navržena jako kombinace železobetonové monolitické konstrukce s ocelovou konstrukcí střešních nástaveb. Prostorovou tuhost objektu zajišťuje čtveřice železobetonových komunikačních jader.

Společnost Schindler do souboru administrativní budovy dodala 11 výtahů S5500, 4 výtahy S3300 a nákladní výtah o nosnosti 1,6 tuny. K výtahům S5500 byla také dodána moderní technologie PORT pro řízení přepravy cestujících. Na tomto projektu architekti upřednostnili konzervativní styl kabiny s výraznými industriálními prvky.

Projekt Aviatica je držitelem předcertifikace LEED (Leadership in Energy and Environmental Design) na úrovni Gold. Jedná se o mezinárodně uznávaný systém komplexního hodnocení ekologicky šetrných budov z hlediska jejich návrhu, konstrukce, provozu a správy. Hlavní důraz byl od začátku projekčních prací kladen na nízkou spotřebu energií pro provoz budovy s možností zavedení plného energetického managementu pro nájemce a správu budovy při zachování komfortu vnitřního prostředí pro uživatele.

Model Schindler 3300

Méně prostoru pro techniku poskytuje více místa pro cestující. Výtah je speciálně navržen tak, aby byl minimalizován prostor potřebný pro technologii. Rozvaděč je integrován do rámu šachetních dveří a pohon je instalován přímo ve výtahové šachtě. Kabinu výtahu Schindler 3300 je možné připravit pro jakýkoliv individuální design a obklad dle přání zákazníka! Technologii je možné rozšířit o rekuperační pohon a solární zdroj energie.

Model Schindler 5500

Výtah značky Schindler určený pro komerční a luxusní obytné budovy nabízí široké spektrum konstrukčních možností, od funkcionalistického vzhledu až po elegantní design. Vzhledem k nastavitelné velikosti kabiny jej lze snadno upravit tak, aby vyhovoval rozměrům šachty. Schindler 5500 lze navrhout bez strojovny nebo s mini strojovnou, možná je i instalace rozvaděče v různých patrech a vzdálenostech. Na výběr je i mnoho nadstandardních funkcí, například optimalizované řízení přepravy osob po budově díky technologii Port. Díky optimalizovanému pohonu a trakčním pásům, nižší hmotnosti, rekuperativnímu systému pohonu a rozšířené funkci pohotovostního režimu – spotřebuje výrazně méně energie než srovnatelné výtahy. Schindler 5500 získal od Sdružení německých inženýrů hodnocení třídy energetické náročnosti A podle normy VDI a může přispět ke kladnému hodnocení budovy na základě přísných ekologických měřítek.

Kabina výtahu Schindler 5500 vybízí architekty k vlastnímu návrhu barev a materiálu! Máte jedinečnou možnost připravit si design kabiny podle vašich představ!

Citlivé propojení nového objektu se starým zámek

Odvětrávaná fasáda Knauf v Proseči u Pošné

Domov důchodců v Proseči u Pošné má svoji historii. Poprvé byla na zdejším zámku zřízena ozdravovna pro důstojníky a jejich rodiny v roce 1938. Pak se zde ubytovala sovětská armáda, kterou vystřídali odboráři, a v roce 1953 došlo ke zřízení domova důchodců. Zámek má dodnes i přes mnohé stavební úpravy podobu z konce 19. století, včetně veliké zahrady. Kraj Vysočina začal v loňském roce s přístavbou nového pavilonu pro klienty se stařeckými demencemi (tzv. Alzheimer centrum). Firma Knauf se na této stavbě podílela svými materiály, z nichž významnou roli sehrála deska AQUAPANEL.

Vlastní konstrukce nové budovy je postavena, vzhledem k půdorysnému tvaru a statickým požadavkům dvoupodlažního objektu, z vápenopískových bloků v kombinaci se železobetonovými monolitickými sloupy se založením na průběžných betonových základových pasech. Stropní a zároveň střešní konstrukce objektu byla navržena jako železobetonová monolitická konstrukce. Vnitřní nenosné příčkové zdivo bylo vytvořeno přesnými pórobetonovými příčkovkami. Objekt je umístěn ve svahu a rovněž je částečně zapuštěn pod úroveň terénu. Je samozřejmě propojen se stávajícími budovami.

Desky AQUAPANEL ideálním řešením

Speciální požadavky byly kladeny na fasádu objektu. Ta musela dle architektonického

Montáž desek Knauf AQUAPANEL OUTDOOR na fasádě

Hlavní předností desek Knauf AQUAPANEL je vynikající odolnost vůči povětrnostním podmínkám

návrhu dodržet vzhled fasády v kamenném obkladu. Důvodem pro realizaci odvětrávané fasády s cementovými deskami Knauf AQUAPANEL Outdoor bylo oddílování obkladu fasády od nosné zděné konstrukce objektu, která byla opatřena kontaktním zateplovacím systémem ETICS. Skladba fasády je řešena tím způsobem, že na obvodové zdivo tl. 250 mm byla do jednosměrného roštu ukotvena minerální izolace tloušťky 200 mm. Následovaly svisle kladené Z profily, které vytvořily vzduchovou mezeru šířky min. 50 mm, přičemž rozteč nosníků byla navržena na 600 mm. Na profily se instalovala jedna deska Knauf AQUAPANEL Outdoor 12,5 mm. Následoval tmel a výztužná páska do spár. Na takto připravenou desku byla aplikována celoplošná stěrka o tloušťce min. 5 mm s vloženou výztužnou tkaninou. Na stěrku bylo nutné použít penetraci, aby bylo možné spolehlivě aplikovat vlastní kamenné obkladové pásy tl. 10 až 30 mm (zatížení max. 40 kg/m²) s dilatačními úseky.

Cementové desky Knauf AQUAPANEL Outdoor jsou 12,5 mm silné, 900 mm široké a 2400 mm (2500 mm) dlouhé. Jsou vyrobeny z portlandského cementu s příměsí kameniva a z obou stran armovány tkaninou ze skelných vláken. Konce desek jsou opatřeny řeznou hranou, přičemž hrany desky jsou zesíleny. Desky Knauf AQUAPANEL Outdoor jsou určeny především pro venkovní použití, protože velmi dobře odolávají náročným povětrnostním podmínkám.

Citlivé napojení nového moderního pavilonu na původní stavbu

Pro dokončení všech interiérových místností jsou v objektu nové přístavby rovněž používány sádkokartonové desky Knauf, a to především v konstrukcích podhledů na pokojích klientů a u sociálních zařízení. Pro výběr materiálů, typů desek a konstrukcí hrála roli nejen požární odolnost, ale samozřejmě také akustický komfort, který byl vzhledem k charakteru pokojů rovněž velmi důležitý.

www.knauf.cz

Investor: Kraj Vysočina
Architektonický návrh: Senior Holding, s. r. o.
Projektant: Projekt Centrum Nova, s. r. o.
Generální dodavatel: PKS Stavby, a. s., Žďár nad Sázavou
Použité materiály Knauf: AQUAPANEL OUTDOOR
Zpracovatel materiálů Knauf: Dopos, s. r. o.

Mateřská škola v Nové Bělé

Investor stavby: Statutární město Ostrava, městský obvod Nová Bělá
Autoři: Martin Chválek, Ondřej Stuchlý / OSA projekt, s. r. o., Ostrava
Generální dodavatel: EKOB AU INVEST, a. s.
Projekt: 11/2012
Realizace: 4/2014-6/2015
Zastavěná plocha: 918 m²
Obestavěný prostor: 4314 m³
Realizační náklady: 22,7 mil. Kč
Fotografie: Jan Zavadil

Přízemní objekt mateřské školky má tvar písmene U s otevřením na jih, kde je situováno dětské hřiště. Vytváří se tak soukromý parter pro děti, který je zvukově i vizuálně oddělen od blízké místní komunikace. Chráněný dvůr by měl fungovat jako přirozené centrum dění využívané ke hrám, učení a sociálním kontaktům. Budova je osazena mezi stávající vzrostlou zeleň, která bude vhodně doplněna novou výsadbou. Celková kapacita mateřské školy je 72 dětí. Mateřská škola je navržena jako trojtřídní s vlastní kuchyní.

Budova školky má téměř atriový charakter. Zvnějšku je vymezena provětrávanou fasádou z kompaktních desek v různých barevných odstínech, která je v „atriu“ doplněna o dřevěnou fasádu (thermowood). Atraktivitu nádvoří doplňuje rozlehlá markýza a pergola, které tvoří útočiště při nepřízní počasí. Hlavní prosklené plochy jednotlivých tříd jsou umístěny na fasádě přilehlé k tomuto pomyslnému dvoru a vytváří tak příjemnou atmosféru a vizuální komunikaci mezi jednotlivými třídami. Jedno z křídel objektu slouží pro nezávislý provoz jedné z tříd, které může v případě nižší obsazenosti přerušit provoz a snížit tak provozní náklady.

Všechny prostory jsou zařízeny účelně, s důrazem na praktickou stránku prostoru a její variabilitu. Barevné řešení prostor je navrženo v kombinaci více barev (červené, oranžové, žluté a zelené). Většina barev nepřímo navazuje na venkovní vzhled mateřské školy. Na podlahy je téměř ve všech hlavních prostorech navrženo přírodní linoleum v různých barevných odstínech. Pouze v technickém zázemí, kuchyni a sociálních zařízeních je navržena dlažba. Ke kvalitnímu vnitřnímu prostředí přispívá dostatečná plocha okenních otvorů, nucená výměna vzduchu a kvalitní akustický podhled. Zádveří je řešeno funkčně – s mobilní lavičkou a uzamykatelnou vitrinou. Na podlahu je použita barevná čistící zóna. Vlastní třídy jsou rozděleny na dvě části – pracovní (jídlna) a hernu (noclehárna), oddělené od sebe posuvnou stěnou. Z každé třídy je přímý přístup do sociálního zařízení, které je řešeno v barvách navazujících na barevné řešení třídy. Většina povrchů stěn a stropů je řešena v bílé barvě.

KMB SENDWIX

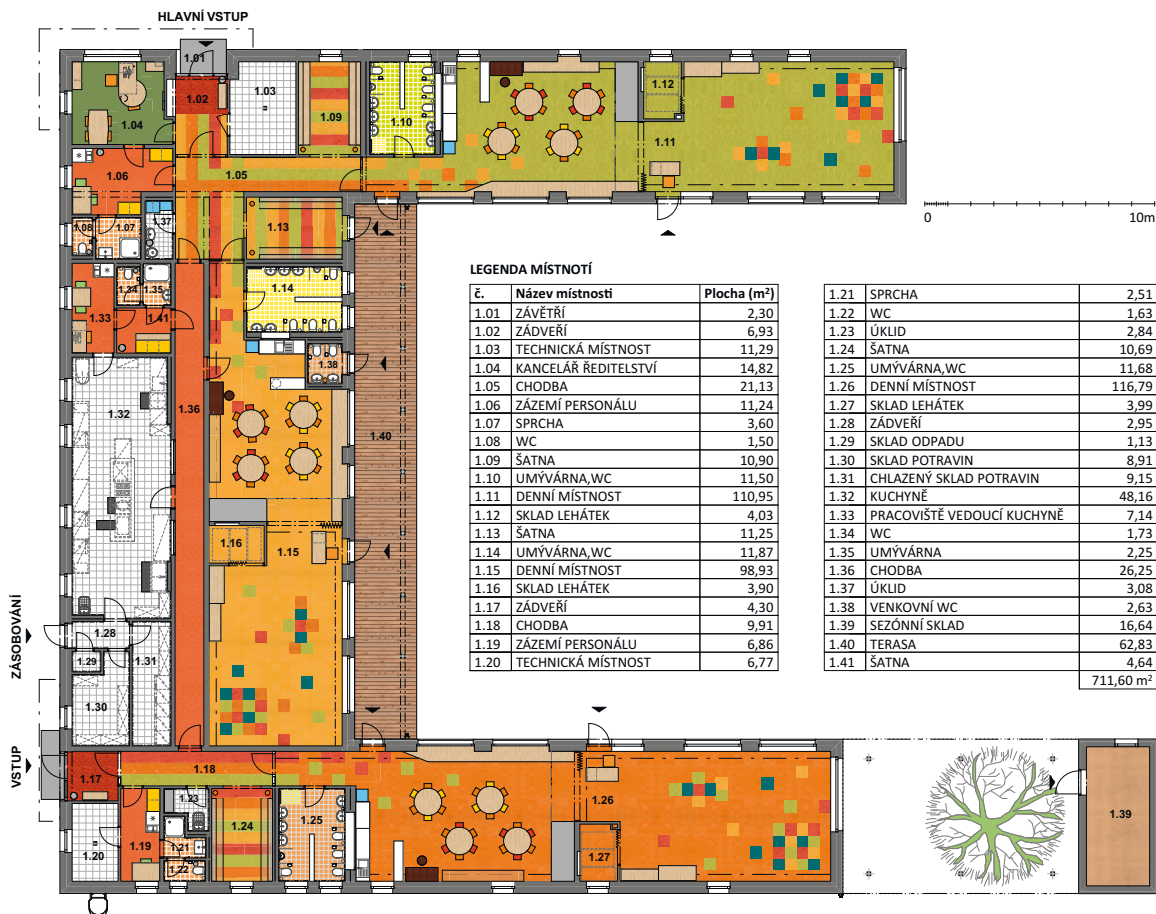
Konstrukční systém objektu je navržen jako stěnový podélný. Při návrhu byl kladen důraz na kvalitu a stabilitu vnitřního prostředí, se kterou souvisí také nepřehřívání vnitřních prostor v létě a dobrá akumulace tepla v zimě. Z těchto důvodů byl zvolen zdící systém s velkou tepelnou kapacitou. Stěny objektu jsou vyzděny z vápenopískových kvádrů SENDWIX na vysokopevnostní lepicí maltu. Tloušťka nosných stěn je 240 mm.

Normalizovaná pevnost vápenopískových bloků v tlaku je 15 MPa, pevnost malty 10 MPa. Zdivo je vyztuženo pomocnou tahovou výztuží pod okenními parapety. Založení všech stěn je provedeno na vápenopískový izolační blok (první vrstva), který eliminuje tepelný most mezi stěnou a základovou konstrukcí. Vnitřní dělicí příčky jsou zděny z vápenopískových bloků v tloušťkách 115 a 175 mm.

Stropy jsou kombinované. Překlady nad vnitřními i vnějšími stěnovými otvory jsou řešeny

dvěma způsoby dle konkrétního zatížení překladu. První způsob představuje osazení systémových prefabrikovaných překladů z vápenopískových tvarovek doplněných o ocelovou výztuž zalitou betonem. Druhý způsob představuje provedení železobetonového monolitického překladu.

Martin Chválek a Ondřej Stuchlý, OSA projekt ve spolupráci s KM Beta

Rekonstrukce MŠ Brno Záhumenice Brněnská školka s přírodní ekologickou podlahou Wineo PURLINE a podlahovým vytápěním

Vůbec poprvé děti navštívily mateřskou školu v Brně Záhumenicích v roce 1978. A teprve až nyní, po více než 35 letech, školka prošla zásadní rekonstrukcí. Vyměněna byla původní hliníková okna za nová plastová, betonová podlaha byla odstraněna, staré radiátory byly nahrazeny podlahovým vytápěním, byly položeny nové podlahové krytiny a obnoveny venkovní terasy včetně úpravy školní zahrady. Vše se stihlo v období letních prázdnin, a tak si děti v tomto školním roce už mohou hrát na příjemných přírodních elastických podlahách Wineo PURLINE od německého výrobce Windmüller Flooring.

Podlaha Wineo PURLINE

Zatímco zásadnější úpravy nebyly od otevření školky zapotřebí, podlaha – vždy tradiční PVC v rolích – se v minulosti měnila dvakrát. Třetí výměnu podlahové krytiny si vyžádal drolicí se podkladový beton. Při té příležitosti bylo rozhodnuto o likvidaci starého topného systému s radiátory a o instalaci komfortního podlahového vytápění. Pro povrch byla nově vybrána přírodní elastická podlaha Wineo PURLINE. Jedná se o organickou podlahu, vyrobenou z obnovitelných surovin a přírodního plniva. Neobsahuje PVC, chlór, změkčovadla ani rozpouštědla, namísoto chemických přísad se při výrobě používá řepkový a ricinový olej, je zcela bez emisí a zápachu. Dojde-li k požáru, neunikají z ní žádné toxické plyny ani se neuvolňuje kouř, únikové cesty tak zůstanou viditelné a dobře

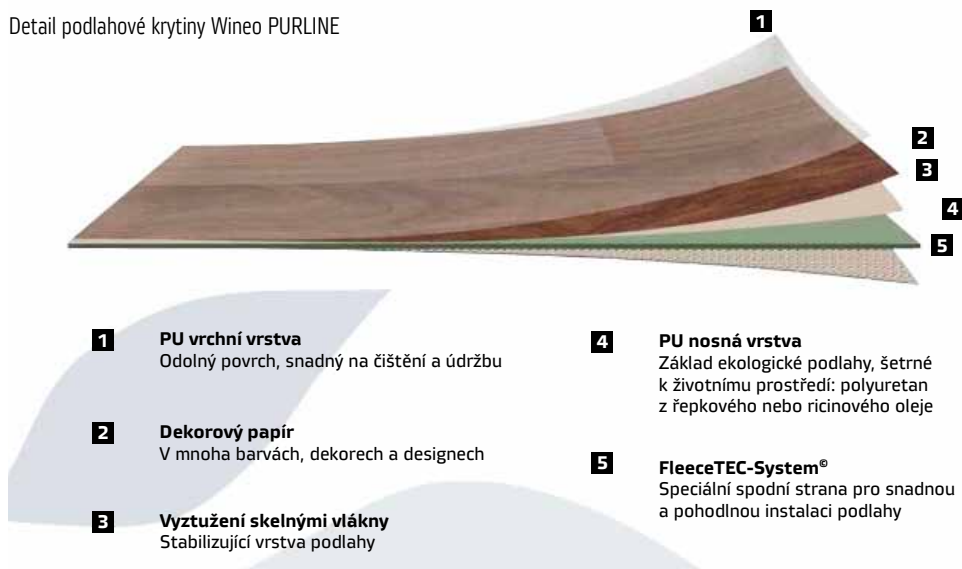
průchozí. Její ekologická podstata, založená na organickém polyuretanu, umožňuje bezproblémovou recyklovatelnost, až podlaha doslouží, lze ji bezpečně zlikvidovat spolu s běžným odpadem. Ve srovnání s předchozí podlahou není cítit zápachem typickým pro PVC, jednoduše se udržuje, neklouže, nestudí a je vysoce odolná. Vyzdvihnout si zaslouží i designové provedení, výrobce má v nabídce řadu stálobarevných dekorů, odstínů a konstrukčních variant. Vystavení slunečnímu záření ani zatížení nábytkem na podlaze nezanechávají žádné stopy. Ve školce si vybrali imitaci dřeviny dub. Celkem 96 m² krytiny Wineo PURLINE v rolích bylo položeno ve dvou hlavních místnostech pro děti, do budoucna se uvažuje o rozšíření na chodby i do dalších prostor.

Příprava podkladu a instalace lepením

Původní, drolicí se beton nahradila nová podkladní deska s instalovaným podlahovým topením. Dokonalou rovinnost podkladu (2 mm/2 m) zajistila realizační firma pomocí samonivelační stěrky. Ověření správné vlhkosti podkladu proběhlo CM metodou, nechyběla topná zkouška podlahového topení. Z pohledu optimálních podmínek bylo v místnosti zapotřebí zajistit minimální teplotu 18 °C, relativní vzdušnou vlhkost 40–60 % a teplotu podkladu nad 15 °C. V takovémto prostředí se krytina ponechala minimálně 24 hodin před pokládkou aklimatizovat.

Dekor Dub Pacifik z kolekce Timber se prodává v rolích a pokládá se celoplošným lepením k podkladu. Použito bylo lepidlo Uzin KE66.

Detail podlahové krytiny Wineo PURLINE

Nejdříve 24 hodin po instalaci podlahy nebo po vytvrzení lepidla lze spoje mezi pásy utěsnit svařovací šňůrou. Tepelné spojení se provádí svařovací pájkou s 5mm tryskou, kterou se rozžhavená svařovací šňůra aplikuje mezi pásy podlahové krytiny. Svařovací šňůra se nechá vychladnout a poté je v požadovaném místě začištěna (seříznuta) v úrovni povrchu podlahy.

Na závěr proběhlo olištování kolem stěn, vybrány byly průhledné lišty Bolta s možností vlepění proužku podlahové krytiny, díky čemuž lišta dokonale ladí s designem podlahy. Rám lišty lze vybrat v různých barvách. Podlaha je zatížitelná 24–48 hodin od montáže, záleží na klimatických podmínkách a vlastnostech použitého lepidla. Bez omezení lze krytinu používat po úplném vyztáhní lepidla, přibližně po 5 dnech.

Antibakteriální, hygienický povrch, který se snadno udržuje

Nová podlaha nevyžaduje náročnou údržbu. Polyuretanový povrch krytiny Wineo PURLINE je antistatický, antibakteriální, vysoce odolný vůči skvrnám, poničení i působení chemikálií. Díky kompaktnosti a dokonalému uzavření se na povrchu nadržuje nečistoty a podlaha se velmi jednoduše udržuje v čistotě. Skvrny od pastelky a propisek se dají snadno odstranit. Použití běžných čisticích prostředků je samozřejmostí, k údržbě však postačí i čistá voda.

Bezpečnost a kvalitu ekologické elastické podlahy Wineo PURLINE od německého výrobce Windmöller Flooring potvrzuje řada získaných nezávislých ocenění a certifikátů. Za všechny zmiňme certifikát Modrý anděl, udělovaný produktům, které jsou ve všech směrech šetrné k životnímu prostředí a splňují přísná kritéria zdravotních a bezpečnostních standardů.

Produkty Wineo PURLINE nabízí společnost Kratochvíl parket profi, s. r. o., která sortiment ekologických elastických podlahovin zastřešuje pod společnou značkou KPP Ecology. Pro více informací navštivte www.kpp.cz. Katalog Wineo PURLINE lze stáhnout na stejných stránkách.

Detaily k podlahové krytině:

Podlahová krytina: Heterogenní přírodní elastická podlaha Wineo PURLINE, kolekce Timber v rolích, dekor Dub Pacifik

Lišty: Průhledné lišty Bolta s možností vložení pásku v dekoru podlahy

Množství: 96 m² + svařovací šňůra

Způsob pokládky: Celoplošné lepení k podkladu, lepidlo Uzin KE66

Dodavatel krytiny: Kratochvíl parket profi, s. r. o.
Zajištění pokládky: Podlahářství Miroslav Kratochvíl

Stavební úpravy: W.A.K., spol. s r. o.

Termín realizace: Konec srpna 2015

(rekonstrukce proběhla v červenci a srpnu 2015)

Vápenopískové systémy v praxi – Ecocity Malešice v Praze

Vápenopískové zdící prvky nabízejí řadu zajímavých vlastností využitelných v bytové výstavbě, včetně rychlosti zhotovení zdiva objektu. Důkazem je použití systému strojního zdění VAPIS QUADRO pomocí minijehábků v urbanistickém projektu Ecocity Malešice, který spoludefinuje bytovou výstavbu brzké budoucnosti.

Exkluzivní obytný areál „Ecocity Malešice“ představuje soubor pěti energeticky pasivních obytných domů. Realizace probíhá ve

dvou etapách. První etapa obsahuje 44 bytů ve dvou bytových objektech (generální dodavatel stavby Konstruktis, a. s., dokončeno v roce 2014), druhá etapa nabízí 66 bytů ve třech objektech (generální dodavatel stavby B.P.B. ČR, dokončení plánováno na 12/2015). V přípravě je nyní další fáze objektu.

Jedná se o první energeticky pasivní obytný areál v České republice. Projekt Ecocity Malešice se nachází v klidné a čisté části Malešic, mezi přirozeným lesem a Malešickým parkem. Spolu se zelení osázeným bezprostředním okolím bytových

domů tak vzniká úžasný pás zdravého prostředí. Domy jsou vůči sobě orientovány tak, aby si vzájemně nestínily. Kompozičně přitom tvoří jednotný celek. Všechny byty v projektu jsou orientovány jižním směrem a mají důmyslně řešené dispozice. Velké prosklené plochy oken přivádějí do bytů dostatek světla. Byty jsou vybaveny buď slunnou lodžií, nebo praktickou předzahrádkou. Doslova klimatickou oázou je pak vnitřní prostředí bytů. Automatický systém řízeného větrání s rekuperací tepla zajišťuje stabilní teplotu a čistý vzduch bez škodlivin. V bytech se nemnoží roztoci, nevznikají plísňe a přítomnost pylu a prachu je omezena na minimum.

Konstrukce horní stavby objektů je navržena jako stěnový systém, který je tvořen obvodovými a vnitřními stěnami v 1. NP a 2. NP z železobetonu a od 3. NP do 6. NP z vápenopískových tvarovek VAPIS QUADRO v tloušťkách pouze 20 a 24 cm. Zajištěna je tak vysoká vzduchová neprůzvučnost i nadstandardní tepelná akumulace konstrukcí. Stěny z vápenopískových cihel VAPIS navíc zaručují velmi příznivé hodnoty vzduchotěsnosti obálky budovy u detekční metody Blower-door test. Hřejivé, přírodní odstíny vnějších omítek v kombinaci s plošně prosklenou jižní fasádou a dřevěné pohyblivé clony na balkónech dávají projektu nezaměnitelný styl.

Použitý zdící systém

Díky pozitivním referencím z předcházejících projektů developera byla rychlost zhotovení zdiva rozhodujícím kritériem při rozhodování o použité technologii i v tomto urbanistickém celku. Použit je přesný stavebnicový systém VAPIS QUADRO pro strojní zdění s minijehábkem do tenkovrstvé malty o výšce lože 2 mm. Rychlost zdění se díky minijehábkům pohybuje na úrovni cca 0,25 hod./m², přičemž vlastnosti vápenopískového zdiva zůstávají zachovány.

Systém VAPIS QUADRO se vyrábí v třídě pevnosti 20, resp. 25 MPa, charakteristická pevnost zdiva se pohybuje okolo 14 MPa. Třída objemové hmotnosti bloků činí 2,0, díky tomu bloky QUADRO splňují při tl. 24 cm s velkou rezervou normový

požadavek vážené stavební neprůzvučnosti pro mezibytové stěny 53 dB (naměřené hodnoty $R'_w = 56$ dB). Výsledným efektem jsou zisky užité plochy pro investora, při splnění všech dalších stavebně technických požadavků na objekt.

Při zdění osadí zedník v jednom záběru 0,5 m² zdiva (osmkrát více než při ručním zdění), a to bez náročné fyzické zátěže. Základním formátem systému jsou bloky 1/1 (50×50 cm), ty tvoří cca 85 % zdiva. Doplňkové formáty a řada vyrovnávacích cihel umožňují dosáhnout libovolného délkového a výškového modulu, omezují nutnost řezání a zmenšují zdící modul, to vše optimálně v základním rastru zdění 12,5 cm. Celkem je k dispozici devět formátů bloků pro každou tloušťku zdiva (celkem 7 tloušťek od 115 do 365 mm). Důležitým pomocníkem pro zdění je kladečský plán stěn – tzv. spárořez. Plánovací software QUADROplan vykreslí na základě podkladů od projektanta přehledně všechny formáty cihel v každé stěně a současně spočítá přesné výměry a potřebný materiál. Dodržení postupu zdění dle kladečských listů pak znamená i dodržení správné vazby a skladby zdiva. „Kladečáky“ zpracuje výrobce podle výkresové dokumentace, současně s tím se provádí optimalizace zdiva z pohledu minimalizace stavebních prořezů a je současně umožněno plynulé zásobování stavby aktuálně potřebnými prvky.

Projektant: Podlipný Sladký architekti, s. r. o.

Investor: Rezidence Malešice, s. r. o. (skupina JRD)

- ☐ výjimečné zvukověizolační vlastnosti ($R'_w = 55-56$ dB při tl. 24 cm);
- ☐ vysoká únosnost zdiva (P25 MPa, f_k až 14 MPa);
- ☐ zisky užité plochy až 7 %;
- ☐ vysoká rychlost výstavby (u systému QUADRO až 4 m²/h);
- ☐ požární odolnost – REI 90 pro tl. 115 mm;
- ☐ mimořádné tepelněakumulační vlastnosti;
- ☐ ideální pro pasivní a nízkoenergetické stavby;
- ☐ vynikající hodnoty u Blower door testu – standardně $n_{50} = 0,1-0,3$ h⁻¹;
- ☐ nejpřesnější zdivo na trhu;
- ☐ úspory malty a vnitřních omítek;
- ☐ konstrukce prosté tepelných mostů;
- ☐ minimalizace stavební vody v objektu

VAPIS
HEIDELBERGCEMENT Group

VAPIS stavební hmoty s.r.o.
V Lukách 132
267 01 Králův Dvůr

info@vapis-sh.cz
311 644 705

www.vapis-sh.cz

1 Vyarmovaná forma

2, 3 Betonáž

„Ztracený“ betonový nábytek

V loňském roce bylo v pražském Karlíně veřejnosti otevřeno nové kulturní zázemí s názvem Přístav 18600. Jeho součástí je i vtipný betonový mobiliář.

Nový prostor Přístavu 18600 vznikl úpravou místa ve východním cípu Rohanského ostrova, které do té doby sloužilo jako skládka. Jedná se o volnočasové prostředí pod otevřeným nebem, pro nějž bylo třeba vytvořit trvalé a odolné vybavení. Z vyhlášené soutěže o nejlepší návrh betonového mobiliáře vzešel vítězný nápad z dílny 0,5 Studio (Pavel Nový a Vít Svoboda) – Ztracený nábytek –, který byl následně za spoluúčasti betonárny TBG Metrostav vyroben.

Výroba „ztraceného“ nábytku je velice jednoduchá: je zapotřebí pouze menší zahrádka, ruční nářadí, nakladač, trocha zbytkového betonu, kari sít a pár ocelových prutů. Prvním krokem jsou zemní práce, při nichž se pomocí zemního vrtáku, rýče a lopaty vyhloubí

4 „Odbedňování“

a vymodeluje požadovaný tvar. V následujícím kroku se na základě statického posudku tvar vyarmuje, přičemž je vhodné počítat i s manipulačními úchyty. A poté se celý objem jednoduše vyplní betonem. Proveďte se povrchová

5 Dočišťování

úprava a prvek se ponechá v zemi pár dní „uzrát“ bez dalšího ošetřování. Zemina zajistí pro zrání betonu optimální teplotu i vlhkost. Betonu je potřeba zhruba do 0,6 m³ na stůl a 0,3 m³ na lavici. Stůl váží asi 1500 kg a lavice 700 kg, a nehrozí tak zcizení nebo devastace prvků.

Byly použity různé zbytkové betony, v jednom případě i probarvený bílý beton (viz článek v Materiálech pro stavbu 6/2015), a povrch prvků nebyl nijak speciálně upravován. Ze statického posudku vyšlo, že na pevnosti betonu nezáleží a lze použít běžný beton.

Proces „odbedňování“ se skládá ze dvou fází: z vyzdvižení prvku ze země a z následného očištění koštětem a tlakovou vodou. Pokud je umístění prvku definitivní a nepočítá se s dalším stěhováním, lze manipulační úchyty odstranit a prvek může začít sloužit svému účelu.

Celkem byly vyrobeny čtyři stoly a osm lavic. Vše bylo uděláno co nejjednodušeji a povrchy byly záměrně ponechány v „surovém“ stavu.

6 Nainstalovaný mobiliář

KRISTÝNA CHMELÍKOVÁ, TBG Metrostav
foto autorka

FAKRO D_F

FAKRO okno do plochých střech bez kupole

FAKRO Okna do plochých střech

Společnost FAKRO, výrobce střešních oken, nabízí speciálně konstruovaná okna do plochých střech, která jsou ideálním řešením do budov s plochými střechami. Jejich parametry je předurčují také pro montáž v nízkoenergetických stavbách.

Okno bez kupole D_F přináší zcela nový pohled na produkt. Vyniká velmi dobrými termoizolačními parametry a moderním vzhledem. Zasklení okna D_F vzniklo pomocí technologie vlepování skla. Okno je standardně vybaveno energeticky úsporným zasklením DU6 (vnější tvrzené s tloušťkou 6 mm, vnitřní laminované a bezpečnostní P2). Součinitel prostupu tepla celého okna $U = 0,88 \text{ W/m}^2\text{K}$ dle EN 12567-2. Objednat lze také okno s pasivním zasklením DU8, součinitel pro celé okno D_F DU8 je $U = 0,76 \text{ W/m}^2\text{K}$ dle EN 12567-2. Rám oken do plochých střech je vyroben z vícekomorových PVC profilů, jeho vnitřní povrch je bílý (RAL 9010). Použité PVC je odolné vůči působení kyselin a charakterizuje se malou nasákavostí vlhkosti. Okno D_F může být vyrobeno v jakémkoliv rozměru v rozsahu 60x60–120x220 cm. Díky tomu

není problém ani s výměnou stávajících nevyhovujících světlíků, často s nestandardními rozměry a nevyhovujícími termoizolačními parametry. Okno může být osazeno na 15 cm vysokém zvedacím rámu XRD, díky kterému jej lze zvednout, a namontovat např. v zelené střeše. Pro maximální uživatelský komfort jsou okna dostupná ve třech verzích: elektricky ovládaná v bezdrátovém systému Z-Wave (DEF), manuálně ovládaná (DMF) a neotevíratelná (DXF).

V elektricky ovládané verzi je okno vybaveno dešťovým čidlem, které automaticky spouští funkci zavírání otevřeného křídla již během FAprvních dešťových kapek.

Okna do plochých střech lze vybavit vnitřními i vnějšími doplňky. Vnější markýza chrání před nahřátím místnosti, vnitřní doplňky zastiňují interiér a plní dekorativní funkci.

www.fakro.cz

FAKRO DEF

Efektivní prosvětlení bungalovu. Přes střechu.

Pokračující trend výstavby rodinných domů v podobě bungalovů s sebou přinesl i zcela specifické nároky na řešení prosvětlení interiérů těchto domů denním světlem. Násobně větší půdorys oproti patrovým domům v řadě případů takřka zcela znemožňuje ponechat prosvětlení pouze na fasádních oknech. Přitom požadavky obyvatel domů na komfortní a zdravé bydlení stále rostou. Vliv prosvětlení vnitřních prostor denním světlem na pohodu, zdraví a koncentraci jeho obyvatel je nesporný. Nejčastěji je podceněno prosvětlení kuchyně, koupelen, vnitřních hal a chodeb. Současné projekty rodinných domů ve většině případů prosvětlení denním světlem vůbec neřeší. Spokojí se pouze s historickým pravidlem pro určení plochy oken – 1/10 podlahové plochy dané místnosti. Nicméně plocha oken je pouze jedním z faktorů ovlivňujících výsledné prosvětlení.

Dnešní bungalovy mají často velké přesahy střešy, ty spolu s venkovním stíněním ve formě předokenních žaluzií či např. pergolou nad terasou, snižují efektivitu prosvětlení přes fasádní okna poměrně významným způsobem. Například nezastíněným francouzským oknem běžné velikosti je možné prosvětlit interiér

pouze do hloubky 3–3,5 m, což v jednopodlažních domech nemusí stačit. Právě zde pomáhají střešní okna přivádět přirozené denní světlo i do prostor situovaných hlouběji v dispozici. Technicky lze osazení střešních oken řešit buď pomocí otevření stropu nad část dispozice, nebo umístěním do světelné šachty.

Díky výborným tepelně-izolačním vlastnostem současných konstrukcí hraje velikost objemu místnosti jen velmi malou roli. Bungalovy mají malý sklon střešy, a prostor se obvykle otevírá pouze nad částí dispozice, takže objem místnosti se nezmění nijak dramaticky. Samotná střešní okna díky své energetické bilanci nezvýší spotřebu energie na vytápění. Vysoko umístěná střešní okna také umožňují efektivní ventilaci a rychlou výměnu vzduchu v místnosti, a pokud přivádíme vzduch ze severní strany domu, stávají se součástí „přirozeného chlazení“. Dalším efektem je snížení nákladů na svícení. Např. prosvětlením chodby denním světlem snížíme potřebu svícení o 400 hodin/rok. Pokud docílíme optimalizovaného prosvětlení celého domu, bude snížení energie na svícení okolo 30 %.

Osazení oken mimo dosah uživatele nemusí představovat problém. Střešní okna VELUX jsou vybavena samočisticí úpravou na venkovní straně. Elektrické nebo solární ovládání je

dnes již běžným řešením. Pokud je v prostoru více střešních oken, stačí elektricky ovládat jen jedno z nich.

Světlovody představují nejjednodušší způsob prosvětlení bungalovu a je možné je využít i jako dodatečné řešení problémů s osvětlením. Navíc umožňují osazení umělého zdroje světla pro noční osvětlení, představují tak ideální řešení pro chodby a koupelny.

Více informací najdete na www.denni-svetlo.cz/bungalovy.

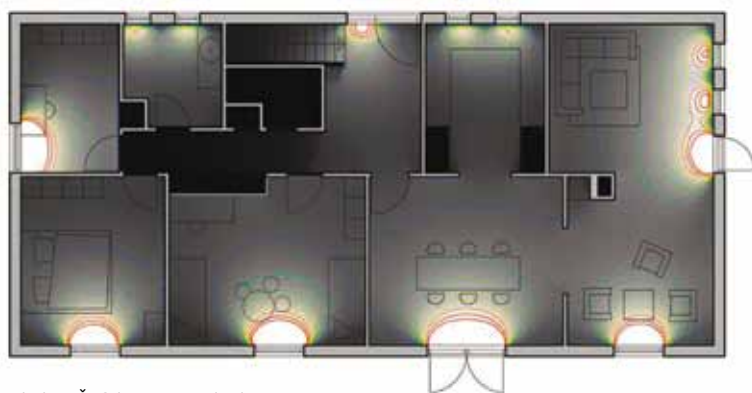
Provedená studie porovnávající řešení typického bungalovu s otevřeným a uzavřeným podhledem nad obývací částí (121 m² užitné plochy) ukázala, že instalace tří střešních oken do otevřeného podhledu nezvýší potřebu energie na vytápění.

- Mírné snížení potřeby energie na vytápění: $73,95 - 73,24 = 0,71 \text{ kWh/m}^2 \sim$ snížení o 1 %
- Snížení potřeby energie na svícení: $2,364 - 2,304 = 0,06 \text{ kWh/m}^2 \sim$ snížení o 2,5 %
- Významné a velmi viditelné zlepšení světelných podmínek: 4,7 % – 6,7 % ~ zlepšení ČDO o 42 %

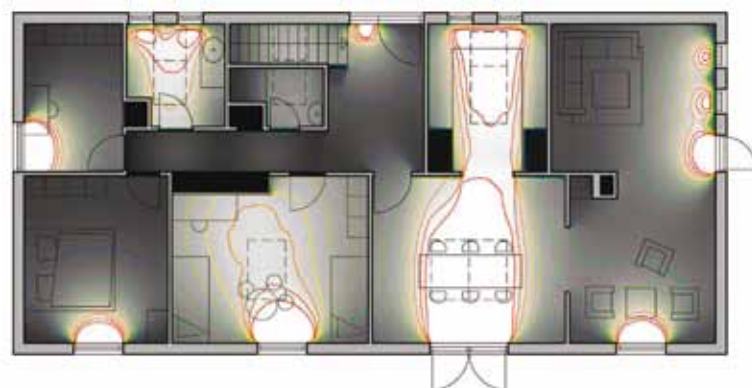
Studie je ke stažení na www.velux.cz.

Příklad srovnání prosvětlení bungalovu s využitím pouze fasádních oken a v kombinaci se střešními okny:

Hladina ČDO bez střešních oken

Hladina ČDO s doplněnými střešními okny

Činitel denní
osvětlenosti (ČDO) v %

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ VELETRH
STŘECHY – DŘEVO – ÚSPORY ENERGIÍ

STŘECHY PRAHA
18. veletrh pro stavbu a renovaci střech

21. - 23. 1. 2016
PVA EXPO PRAHA Letňany

Souběžně s veletrhy

ŘEMESLO PRAHA

SOLAR PRAHA

CESTY DŘEVA

Veletrh nabízí

- Největší setkání výrobců, dodavatelů a zákazníků z oboru střech
- Největší české setkání řemeslníků
- Rozšíření veletrhů o další výstavní haly
 - stavební řemesla, dřevostavby
- Rok 2016 ROKEM ŘEMESEL
- 15. ročník soutěže ZLATÁ TAŠKA
- Fórum Dřevěné konstrukce střech 2016
- Konference Izolace 2016
- Stavební poradenské centrum
- Centrum fasád
- Nové soutěže, ukázky, muzea

**Přihlaste
se včas!**

www.strechy-praha.cz

Stavba roku 2015 oznámila své vítěze!

Letošní 23. ročník tradiční české architektonické soutěže vyvrcholil 13. října v pražské Betlémské kapli. Na finálovém večeru zde byly uděleny nejen tituly soutěže Stavba roku 2015, ale předávaly se také zvláštní ceny a Cena veřejnosti. Více informací získáte na webových stránkách soutěže.

TITUL STAVBA ROKU 2015 BYL UDĚLEN STAVBÁM:

Bolt Tower – nástavba vysoké pece č. 1 v Ostravě Vítkovicích
Zpřístupnění a nové využití NKP Hlubina v Ostravě Vítkovicích
Dostavba základní školy v Dobřichovicích
Komenského most v Jaroměři
Staroměstské náměstí v Mladé Boleslavi
– Podzemní komplex v severní části

TITUL ZAHRANIČNÍ STAVBA ROKU 2015

AGC Glass Building v Louvain-la-Neuve v Belgii

TITUL URBANISTICKÝ PROJEKT ROKU 2015

Územní plán města Sušice

Partneři

**ČESKOMORAVSKÝ
BETON**
HEIDELBERG CEMENT Group

TechniStone®

BAU
baumit.com

LAFARGE

L A member of
LafargeHolcim

ACO

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Životní prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

S | sfdi
STÁTNÍ FOND DOPRAVNÍ
INFRASTRUKTURY

SFRB
Státní fond rozvoje bydlení

Hlavní
mediální
partner

Stavba roku 2015
STAVITEL

Zahraniční stavba roku 2015
**DEVELOPMENT
NEWS**
CZECH MAGAZINE

Urbanistický projekt roku 2015

ASB
ARCHITEKTURA
STAVEBNICTVÍ
BYZNYS

Mediální
partneři

ARCHITEKT

**BUILDING
NEWS**

ČESKÉ STAVBY.CZ
Vše o stavbě, architektuře a bydlení

EARCH.

**DŮM
& ZAHRADA**

KONSTRUKCE

materiály
pro stavbu

nové bydlení

NSC
NÁRODNÍ STAVEBNÍ CENTRUM

pvs
parlament
vláda
samospráva

**realizace
staveb**
STAVEBNÍ PRŮMYSL - AKTUALIZACE

REZIDENT

RTS MAGAZIN
žaluzie • rolety • vrata

silnice mosty

**Sky
paper**

STAVBA

stavebnictví
časopis

**STAVEBNÍ
KLUB • profi**

střechy
řasady, izolace

SVST
SDRUŽENÍ VÝROBCŮ STŘECH
TECHNICKÝ A JEJICH ČÁSTÍ

Foto Tom Hyan

Při světové premiéře v Ženevě budil nový Tucson velkou pozornost publika

Hyundai Tucson

Hyundai podpořil úspěšný prodej svých SUV na evropském trhu, který už přesáhl jeden milion kusů. Nový Tucson třetí generace přišel na trh v létě, pro evropské klienty jsou určeny výhradně vozy vyrobené v Nošovicích na Moravě. Tucson (codename TL) na zcela nové podlahové plošině navazuje na dva předchůdce (od 2004 JM, od 2009 LM, druhý v Evropě zvaný ix35), ale vrací se ke svému globálnímu jménu. Pro domácí trh se nedlouho po Ženevě představil na autosalonu v Soulu, pro USA v New Yorku.

Nabídka motorů pro Evropu zahrnuje pět různých typů od 85 do 137 kW (viz tabulka); v USA nový 1.6 T-GDI/129 kW nahrazuje známý 2.4 GDI (základem tam je 2.0 GDI/121 kW). Podle typu se dodává pohon předních nebo všech kol, alternativou je dvouspojková převodovka 7DCT z vlastního vývoje Hyundai. Designově se vůz blíží Santa Fe, mírně se zvětšily půdorysné rozměry, ale je nižší (celkové rozměry 4475 x 1850 x 1645 mm); rozvor byl prodloužen o 30 na 2670 mm. Pohon všech kol rozděluje sílu mezi přední a zadní nápravu aktivně podle aktuální jízdní situace. K dispozici je i možnost závěru mezinápravové spojky. Automatická převodovka nabízí dva režimy Normal a Sport; řízení má elektrický posilovač. Interiér se zvětšil, objem zavazadlového prostoru činí 513/1503 litrů. Chodce a cyklisty chrání Active Hood System (bleskurychlé zvednutí kapoty při kolizi); bohatá je nabídka asistenčních funkcí, včetně automatického brzdění v nouzové situaci.

V Ženevě se navíc představily dva hybridní koncepty Tucson (TL) se vznětovými motory! Plug-In Hybrid má vpředu motor 1.7D U-II/85 kW s převodovkou 7DCT, vzadu elektromotor 50 kW a polymerové akumulátory s kapacitou

10,7 kWh. Automobil má čtyři provozní režimy (Auto, EV, 4WD, Sport) a čistě elektricky ujede až 50 km. Podle směrnic UE vykazuje emise CO₂ 48 g/km. Druhý koncept hybridního pohonu je vybaven zážehovým dvoulitrovým čtyřválcem s výkonem 100 kW, lithium-iontovým akumulátorem, šestistupňovou manuální převodovkou a elektromotorem o výkonu 10,3 kW, který slouží jako startér, generátor a pomocí motor. Kombinované emise CO₂ klesly na 109 g/km. Tento mild hybrid, jak se

daný typ hybridních systémů označuje, přináší navýšení hmotnosti pouze o 20 kg.

Hyundai Tucson je u nás nyní k dispozici ve výbavových stupních Style a Premium s motory 1.6 T-GDI a 2.0 CRDi v cenovém rozpětí 679 990 až 839 990 Kč. Nejdostupnější provedení, stroze pojmenované pouze Tucson, se v prodeji objeví na jaře příštího roku s motory 1.6 GDI a 1.7 CRDi, pohonem jen předních kol a cenami 529 990, respektive 579 990 korun českých.

Hyundai Tucson

Typ	převodovka	výkon [kW/k/min ⁻¹]	spotřeba EU [l/100 km]
1.6 GDI	6M	97/132/6300	6,3
1.6 T-GDI	6M/7A	130/177/5500	7,6/7,5
1.7 CRDi	6M	85/116/4000	4,6
2.0 CRDi/136	6M/6A	100/136/4000	5,2/6,1
2.0 CRDi/185	6M/6A	136/185/4000	5,9/6,5

Foto Jiří Maršáček

A teď' tu vládnú já!

Hyundai. Tucson

Zapomeňte na padlé modly včerejška. Přichází vláda fantastického designu, panství kvality a pohodlí, království sebevědomých. Přichází věk Hyundai Tucson.

Otestujte Tucson až na 2 dny od 12. 10. do 31. 12. 2015.

Více na www.hyundai.cz/modely/tucson

Hyundai Tucson – kombinovaná spotřeba: 4,7–7,6 l/100 km, emise CO₂: 119–177 g/km

Fotografie je pouze ilustrativní. Nabídka platí u participujících autorizovaných prodejců Hyundai. Reprezentativní příklad: cena vozu: 579 990 Kč vč. DPH, výše úvěru: 376 999 Kč, jednorázová splátka hrazená klientem: 202 997 Kč (35 % z poř. ceny), úroková sazba: 2,68 %, RPSN: 9,8 %, 1.–59. měsíční splátka úvěru: 4 530 Kč, 60. splátka úvěru: 144 997 Kč, 1.–60. splátka pojištění HAV: 1 445 Kč, POV: 241 Kč, poplatek za poskytnutí úvěru: 3 770 Kč, celková částka k uhrazení (jistina, úroky, havarijní pojištění, pov. ručení, poplatky): 517 197 Kč, délka úvěru: 60 měsíců, povinnost uzavřít smlouvu s pojišťovnou UNIQA